

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\H\Harrison
Harry\Harrison_Harry-Ke_hvězdám-02-Svět_na_kolech.pdb

PDB Name: Svet na kolech
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.2.2004
Modification Date: 5.2.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Harry Harrison
KE HVĚZDÁM 02
SVĚT NA KOLECH
Version: Palm.1
Corrections: N/A
ISBN 80-86129-09-8, 80-86139-06-9
PalmBookZ

Jednou za čtyři roky naloží obyvatelé zemědělské planety Beta Auriga G3 své jediné město na gigantické přepravníky a vydají se na nebezpečnou cestu na druhou polokouli. Jenže tentokrát je všechno jinak, než kdykoli předtím – rakety ze Země s průmyslovými dodávkami nepřiletěly a cestu konvoje bude organizovat politický exulant Jan Kulozik.

Čelní radar varovně zapípal, když prováděli zatáčku. Jan vypnul automatiku. Na Silnici bylo něco velkého – ale ne dost velkého, aby lokomotivu zabrzdilo. Tvor před útokem couvl, když se k němu blížili. Alžběta vyjekla. Rychlý pohled na tmavozelené tělo barvy láhve, příliš mnoho nohou, drápy, dlouhé zuby – a pak do něj lokomotiva narazila. Zazněla rána a nato skřipot, jak obrovská kola tělo drtila, potom už nic. Jan znovu zapnul autopilota. „Takhle to potrvá ještě dalších osmnáct hodin,“ povzdechl si. „Za žádných okolností nesmíme zastavit.“ Uplynuly necelé tři hodiny, když zazněl poplach. Byl to zase vlak osm, někdo křičel tak hlasitě, že občas nebylo jednotlivým slovům rozumět. „Opakujte,“ žádal Jan a sám přitom hulákal do mikrofonu, aby ochraptělý hlas překřičel. „Opakujte, pomaleji, nerozumíme vám.“ „...kousli je... teď v bezvědomí, všichni otekli, zastavujeme, sežeňte doktora ze čtrnáctky.“ „Nezastavíte. To je rozkaz. Další zastávka je na ostrovech.“ „Musíme, děti...“ „Osobně vyhodím z vlaku každého strojvůdce, který tady zastaví. Co se stalo s dětmi?“ „Kousli je nějácí brouci, velcí; zabili jsme je.“ „Jak se dostali do vozu?“ „Okno...“ „Dal jsem rozkaz –“ Jan sevřel volant tak pevně, až mu klouby zbělely. Zhluboka se nadechl a pokračoval. „Prosím spojení na všechny vlaky. Všem vedoucím vozů. Okamžitě zkontrolovat, zda nejsou otevřená okna. Všechna se musí zavřít. Osmičko, v každém voze je protijed. Okamžitě ho použijte.“

I.
Slunce zapadlo před čtyřmi lety a dosud nevyšlo.
Brzy však přijde doba, kdy opět vystoupí nad obzor. Během několika krátkých měsíců opět zalije povrch planety svými modrobílými paprsky. Ale než k tomu dojde, bude dál vládnout nekonečný soumrak, ve kterém se mimořádně dobře dařilo zmutovanému obilí. Jako jediný klas se táhlo žlutozelené moře až k obzoru všemi směry – kromě jednoho. Tam pole končilo, na jeho hranici se tyčil vysoký kovový plot a za plotem se rozprostírala poušť. Pustina písku a suti, pláň bez stínů a bez konce, mizící v temnotě pod přízračným nebem. Nepřelo tady a nic tu nerostlo – v ostrém kontrastu s úrodnou půdou vzadu. Ale v pustých pláních cosi žilo, tvor, jenž nacházel všechny své potřeby ve vyprahlé zemi. Zploštělá hromada špinavého šedavého masa vážila dobrých šest tun. Na vnějším povrchu zdánlivě nebyly žádné otvory ani orgány, i když podrobné zkoumání by ukázalo, že každý záhyb tlusté kůže obsahoval silikonové okénko, skvěle uzpůsobené k pohlcování radiace z oblohy. Rostlinné buňky pod průhlednými plochami, které byly součástí složitého systému symbiotických vztahů uhlíkovce, přeměňovaly energii v cukr. Ten se pomalu, zvolna posunoval osmotickými pohyby mezi buňkami do dolní části tvora, kde byl

znovu přeměněn na alkohol a uskladněn ve vakuových plástvích, dokud ho nebude zapotřebí. V dolní části tvora současně probíhala řada dalších chemických reakcí.

Uhlíkovec byl usazen nad mimořádně bohatou žílou měděné soli. Specializované buňky vylučovaly kyseliny, které sůl rozkládaly, aby ji mohl strávit. Tento proces probíhal od věků, protože tvor neměl nic podobného mozku nebo obdobnému orgánu, jímž by mohl měřit čas. Jen existoval. Byl tady, jedl, živil se solí, jako když kráva spásá travu. Až jednou zásoba došla, tak jako tráva na pastvině. Tehdy přišel čas přesunout se jinam. Když se zdroj potravy vyčerpá, předaly chemické receptory zprávu a tisíce nohou složených ze svalů v tuhé dolní části uhlíkovec se začaly stahovat. S pečlivě uloženou zásobou alkoholu jako pohonem se svaly sevřely v jediné orgasmické křeči, která vymrštila šestitunový masivní trup ve tvaru koberce přes třicet metrů do vzduchu.

Přelétl přes plot kolem farmy a s dunivým úderem narazil do dva metry vysokého traktoru, rozlomil jej a zmizel za zástěnou zeleného listí a zlatých klasů délky paže. Na svém nejsilnějším místě měl uhlíkovec jen metr tloušťky, takže zůstal zcela skryt pohledu druhého tvora, který se hnál k němu.

Ani jeden z nich neměl mozek. Šestitunové organické zvíře zcela ovládaly reflexy, s nimiž se před několika staletími narodilo. Kovový tvor vážil sedmadvacet tun a řídil jej naprogramovaný počítač, instalovaný v době, kdy bylo zařízení postaveno. Oba měli smysly – ale vlastní rozum postrádali. Ani jeden nevěděl o druhém, dokud na sebe nenarazili.

Setkání bylo mimořádně dramatické. Obrovský obrys kombajnu se přiblížil a pilně přitom cvakal a hučel. Kosil třicet metrů široký řádek mezi liniemi obilí, táhnoucimi se až k obzoru. Jediným úkonem pokosil obilí, oddělil zralé klasy od stvolů, ty rozsekal na drobné kousíčky a zbytky spálil v hučící peci. Pára ze spalování unikala vysokým komínem v bílých stopách, popel vypadával v podobě černého mraku mezi čepelemi stroje a usedal na zem. Celé zařízení odvádělo při práci mimořádný výkon. Vyhledávání uhlíkovců, skrytých v obilném poli, mezi jeho úkoly nepatřilo. Narazilo do tvora a uřízlo dobrých dvě stě kilogramů masa, než je poplašené systémy zastavily.

Třebaže byl nervový systém uhlíkovec značně primitivní, něčeho tak drastického si nemohl tvor nevšimnout. Chemické signály aktivovaly skákací nohy a během několika minut, což bylo na uhlíkovec nezvykle rychlé, se svaly stáhly a zvíře opět vyskočilo. Nebyl to ale příliš dobrý skok, protože většina alkoholu byla spotřebována. Dokázal se zvednout sotva několik metrů nad zem a přistát na kombajnu. Kov se nahnul a praskl a spustily se další signály vedle těch, které vyvolala už sama přítomnost zvířete. Kdekoli byly zlaté pláty stroje odtrženy nebo sedřeny, objevil uhlíkovec chutnou ocel. Usadil se, pevně obrovský stroj uchopil a začal jej požírat.

„Nebudte hloupí!“ zakřičel Lee Ciou a snažil se, aby ho bylo ve změti hlasů slyšet. „Uvědomte si, jak veliké jsou mezihvězdné vzdálenosti, než začnete mluvit o rádiových signálech. Jistěže bych mohl postavit velkou vysílačku, v tom není problém. Mohl bych vyslat signál, který by zachytili až na Zemi – někdy. Ale trvalo by sedmadvacet let, než by doletěl k nejbližší obydlené planetě. A možná by ani nenaslouchali...“

„Klid, klid, klid,“ ozval se Ivan Semjonov a udeřil přitom do stolu kladívkem. „Tady musí být pořádek. Budeme mluvit postupně, jinak se nikam nedostaneme.“

„Stejně se nikam nedostaneme!“ vykřikl kdosi. „Tohle všechno je ztráta času.“

Jeho slova provázelo hvízdání, dupání a další údery kladívka. Telefon vedle Semjonova zablikal. Zvedl sluchátko a dál přitom ťukal kladívkem. Poslouchal, jediným slovem přisvědčil a zavěsil. Kladívko nechal ležet, ale okamžitě zvýšil hlas a vykřikl:

„Stav nouze!“

Okamžitě nastalo ticho a Semjonov kývl. „Jane Kuloziku – jste tady?“

Jan seděl u zadní strany kopule a diskuse se nezúčastnil. Byl pohroužen do vlastních myšlenek a sotva křičící muže nebo nastalé ticho vnímal. K pozornosti jej přivedlo teprve vyslovení jeho jména. Vstal. Byl vysoký a šlachovitý a mohl by být považován za hubeného, nebýt silných svalů, které byly výsledkem dlouhých let fyzické práce. Jeho svetr byl potřísněn, tvář měl zaprášenou, ale zjevně nebyl pouhým mechanikem. Bylo vidět, že je připraven zasáhnout, ale dosud se drží zpátky, a jeho pohled na předsedu hovořil stejně jasně, jako by měl na límci zlatý symbol ozubeného kola.

„Problém na poli Taekeng – 4,“ oznámil Semjonov. „Zdá se, že náš kombajn přepadl uhlíkovec a vyřadil jej. Chtějí vás tam.“

„Okamžitě, počkejte na mě,“ zavolal drobný mužík, prodíral si cestu davem a spěchal za Janem. Byl to Chun Taekeng, hlava rodiny Taekengů. Byl ve svém pokročilém věku popudlivý, vrásčitý a holohlavý. Udeřil jednoho muže, který mu dost rychle neuvolnil cestu, a kopal ostatní do kotníků, aby uhnuli. Jan nezpomaloval, takže Chun musel utíkat, aby mu stačil, a namáhavě přitom oddechoval.

Helikoptéra pro údržbu stála před skladem strojů a Jan už spouštěl motory a roztácel vrtuli, když se Chun namáhavě vedral dovnitř.

„Měli jsme ty uhlíkovce zlikvidovat, vyhubit je všechny,“ vrčel, když se vydrápal na sedačku vedle Jana. Jan neodpověděl. I kdyby to bylo nutné, což nebylo, vyhlazení celého druhu by bylo téměř nemožné. Ignoroval Chuna, který si cosi mumlal, a zvýšil rychlost, jakmile nabrali trochu výšku. Musel se dostat na místo co nejdříve. Uhlíkovec mohli být nebezpeční, když se nepostupovalo správně. Většina farmářů o nich věděla málo – a ještě méně jim na nich záleželo.

Krajina pod nimi ubíhala jako vlnící se zelený koberec se žlutými skvrnami. Žně byly v konečném stadiu, takže obilná pole se už nešířila rovnoměrně všemi směry, ale byla požata ve velkých mezerách sklízecími kombajny. Stoupající sloupky páry označovaly místa, kde stroje právě pracovaly. Jen obloha byla stále stejná, jako nádoba neměnné šedi, táhnoucí se od obzoru k obzoru. Je to už čtyři roky, co viděl slunce, pomyslel si Jan, čtyři nekonečné roky. Místní lidé si toho ani nevšimli, ale občas bylo to stále přišší víc, než dokázal snést, a tehdy sahal po zelených pilulkách v lékárnice.

„Tam, tam dole,“ vykřikl ostře Chun Taekeng a ukazoval pařátovitým prstem „Tam přistáňte.“ Jan ho ignoroval. Lesklý zlatý trup kombajnu byl přímo pod nimi, napůl zakrytý roztáhlou masou uhlíkovce. Byl pěkně veliký, aspoň šest nebo sedm tun. Do prostorů farem se obvykle dostávali ti menší. Kolem něj stály nákladní auta a pásové traktory; oblak prachu ukazoval, že sem míří další. Jan pomalu zakroužil a volal rádiem Veliký Hák. Chunovy příkazy, aby okamžitě přistál, zcela ignoroval. Když konečně dosedl na zem, asi sto metrů od kombajnu, mužik už pěnil. Jana jako by se to netýkalo; trpět budou členové Taekengovy rodiny.

Kolem zploštělého kombajnu stála skupinka lidí, živě diskutovala a ukazovala si. Některé ženy měly v batohu láhve vychlazeného piva a rozdávaly skleničky. Vládla tu karnevalová atmosféra, vítaná přestávka mezi monotónní dřinou, která byla náplní jejich života. Hlouček obdivovatelů sledoval mladíka držícího pochodeň u roztažené pokrývky hnědavé masy, která visela z boku stroje. Uhlíkovec se zachvěl, když se jej dotkl plamen; ze spáleného masa stoupaly proužky zapáchajícího dýmu.

„Zhasněte tu pochodeň a vypadněte,“ přikázal mu Jan.

Muž se nedbale zadíval na Jana s otevřenými ústy, ale pochodeň nezhasl a zůstal na místě. Obočí měl téměř u okraje vlasů a vypadal na retardovaného. Rodina Taekengů byla malá a proslulá příbuzenskými svazky.

„Chune,“ zavolal Jan na hlavu rodiny, která se ztěžka škrábala ven. „Odstraňte tu pochodeň, než dojde k potížím.“

Chun cosi hněvivě vykřikl a svá slova doprovodil tvrdým kopancem. Mladík s pochodní se dal na útěk. Jan si sňal z opasku pár těžkých rukavic a nasadil si je. „Budu potřebovat pomoc,“ prohlásil. „Sežňte lopaty a pomozte mi zvednout kraj té věci. Ale nesahejte na ni zezdola. Kape z ní kyselina a udělala by do vás díru.“

S námahou zvedli jednu chlopeň a Jan se sklonil, aby viděl pod ni. Maso bylo bílé, tuhé a vlhké od kyselin. Objevil jednu z mnoha skákacích nohou, asi stejně velikou jako lidská noha. Byla zasazena v prohlubni trupu a stáhla se, když za ni zatáhl. Ale trvalému tahu vzdorovat nedokázala a Jan ji vytáhl natolik, že viděl sklon mohutného kolena. Když ji pustil, zvolna se vrátila do původní polohy.

„Tak toho všichni nechte.“ Odstoupil a nakreslil na zemi značku, pak se otočil a zadíval se za ni.

„Odstraňte všechny ty nákladní auta,“ nařídil. „Ať se rozjedou napravo a nalevo, aspoň tak daleko jako helikoptéra. Kdyby ta věc znovu vyskočila, mohla by přistát přímo na nich. Přesně tohle mohla udělat, když jste ji popálili.“

Po jeho slovech nastal mírný zmatek, ale Chun je jasně od plic opakoval. Dali se do pohybu. Jan si očistil rukavice o zem a vyšplhal se na střechem kombajnu. Hučení rotorů oznamovalo přilet Velkého Háku. Obrovská helikoptéra, největší na celé planetě, hučela přímo nad nimi. Jan vytáhl z opasku vysílačku a vydal rozkazy. V břiše stroje se objevil čtvercový otvor a na konci kabelu sestoupil k zemi zdvihák. Rotory řvaly přímo nad Janem, když zdvihák zvolna položil na zem a pak připevnil jeden hák po druhém na okraje uhlíkovce. Pokud tvor cítil ve svém těle ostré zadírání oceli, nedal na sobě nic znát. Když byl Jan spokojen, udělal nad hlavou kolo a Veliký Hák se začal pomalu zvedat.

Pilot zvolna napínal kabel podle jeho příkazů a pak jej začal pomalu svinovat. Háky se zasekly hlouběji a uhlíkovec se vlnivě zachvěl. To byla nejkritičtější chvíle. Kdyby teď skočil, zničil by helikoptéru. Ale okraj se začal zvedat, stále výš a výš, až byla dolní vlhká část zvířete dva metry nad zemí. Jan pokynul a Veliký Hák se začal pomalu vzdalovat a táhl tvora po straně za sebou jeden metr nad zemí. Vypadalo to, jako by stáhl prostěradlo a obrátil je naruby. Uhlíkovec se hladce otáčel, až ležel na zemi na zádech a jeho lesklé maso bylo nahoře.

V jednom okamžiku se změnil, jak se tisíce nohou náhle vymrštily do vzduchu, lesklých údů jakoby vznikl z ničeho. Na okamžik zůstaly vztyčené, pak se zvolna stáhly.

„Teď už je neškodný,“ oznámil Jan. „Nemůže se obrátit na břicho.“

„Teď ho zabijete,“ přísvedčil nadšeně Chun Taekeng.

Jan držel svůj hlas pod kontrolou. „Ne, to nemáme v úmyslu. Nemyslím, že byste opravdu chtěl mít na poli několik tun hnijícího masa. Zatím ho tu necháme. Kombajn je důležitější.“ Dal signál Velikému Háku, aby přistál, a pak odepnul zdvihák z uhlíkovce.

V helikoptéře měl spoustu zásaditého prášku právě pro takové nouzové případy. Vždycky byly nějaké potíže s uhlíkovci. Znovu se vyšplhal na střechem kombajnu a rozhodil prášek do louží kyseliny. Zdálo se, že nepronikla hluboko, ale mohly nastat problémy uvnitř, kdyby z ní trochu skapalo ke strojům. Musel by začít okamžitě snímat pláty. Celá řada krytů byla pokřivena a část kol na podvozku byla stržena, takže jeden pás byl pryč. Bude to těžká práce.

S jedním pásem stále pod pohonem a čtyřmi dalšími na druhé straně se mu podařilo posunout kombajn dobrých dvě stě metrů od uhlíkovce. Pod kritickým pohledem a za ještě kritičtějšího komentáře Chun Taekenga nechal uhlíkovec přesunout a otočit.

„Nechte tu bestii tady! Zabijte ji, zahrabejte ji! Ted' je zase na břiše a znovu skočí a všechny nás zabije.“

„Ne, nezabije,“ opáčil Jan. „Může se pohybovat jen jedním směrem, viděl jste, jakým směrem jsou nohy smršťeny. Až skočí, bude to zpět do pouště.“

„Ale to nemůžete vědět přesně...“

„Vím to dost přesně. Nemohu jej zadržet jako zbraň, pokud máte na mysli tohle. Ale až se posune, bude to pryč odsud.“

V tu chvíli uhlíkovec skočil. Neměl schopnost uvažování ani žádné emoce. Měl ale složitý systém chemických impulsů. Drsné zacházení – zdánlivý obrat gravitace, spálení a odstranění částí těla – je všechny muselo aktivovat. Zazněla dunivá rána, jak všechny nohy najednou vykoply. Některé ženy zaječely, i Chun Taekeng vyjekl a ustoupil.

Obrovský tvar byl vržen vysoko do vzduchu. Zmizel z pole i z dosahu senzorových paprsků a těžce dopadl venku na písek. Kolem něj se zvedl hustý oblak prachu.

Jan vytáhl z helikoptéry skříňku s nářadím a začal opravovat kombajn. Byl rád, že se může zcela ponořit do práce. Jakmile skončí, jakmile bude opět sám, začne zase myslet na loď. Už ho unavovalo pořád na ně myslet a mluvit o nich, ale nemohl na ně zapomenout. Nikdo na ně nemohl zapomenout.

II.

„Nechci mluvit o lodích,“ řekla Alžběta Mahrova. „Nikdo o ničem jiném nemluví.“

Seděla na lavičce na veřejné cestě těsně vedle Jana, její stehno se tisklo k jeho. Cítil teplo jejího těla přes jemnou látku šatů a přes svůj overal. Pevně sevřel ruce, až mu na zápěstí vystoupily šlachy jako kabely. Na téhle planetě k ní byl nejbližší, jak to kdy bylo možné. Koutkem oka se na ni zadíval; hladká opálená kůže na pažích, černé vlasy spadající na ramena, široké a temné oči, ňadra...

„Lodě jsou důležité,“ namítla, s námahou odtrhl svůj pohled od jejího a s nezájmem hleděl na skladiště z pevných cihel na druhé straně široké lávové cesty. „Mají už šest týdnů zpoždění s přistáním a čtyři týdny s odletem. Něco musíme rozhodnout dnes večer. Ptala ses Hradil, jestli se můžeme vzít?“

„Ano,“ přisvědčila Alžběta, obrátila se k němu a vzala jeho ruce do svých, i když je kolemjdoucí viděli. Její oči byly temné a smutné. „Odmítla mě vyslechnout. Musím si vzít někoho ze Semjonovovy rodiny, nebo se nesmím provdat. Takový je zákon.“

„Zákon!“ Ucedil to slovo jako kletbu, vytrhl ruce z jejího sevření a odsunul se na lavičce. Její dotyk mu způsoboval utrpení, které nemohla pochopit. „To není zákon, jen zvyk, hloupý zvyk, selská pověra. Na téhle selské planetě obíhající kolem modrobílé hvězdy, kterou ze Země ani není vidět. Na Zemi jsem se mohl oženit, založit rodinu.“

„Ale ty nejsi na Zemi,“ namítla tak tiše, že ji sotva zaslechl.

Jeho hněv vyprchal. Cítil se náhle zcela vyčerpaný. Ano, nebyl na Zemi a nikdy se tam nevrátí. Musí si zařadit svůj život tady a najít způsob, jak změnit pravidla. Porušit je nemohl. Jeho hodinky ukazovaly dvacet hodin, i když nekonečně šero stále trvalo. Přestože trvalo celé čtyři roky, měřili lidé čas stále pomocí hodin a hodinek, podle biorytmů pocházejících z planety vzdálené celé světelné roky.

„Jsou na té schůzi a sedí tam už dvě hodiny, mluví pořád jen o tom samém. Už musí být unaveni.“ Vstal.

„Co uděláš?“ zeptala se.

„To, co je třeba. Rozhodnutí už nelze odkládat.“

Vzala ho rychle za ruku a zas ji pustila, jako by chápala, jak na něj působí dotek její kůže. „Hodně štěstí.“

„Já je nebudu potřebovat. Moje štěstí se vyčerpalo, když mě sem ze Země deportovali na doživotí.“

Nemohla jít s ním, protože tohle bylo výlučně setkání hlav rodin a techniků. Jakožto kapitán údržby zde měl své místo. Vnitřní dveře vzduchotěsné kopule byly uzavřeny, a tak musel hlasitě zaklepat, než zámek zarachotil a otevřeli mu. Kapitán proktorů Ritterspach se na něj svými úzkýma očima podezřívavě zadíval.

„Máte zpoždění.“

„Bud' zticha, Heine, a otevři ty dveře.“ Kapitána proktorů, který šikanoval své podřízené, ale plazil se před nadřízenými, si příliš nevážil.

Účastníci schůze byli právě tak demoralizováni, jak očekával. Chun Taekeng, jakožto senior Starších, seděl v předsednickém křesle, neustále bouchal do stolu kladívkem a cosi křičel. Klidu a pořádku to zjevně nepomáhalo. Lidé mluvili jeden přes druhého a navzájem se obviňovali, ale nikdo nic konkrétního nenavrhoval. Opakovali stejná slova, jaká používali už celý měsíc, aniž by se někam dostali. Čas nadešel.

Jan předstoupil a zvedl ruku, aby si zjednal pozornost, ale Chun jej ignoroval. Přešel blíž, až stál těsně před mužikem a tyčil se nad ním. Chun ho chtěl vzteklým mávnutím ruky odehnat a snažil se dívat se za něj, ale Jan se nepohnul.

„Vypadněte odsud, zpátky na svou židli, to je rozkaz.“

„Bud' mluvit. Ať všichni zmlknou.“

Hlasy utichaly, když si ho náhle všichni všimli. Chun silně udeřil kladívkem a tentokrát nastalo ticho.

„Bude mluvit kapitán údržby,“ zavolal a pak znechuceně upustil kladívko. Jan se obrátil ke shromáždění.

„Řeknu vám několik faktů, o nichž nelze diskutovat. Za prvé – loď se opozdily. O čtyři týdny. Za všechny ta léta, co loď přilétaly, neměly nikdy takové zpoždění. Jen jednou za celou tu dobu se opozdily o víc

než o čtyři dny. Lodě tu nejsou a my jsme promarnili celý ten čas čekáním. Když tu zůstaneme, shoříme. Ráno musíme skončit s pracemi a začít s přípravami na cestu.“

„Poslední obilí na polích...“ zvolal kdosi.

„To shoří. Necháme ho tady. Už teď máme zpoždění. Ptám se našeho velitele konvoje, Ivana Semjonova, jestli to není pravda.“

„A co obilí v silech?“ ozval se jakýsi hlas, ale Jan tu otázku prozatím ignoroval. Všechno má svůj čas.

„Nuže, Semjonove?“

Muž neochotně přikývl šedivou hlavou. „Ano, musíme odejít. Musíme odejít, abychom dodrželi rozvrh.“

„Tak je to. Lodě mají zpoždění, a když budeme čekat ještě déle, zahyneme. Musíme se vydat na jih a doufat, že nás v Jižní zemi budou čekat, až dorazíme. To je vše, co můžeme dělat. Musíme okamžitě odejít a vzít obilí s sebou.“

Nastalo ohromené ticho. Kdosi se krátce zasmál a pak zmlkl. Tohle byla nová myšlenka a nové myšlenky je všechny mátl.

„To je nemožné,“ řekla nakonec Hradil a mnoho hlav souhlasně přikývlo. Jan se zahleděl na ostře řezanou tvář a jemné rty hlavy Alžbětiny rodiny a hovořil dál klidným a nezúčastněným hlasem, aby neprojevil svůj hněv.

„Je to možné. Vy jste stará žena, která o těchto věcech nic neví. Já jsem kapitán vědeckého oboru a říkám vám, že to je možné. Mám k dispozici čísla. Když během cesty omezíme svůj životní prostor, můžeme vzít s sebou téměř pětinu obilí. Potom můžeme vlaky vyprázdnit a vrátit se. Pokud si pospíšíme, můžeme to stihnout. Prázdné vlaky pak uvezou dvě třetiny obilí. Až lodě přiletí, musí mít to obilí. Jinak budou lidé hladovět. My jim je musíme zajistit.“

Opět nabyli hlasu, začali jeho i sebe navzájem zaplavovat otázkami, ze všech stran zněl údiv i hněv, bušení kladívka si nikdo nevšímal. Obrátil se k nim zády a ignoroval je. Budou si muset o tom promluvit, zvážit onu myšlenku a přezvýmá ji. Pak by jí mohli začít rozumět. Byli to zpátečníci, tvrdohlaví sedláci a nenáviděli všechno nové. Až se uklidní, promluví k nim, ale teď se k nim obrátil zády a ignoroval je. Prohlížel si velikou mapu planety, která visela na stěně kopule jako jediná výzdoba celého sálu.

Halvornök, tak nazval tuto planetu první průzkumný tým. Soumrak, svět soumraku. V katalogích nesl oficiální jméno Beta Aurigae III, třetí a jediná obyvatelná ze šesti planet obíhajících žhavou modrobílou hvězdu. Nebo sotva obyvatelná. Protože tato planeta byla anomálií, něčím velmi zajímavým pro astronomy, kteří ji prozkoumali, zaznamenali své údaje a pokračovali jinde. Pro vědce byla tak zajímavá díky značnému sklonu své osy, proto byla také skoro obyvatelná. Sklon osy čtyřicet jeden stupeň a dlouhá, zploštělá elipsa oběžné dráhy planety vyvolávaly zvláštní situaci. Sklon osy Země byl jen několik stupňů, což stačilo ke střídání ročních období. Osa je přímka, kolem níž planeta rotuje; její sklon určuje odchylku od svislé polohy této přímky. Čtyřicet jeden stupeň byla odchylka velmi výrazná, což s dlouhou elipsou oběžné dráhy vyvolalo neobvyklé účinky.

Zima i léto zde trvaly čtyři pozemské roky. Po čtyři dlouhé roky zůstal zimní pól ponořen do temnoty – planetární pól odvrácený od slunce. To náhle a prudce končilo, když planeta opsala krátkou křivku na jednom konci eliptické oběžné dráhy a na zimní pól přišlo léto. Klimatické rozdíly byly dramatické a drastické, jak se zimní pól změnil v letní a byl vystaven slunci na další čtyři roky, tak jako předtím zimní temnotě.

A mezi póly, od čtyřicátého stupně severní ke čtyřicátému stupni jižní šířky, bylo nekonečné žhavé léto. Teplota na rovníku činila po většinu doby kolem 200 stupňů. Na zimním pólu zůstávala teplota kolem 30 stupňů a občas přicházel i mráz. Při takových teplotních extrémech na této vražedné planetě existovalo jen jedno místo, kde lidé mohli bez problémů žít. Zóna soumraku. Jediným obyvatelným místem na Halvornöku byla oblast kolem zimního pólu. Docházelo zde jen ke slabým výkyvům teploty, mezi 70 a 80 stupni, lidé tu mohli žít a úrodě se dařilo. Rostlo tady překrásné zmutované obilí a bylo ho dost, aby uživilo dobrých šest přeplněných planet. Desalinizační továrny na jaderný pohon poskytovaly vodu a měnily chemické sloučeniny z bohatého moře na umělé hnojivo. Pozemské rostliny tu neměly přirozené nepřátele, protože veškerý místní život měl za základ měď, nikoli uhlík. Každé živé maso bylo druhému jedem. A rostlinný život na bázi mědi nemohl soutěžit o životní prostor s rychle rostoucími a životnějšími uhlíkovými formami. Byly vytlačovány a mizely – a obilí rostlo. Obilí přizpůsobené trvalému přišetí a teplotě. Rostlo a rostlo a rostlo.

Po čtyři roky, než přišlo léto a žhavé slunce vystoupilo nad obzor, takže život zde opět nebyl možný.

Ale když přišlo na jednu polokouli léto, na druhé nastala zima a s ní druhá obyvatelná zóna soumraku na odvráceném pólu. Pak bude možné po další čtyři roky obdělávat druhou polokouli, než se zase změní roční období.

Jakmile byla k dispozici umělá hnojiva a voda, stala se planeta v zásadě velmi plodnou. Místní rostlinný život nepředstavoval žádné problémy. Díky ekonomice Země neexistoval problém ani s kolonisty. S nadsvětelným pohonem nebyly ani výdaje na dopravu neúměrně vysoké. Když se veškeré náklady sečetly a prověřily, bylo jasné, že je tu k dispozici poměrně levná zásoba potravin pro nejbližší obyvatelné světy, a celá operace dokonce přinese i poměrně značný zisk. Bylo to proveditelné. Rovněž přitažlivost se velmi blížila pozemské, neboť Halvornök – třebaže větší než Země, měl zase menší hustotu. Všechno se dalo docela dobře realizovat. Kolem pólů existovaly dokonce dva velké světadily, které se rozkládaly v

tak důležitých zónách soumraku. Mohly být střídavě obdělávány, vždy na čtyři roky. Bylo to proveditelné. Jenže jak jste chtěli dostat farmáře s veškerým vybavením každé čtyři roky z jedné zóny do druhé? Na vzdálenost téměř sedmadvaceti tisíc kilometrů?

Všechny případné diskuse i předložené návrhy byly teď už jen v zapomenutých archivech. Ale nabízelo se několik zjevných řešení. Jako nejjednodušší a současně nejdražší se jevilo vyrobit všechno dvakrát. I když by dvojí zařízení a budovy nebyly zas tak drahé, myšlenka na lidi, kteří by jako záložní skupina žili pět let z devíti jen ve vzduchotěsně uzavřených budovách, byla zcela nepřijatelná. Nebylo možné získat manažery na celý život s takovými podmínkami. Určitě se uvažovalo o dopravě přes moře; Halvornök byla z velké většiny pokryta oceány, kromě oněch dvou polárních kontinentů a několika řetězců ostrovů. To by však znamenalo nejprve pozemní dopravu až k oceánu, pak veliké a drahé lodě, které by zvládly tropické bouře. Lodě, jež by musely být celou dobu udržovány a přitom by byly použity jen jednou za čtyři a půl roku. Také nemyslitelné. Bylo tedy vůbec nějaké řešení?

Bylo. Odborníci na teraformaci měli značné zkušenosti s obyvatelnými planetami. Dokázali pročistit jedovatou atmosféru, roztavit polární čepičky a ochlazovat tropické oblasti, zúrodňovat pouště a ničit džungle. Uměli dokonce zvedat kusy země, bylo-li to zapotřebí, a potápět jiné, které se ukázaly jako zbytečné. Tak výrazné změny byly prováděny pečlivým umístěním gravitronických bomb. Každá z nich byla velká jako domek a musela být sestavena ve zvlášť vyhloubené jeskyni hluboko pod zemí. Princip jejich fungování byl přísně střeženým tajemstvím společnosti, která je vyrobila – ale jejich účinek měl k tajemství daleko. Jakmile byla gravitronická bomba aktivována, vyvolala náhlý záchvěv seismické aktivity. Bylo možné roztrhnout povrchový plášť a vypustit spodní magma, které vyvíjelo vlastní seismickou aktivitu, což samozřejmě mělo účinek, jen tehdy, pokud se tektonické plochy překrývaly, nicméně i tak byl poskytnut dostatečný počet možností na výběr.

Gravitronické bomby vyvolaly z hlubin oceánu planety řetěz činných sopek chrlicích lávu, která vychladla a ztwardla na kámen jako řetěz ostrovů. Než sopečná činnost zcela vyhasla, proměnily se ostrovy v pozemní most spojující oba kontinenty. Pak už bylo celkem jednoduché snížit nejvyšší vrcholy pomocí vodíkových bomb. A ještě jednodušší byl poslední krok – vyrovnat hrubě tvarovaný povrch fúzními děly. Tato děla povrch uhladila tak, že mezi světadíly vznikla kamenná dálnice, jediná cesta, 27 000 kilometrů dlouhá. Nejednalo se určitě o levnou záležitost. Ale společnosti byly všemocné a zcela kontrolovaly bohatství celé Země. Protože se dalo snadno vytvořit konsorcium, také se skutečně utvořilo, neboť zisk bude tučný a zároveň trvalý.

Nucení osadníci Halvornöku byli potulní pomstychtiví farmáři. Po čtyři roky pracovali, pěstovali a uskladňovali obilí až do dne, kdy lodě přiletí. To byla dlouho očekávaná vzrušující událost, nejdůležitější v celém cyklu jejich existence. Práce končila, když se lodě ohlásily. Zbývající obilí bylo ponecháno na poli a slavnost začala, protože lodě s sebou přivážely vše, co umožňovalo život na této nehostinné planetě. Čerstvé osivo, když bylo zapotřebí, protože zmutované kmeny byly nestabilní a farmáři nebyli zemědělský odborníci, kteří by si s tím poradili. Šaty a náhradní díly do strojů, nová radioaktivní jádra pro atomové stroje, všechny ty tisíce a jednu maličkost a zásoby, které udržovaly na nevýrobní planetě strojovou kulturu. Lodě zůstávaly jen tak dlouho, aby vyložily zásoby a naplnily sklady zrním. Pak odlétly a slavnost skončila. Všechna manželství došla naplnění, jediné v této době byly sňatky povoleny, všechny oslavy byly skončeny, všechny nápoje vypity.

Pak začala cesta.

Putovali jako cikáni. Jedinými stálými budovami byla skladiště strojů a síla na obilí ze silných stěn.

Když byly strženy vnitřní přepážky a dveře se otevřely, zajely dovnitř nákladní auta i helikoptéry, obrovské kombajny, secí i ostatní stroje. Jádra byla zabalena a stroje promaštěny silikonovým olejem, aby přečkaly žár léta, než se na příští podzim farmáři vrátí.

Všechno ostatní brali s sebou. Sál shromáždění a ostatní kopulovité budovy s vyrovnávaným tlakem byly vyfouknuty a zabaleny. Po stažení výtuhů se všechny ostatní úzké budovy umístily na pružiny a kola pod nimi. Ženy konzervovaly a skladovaly jídlo po celé měsíce, hromadné zabíjení ovcí a krav naplnilo ledničky masem. S sebou vezmou jen několik živých kuřat, jehňat a telat; nová stáda a hejna budou vypěstována ze spermiové banky.

Když bylo všechno na svém místě, traktory a nákladní auta seřadily jednotlivé jednotky tak, aby vytvořily dlouhé vlaky, než samy byly zabaleny a uskladněny v trvalých budovách a sílech. Vlastní lokomotivy budou po čtyřech letech práce v továrnách odmontovány a umístěny do čela každého vlaku. A až se kabely i spráhla spojí, vlaky oživnou. Všechna okna budou zapečetěna a klimatizace zapnuta. Zůstane zapnutá, dokud nedojedou do zóny soumraku na jižní polokouli a teplota nebude opět snesitelná. Až budou přejíždět rovník, může teplota klidně překročit 200 stupňů. I když někdy v noci klesala teplota až ke 130 stupňům, nedalo se s tím počítat. Halvornök se otočí kolem své osy za osmáct hodin a noci tu jsou příliš krátké na to, aby mohla teplota výrazně klesnout.

„Jane Kuloziku, na něco se vás ptáme. Prosím o vaši pozornost, Jane Kuloziku, to je rozkaz!“ Hlas Chuna Taekenga zněl po dlouhém křiku ochraptěle.

Jan se obrátil od mapy k davu. Zasypal ho přívalem otázek, ale on všechny ignoroval, dokud se hluk neutišil.

„Poslouchejte mě,“ začal. „Podrobně jsem zpracoval vše, co je třeba udělat, a dám vám všechna čísla. Ale

než to udělám, musíte se rozhodnout. Vezmeme s sebou obilí, nebo ne – to je vše. Musíme odejít, o tom není sporu. A než rozhodnete, co s obilím, uvědomte si dvě věci. Až loď přiletí – pokud přiletí – budou obilí potřebovat, protože lidé budou hladovět. Tisíce, možná miliony jich zemřou, jestliže naši úrodu nedostanou. Když obilí nebude připraveno, padne smrt všech těch lidí na naše hlavy.

A pokud loď nepřiletí, pak zemřeme rovněž. Naše zásoby jsou malé, rozbité součástky nemáme čím nahradit, dva ze strojů už snížily svůj výkon a po ukončení cesty budou potřebovat doplnit pohonné hmoty. Můžeme několik roků přežít, ale nakonec budeme odsouzeni k záhubě. Promyslete to, a pak rozhodněte.

Pane předsedo, žádám o hlasování.“

Když vstala Hradil a žádala si pozornost, Jan věděl, že to bude dlouhý a vyčerpávající boj. Ta stará žena, hlava Mahrovy rodiny, představovala sílu zpátečnictví, sílu působící proti změně. Byla chytrá, ale měla myšlení sedláka. Co bylo staré, bylo dobré, co bylo nové, bylo špatné. Každá změna byla jen k horšímu, život musí zůstat neměnný. Ostatní vůdci jí s úctou naslouchali, protože ona nahlas nejlépe vyjadřovala všechny jejich nekonečné a neměnné úvahy. Když vstala, uklidnili se a byli připraveni na utišující lázeň hlouposti, na opakování úzkoprsých názorů, které byly pro ně zákonem.

„Poslouchala jsem, co nám tady tento mladík povídal. Cením si jeho názoru, i když není vůdce, ba ani člen některé z našich rodin.“ Dobrý začátek, pomyslel si Jan. Nejdříve mi vezme všechn kredit, aby pak rozmetala veškeré mé argumenty.

„Niméně,“ pokračovala, „musíme naslouchat jeho myšlenkám a pečlivě je zvážit. To, co řekl, je pravda. Je to jediná cesta. Musíme vzít obilí s sebou. Je to prastará důvěra, kterou v nás vložili, samotný důvod naší existence. Žádám o hlasování aklamací, aby si později nikdo nemohl stěžovat, když nebudeme mít úspěch. Výzývám vás, abychom se okamžitě vydali na cestu a vzali obilí s sebou. Každý, kdo nesouhlasí, ať nyní povstane.“

Lidé v sále by museli mít mnohem výraznější osobnost, aby před jejím chladným pohledem povstali. A byli také zmateni. Nejprve novou myšlenkou, něčím, s čím se příliš často nesetkávali, a ještě méně v době, kdy měli přijmout rozhodnutí, na němž závisel jejich život. A mátl je i fakt, že onu myšlenku podporovala Hradil, jejíž vůle byla téměř vždy i jejich vůlí. Bylo to znepokojivé. Chtělo to popřemýšlet, a než si všechno rozmysleli, bylo už příliš pozdě, aby se té ženě postavili, takže s hlasitým podrážděným mumláním a s nepříjemnými pohledy byl návrh aklamací přijat.

Janovi se to nelíbilo, ale nemohl protestovat. Stále však měl podezření. Byl si jist, že ho Hradil nenávidí stejně zarytě jako on ji. Ona však jeho myšlenku podpořila a postavila ostatní do řady. Jednou za to zaplatí, i když dosud nevěděl jak. K čertu s tím. Aspoň se shodli.

„Co uděláme dál?“ otázala se Hradil a obrátila se jeho směrem, ale nedívala se mu do očí. Využije ho, ale nebude ho uznávat.

„Sestavíme vlaky jako vždycky. Ale předtím musí vůdci připravit seznam všeho, co můžeme postrádat a nechat zde. Společně seznamy projdeme. Pak ty věci necháme u strojů. Některé z nich budou žárem zničeny, ale nemáme jinou možnost. Dva vozy v každém vlaku budou využity jako obytné prostory. Budeme mít přeplněno, ale je to nutné. A všechny ostatní vozy budou naplněny obilím. Vypočítal jsem jeho hmotnost a vozy je uvezou. Vlaky pojedou pomaleji, ale s patřičnou opatrností dojedeme na místo.“

„Lidem se to nebude líbit,“ namítla Hradil a mnoho hlav přikývlo.

„To vím, ale vy jste hlavy rodin a musíte ostatní přimět k poslušnosti. Rozhdujete o všech ostatních věcech, například o sňatcích,“ ostře se na Hradil zahleděl a ona se stejně ostře dívala jím. „Tak buďte tvrdí. Nejste volení zástupci, kteří mohou být nahrazeni. Vaše vláda je absolutní. Využijte ji. Tahle cesta nebude jednoduchá, vždycky byla pomalá. Budeme muset jednat rychle a bude to tvrdé. A život v silech v Jižním městě bude nepohodlný, dokud se vlaky nevrátí podruhé. Povězte to lidem. Povězte jim to hned, aby si později nemohli stěžovat. Povězte jim, že nepojedeme pět hodin denně, jako jsme to dělávali dříve, ale osmkrát. Pojedeme pomaleji, a už teď máme zpoždění. A vlaky musí vykonat dvě cesty. Budeme na to mít velmi málo času. A teď je tu ještě další věc.“

To bude druhé rozhodnutí, které budou muset učinit, a pro něho osobně nejdůležitější. Doufal, že Lee Ciou udělá to, na čem se dohodli. Kapitán-pilot vlastně neměl rád lidi, neměl rád politiku a těžko se nechal přesvědčit, že se musí účastnit na tom, co přijde.

„Tohle všechno je nové,“ pokračoval Jan. „Musí tu být koordinátor všech změn, pak první cesty a velitel druhé cesty. Někdo to musí mít všechno na starost. Koho navrhujete?“

Další rozhodnutí. Jak to nenáviděli. Rozhlíželi se kolem a cosi mumlali. Lee Ciou mlčky vstal a pak se přiměl promluvit.

„Musí to udělat Jan Kulozik. On je jediný, kdo ví, co je třeba dělat.“ Okamžitě se posadil.

Ticho trvalo dlouhé sekundy, zatímco se jim ta myšlenka honila v hlavě. Ta novinka, to porušení tradic, ta nečekanost – všechno je šokovalo.

„Ne!“ zaječel Chun Taekeng. Jeho tvář byla rudá hněvem silnějším než obvykle, bušil a mlátil kladívkem do stolu, aniž by si to uvědomoval. „Cestu musí zorganizovat Ivan Semjonov. Cestu vždycky organizuje Ivan Semjonov. On je velitelem konvoje. Tak tomu vždycky bylo, tak tomu vždycky bude.“ Stejně prudce jako slova mu odletovaly od úst sliny. Lidé v první řadě se odtahovali a utírali si tváře – i když současně přikývovali na souhlas. To bylo něco, co chápali, nebyl to krok vpřed ani zpět, bylo to známé a prověřené.

„Přestaňte s tím bušením, Taekengu, než to kladívko rozbijete,“ vyzvala jej Hradil a syčela přitom jako had. Předseda otevřel ústa, on dával příkazy, jemu příkazy nedávali, tohle nemělo obdoby. Jak zaváhal, zůstalo kladívko viset ve vzduchu a Hradil opět promluvila, než si mohl uspořádat myšlenky.

„Tak, to je mnohem lepší. Musíme zvážit, co je správné, ne jak jsme to dělali předtím. Teď děláme něco nového, takže možná potřebujeme nového organizátora. Neříkám, že určitě. Možná. Co kdybychom se zeptali Ivana Semjonova, co si o tom myslí? Co si myslíte vy, Ivane?“

Mohutný muž se pomalu vztyčil, zatahal se za vousy, zadíval se na technické důstojníky i hlavy rodin a snažil se vyčíst jim reakce z tváří. Nikde pomoc neviděl. Hněv, to ano, a značnou nejistotu – ale nikde žádné rozhodnutí.

„Možná bychom měli uvažovat o Janovi, snad aby plánoval, jestli víte, co myslím. Změny, to se musí naplánovat, a dvě cesty, já opravdu nevím.“

„Když nevíte, tak buďte zticha,“ vyštěkl Chun Taekeng a opět udeřil kladívkem, aby zdůraznil svá slova. Ale už křičel a bušil celou noc, takže ho všichni ignorovali. Ivan pokračoval.

„Když o těch změnách moc nevím, budu potřebovat pomoc. Jan Kulozik to ví, je to jeho plán. On ví, co se má udělat. Já budu organizovat jako vždycky, ale on může nařídit změny. Ano, musím je schválit. Opakuji, budu je schvalovat, ale on by mohl organizovat nové věci.“

Jan se odvrátil, aby mu neviděli do tváře a nevěděli, jak se cítí. Tolik se snažil, aby tomu tak nebylo, ale on ty lidi nenáviděl. Promnul si hřbet ruky o ústa, aby smyl svou nechut'. Nikdo si ho nevšiml, všichni se dívali na Hradil, když si opět vzala slovo.

„Dobře. Je to dobrý plán. Cestě musí velet hlava rodiny. Tak by tomu mělo být. Ale technický důstojník bude dávat rady. Myslím, že je to dobrý nápad. Já jsem pro. Kdo je proti, ať zvedne ruku, rychle. Tak do toho.“

Takže měl velení – ale neměl velení. Jan měl chuť setrvat na svém stanovisku, trvat na neomezené kontrole, ale to by nebylo k ničemu. Oni se sklonili, a částečně se musí sklonit i on. Převézt obilí bylo naprosto nezbytné a mělo přednost.

„Dobře,“ přikývl, „uděláme to takhle. Ale nikdo se nesmí dohadovat, v tom musí být jasno. Žně okamžitě skončí. Vozy musí být zbaveny všeho, co není absolutně nezbytné. Všechno musíme snížit na polovinu, protože budeme mít oproti dřívějšímu necelou polovinu prostoru. Musíte lidem říci, že mají jeden den na přípravu. Když jim to řeknete takhle, mohli by být do dvou dnů hotovi. Chci, aby první vozy byly prázdné do dvou dnů, abychom mohli začít nakládat obilí. Jsou nějaké otázky?“

Otázky? Bylo jen ticho. Ptáte se snad hurikánu, jak rychle vane, když se žene vzduchem?

III.

„Myslím, že odjíždíme příliš brzy. Je to chyba.“

Hein Ritterspach cosi upravoval na komoře řízení děla a nedokázal se podívat Janovi do očí. Jan zabouchl kontrolní přípojku redukčního řadiče a zasunul ji na místo. V řídicím prostoru tanku bylo přeplněno a zatuchlo a cítil kyselý pot svého společníka.

„Ne brzy. Když něco, tak pozdě, Heine.“ Jeho hlas zněl unaveně, už byl vyčerpaný z věčného opakování týchž věcí pořád dokola. „Vlaky nebudou tak daleko za tebou jen proto, že pojedete rychleji. Stihneme to mnohem dřív, než si myslíš. Proto budete dva, abyste mohli jet po šestnáct hodin denně. Jen doufám, že to bude stačit. A právě tvoje práce je důležitá, Heine. Tvoji údržbáři musí jet po Silnici v tancích před námi a ujistit se, že po ní vlaky mohou projet. Víš, co tam najdeš. Už jsi tu práci dělal. Tentokrát bude jen o něco těžší.“

„Takhle rychle nedokážeme jet. Lidi to nezvládnou.“

„Budeš je muset přinutit, aby to zvládli.“

„Nemohu žádat...“

„Ty je nebudeš žádat, ty jim to nařídíš.“ Dny nekonečné úmorné práce byly na Janovi vidět. Oči měl zarudlé a byl neustále unavený. Unavený z přemlouvání, uprošování, naléhání, donucování těchto lidí, aby jednou v životě udělali něco jiného než obvykle. Nervy měl napjaté k prasknutí a pohled na tohoto kňučícího namyšleného idiota byl už příliš. Otočil se a strčil do něj prstem.

„Ty jsi potíživista, Heine, víš to? Nikdo tady kapitána proktorů nepotřebuje, jsou příliš zaměstnaní a unavení, aby byl důvod k nepokojům. Takže se tu jen povaluješ. Teprve až se dají vlaky do pohybu, budeš mít opravdu práci. Teď potřebujeme, abys jel před námi a čistil Silnici, a to je celá tvoje práce. Tak přestaň s těmi výmluvami a dej se do toho.“

„Takhle se mnou nemůžeš mluvit!“

„Právě jsem to udělal. Tvoje tanky i lidé jsou připraveni vyrazit. Všechno vybavení jsem osobně zkontroloval a je v pořádku. A tenhle velitelský tank už kontroluji potřetí a nic mu nechybí. Tak alou.“

„Ty, ty...“

Obrovitý muž se zalykal vztekem. Zvedl mohutnou pěst. Jan přikročil a sevřel silnou ruku. S úsměvem čekal.

„Jen do toho, uhoď mě.“

Mluvil skrz zuby, tak pevně měl sevřenou čelist, paže se mu chvěla nekontrolovaným napětím. Hein nevydržel. Pěst mu poklesla, odvrátil se a neohrabaně vlezl do otvoru. Jeho boty cvakaly na okraj.

„Tohle je tvůj konec, Kuloziku,“ zařval, jeho rudá tvář svítila ve vstupním otvoru. „Půjdu k

Semjonovovi, k Chun Taekengovi. Vyhodí tě, zašel jsi příliš daleko...“

Jan unaveně udělal další krok a zvedl pěst. Tvář okamžitě zmizela. Ano, zašel příliš daleko, dokázal tomu nafoukanci, že je zbabělec. Hein mi nikdy neodpustí. Zejména když tu byl svědek. Lajos Nagy seděl v křesle druhého řidiče, mlčel, ale dobře viděl, co se odehrálo.

„Nastartuj,“ nařídil Jan. „Myslíš, že jsem byl příliš tvrdý, Lajosi?“

„Není tak špatný, když s ním pracuješ delší dobu.“

„Vsadím se, že čím déle tu bude, tím bude horší.“

Podlahu rozechvěla silná vibrace spouštějícího se motoru. Jan zaklonil hlavu a naslouchal. Tank byl v pořádku.

„Řekni ostatním, aby nastartovali.“ Když zabouchl příklop, zapnula se klimatizace. Vklouzl do sedadla řidiče, nohy na brzdách, ruce lehce spočívaly na kole, které synchronizovalo rychlosti a řazení nákladního auta. Dvacetitunový stroj se chvěl slabým očekáváním a čekal na jeho rozkaz.

„Řekni jim, ať zůstanou v řadě za mnou ve stometrových intervalech. Vyjíždíme.“

Lajos zaváhal jen na vteřinu, pak zapnul mikrofon a rozkaz předal. Byl to šikovný mládenec, a pokud nebyli na Silnici, byl jedním z Janových mechaniků.

Jan přesunul kolo dopředu a současně je sklonil. Hučení v převodových skříních se zvýšilo, a když Jan zařadil, tank vyrazil vpřed. Těžké pásy pleskaly na pevném povrchu Silnice. Jan zapnul zadní kameru a uviděl, jak i ostatní tanky na obrazovce ožívají a sunou se za ním. Byli na cestě. Široká ústřední ulice města se hnala kolem nich, viděl míhající se stěny skladů a za nimi první z farem. Nechal řízení na manuálním ovládání, dokud neminuli poslední budovu a Silnice se nezúžila. Když přepnul na automatiku, tank nabral rychlost. Opřel se do křesla. Drát, zatavený pod chladnoucí lávový povrch Silnice, vedl vozidlo k cíli. Kolona tanků projížděla podél farem k poušti za nimi.

Byli v písčných pustinách. Rovný pás Silnice byl jedinou známkou existence člověka, než dostali očekávanou zprávu.

„Mám problémy se spojením. Zavolám vás později,“ odpověděl Jan a vypnul mikrofon. Ostatní tanky měly naladěno na vysoké frekvenci, takže by zprávu neměly zachytit. Teď, když s prací začal, ji chce dokončit po svém.

Dostali se asi tři sta kilometrů za osadu, než narazili na první problém. Silnici zavál písek a vytvořil bariéru, na nejvyšším místě až dva metry vysokou. Jan zastavil kolonu a vyjel se svým tankem po svahu. Nebylo to příliš obtížné.

„Které dva tanky mají nejsilnější rypadla?“

„Sedmnáct a devět,“ odpověděl Lajos.

„Privolej je, aby to tu odklidili. Zavolej z obyvatelského vozu dalšího řidiče a řekni mu, aby tu s tebou zůstal, dokud se sem nedostane Hein Ritterspach. Několik dní s ním nebude k vydržení, takže se snaž ho ignorovat. Pošlu mu zprávu, aby přiletěl helikoptérou, jestli už není na cestě, a poletím s ní zpátky.“

„Doufám, že nebudou potíže.“

Jan se usmál. Byl unavený, ale šťastný, že něco udělal. „Samozřejmě budou potíže. Ty jsou vždycky. Ale tahle kolona jede dobře. Ritterspach se neodváží otočit. Může teď jen pokračovat.“

Jan odeslal zprávu, kopnutím otevřel příklop a vyšplhal se ven na písek. Bylo tu tepleji – nebo se mu to jen zdálo? A nebylo na jižním obzoru jasněji? Mohlo tomu tak být; úsvit už nebyl tak daleko. Ustoupil, zatímco se tanky valily po svahu a projížděly kolem něj; poslední v koloně, který vlekl obyvatelský vůz, se zastavil jen na tak dlouho, aby z něj mohl slézt navigátor. Rypadla právě začala odstraňovat písek, když se nad jejich stopami ozval zvuk helikoptéry. Musela být na cestě už dlouho, když obdržela jeho zprávu. Jednou zakroužila a pak jemně dosedla na Silnici. Jan ji šel přivítat.

Vystoupili z ní tři muži a Jan věděl, že potíží dosud není konec, že možná teprve začínají. Promluvil první a doufal, že je tím zaskočí.

„Ivane, co vy tu sakra děláte? Kdo sleduje chod stěhování, když jsme oba dva na Silnici?“

Ivan Semjonov si promnul bradu a vypadal prachbádně, jak se snažil najít vhodná slova. Hein Ritterspach, s pomocným proktorem po boku, se ozval první.

„Beru vás zpět, Kuloziku, jste oficiálně zatčen a obviněn z...“

„Semjonove, použijte své autority,“ vyzval jej Jan a obrátil se k oběma proktorům zády, i když si dobře všiml, že oba muži jsou ozbrojeni a ruce mají těsně u stehů. Mezi rameny jej cosi tlačilo, ale snažil se to ignorovat. „Jste velitel konvoje. Tohle je nouzový stav. Tanky čistí Silnici. Hein tam musí být s nimi, on má velení. O jeho malých problémech si můžeme promluvit, až budeme v Jižním městě.“

„Tanky mohou počkat; tohle má přednost! Vy jste mě napadli!“

Hein se trásl zuřivostí, pistoli měl napůl tasenou. Jan se potočil, aby viděl na oba proktory. Semjonov konečně promluvil.

„Tohle je vážná věc. Možná bychom se měli všichni vrátit do města a v klidu si o tom promluvit.“

„Není čas na diskuse – ani na klid.“ Jan se dal do křiku, předstíral hněv, aby posílil vztek svého protivníka. „Tento bláznivý tlustý och je pod mým velením. Ani jsem se ho nedotkl. On lže. Tohle je vzpoura. Jestliže se okamžitě nevrátí k tankům, napadnu ho, odzbrojím a zavůu ho.“

Ta slova byla přirozeně pro Heina příliš tvrdá, aby mohl něco takového snést. Sáhl k pouzdru, vytáhl pistoli a tasil. Jakmile byla hlaveň venku, Jan vyrazil.

Otočil se a uchopil Heinovu pěst do ruky. Levou rukou jej ostře udeřil do lokte. Stále ještě v pohybu

využil své rychlosti i váhy, aby mu zkroutil paži za zády tak silně, že Hein zaječel bolestí. Jeho postava schlípla, pistole začala padat – a Jan tlačil dál. Bylo to kruté, ale musel to udělat. Zazněl ostrý zvuk a celé Heinovo tělo sebou trhlo, jak mu Jan zlomil ruku; teprve pak ho pustil. Pistole dopadla na kamenný povrch Silnice a Hein se zvolna sesunul za ní. Jan se obrátil k ostatním ozbrojencům. „Mám tady velení, proktore. Nařizuji vám, abyste pomohl zraněnému a naložil ho do helikoptéry. Velitel konvoje Semjonov s rozkazem souhlasí.“

Mladý proktor se díval z jednoho na druhého v trýznivém okamžiku nerozhodnosti. Zmatený Semjonov neodpovídal a jeho mlčení muži rozhodně nepomohlo. Hein hlasitě zasténal bolestí a zkroutil se na tvrdé skále. To rozhodlo; proktor zasunul napůl vytaženou pistoli zpět do pouzdra a poklekl vedle svého zraněného velitele.

„Neměl jste to dělat, Jane,“ Semjonov nešťastně zavrtěl hlavou. „Pak je to všechno těžké.“ Jan ho vzal za paži a odvedl jej stranou. „Už to bylo těžké. Musíte věřit mému slovu, že jsem Heina nenapadl. Mám svědka, který může potvrdit, co jsem říkal, kdyby vznikly pochybnosti. A on to dohnal tak daleko, že jeden z nás musel jít. Je postradatelný. Jeho zástupce Lajos může po něm převzít funkci. Hein pojede vlakem se zavázanou paží a bude dělat další potíže v Jižním městě. Ale ne teď. Musíme pokračovat podle plánu.“

Semjonov neměl, co by řekl. Přišel o možnost rozhodnout a nelitoval toho. Vytáhl z helikoptéry lékařskou brašnu a snažil se obalit zlomenou ruku nafouknutým rukávem. Podařilo se jim to, až když uspalí kňučícího Heina injekcí. Cesta zpět proběhla v naprostém tichu.

IV.

Jan pociťoval přílišnou únavu ve svalech, a proto se natáhl na palandu, aby si odpočinul. Znovu procházel všechny seznamy. Do odjezdu zbývalo jen několik hodin. Právě nakládali poslední obilí. Jak vyprazdňovali sila, průběžně odstraňovali přepážky, aby těžká vozidla mohla zajet dovnitř. Namazaná silikonovým tukem a zabalená do plastických obalů tu musí přetrvat dvoustupňový žár čtyři roky dlouhého léta. Všechna z nich – traktory, helikoptéry, sekačky – byla vyrobena dvakrát a druhá sada byla v Jižním městě, takže je nemuseli brát s sebou na cestu. Měli zásoby mraženého jídla, kuřata, jehňata i kůzlata, aby začali s chovem nových hejn a stád, ale většinu vozů zaplňovalo obilí. Nádrže na vodu byly plné; to si podtrhl. Voda. Ráno se musí ze všeho nejdříve napojit na počítač a odpojit severní odsolovací továrnu. Už dříve byly vypnuty veškeré vedlejší funkce – získávání chemikálií a nerostů, výroba hnojiv, celý chod fungoval na minimální režim, aby byl 1300 kilometrů dlouhý kanál a komplex tunelů naplněn vodou. To teď mohl zastavit; se zemědělstvím byl prozatím konec. Kdosi zaklepal na dveře tak tiše, že si nejprve nebyl jist, zda slyší správně. Znovu klepání.

„Okamžik.“

Sesunul papíry na hromadu na stůl. Nohy měl ztuhlé, když ťapal naboso po plastické podlaze. Otevřel dveře. Venku stál Lee Ciou, rádiový technik.

„Neruším, Jane?“ Vypadal znepokojeně.

„Ani ne. Jen se hrabu v papírech, zatímco bych měl spát.“

„Snad někdy jindy...“

„Jen pojď dál, když už jsi tady. Dej si šálek čaje a pak se možná oba trochu vyspíme.“

Lee se sklonil a zvedl krabičku, která až dosud ležela mimo dohled přede dveřmi, a vzal ji dovnitř. Jan uvařil vodu a přidal do ní čajové lístky. Čekal, až Lee promluví první. Lee byl tichý člověk s myšlením jako jeden z jeho vlastních tištěných spojů. Zpracovával myšlenky sem a zase tam a teprve po určité době je vyslovil, úplně a definitivně.

„Ty jsi ze Země,“ řekl nakonec.

„Myslím, že tohle je všeobecně známé. Mléko?“

„Děkuji. Na Zemi, pokud vím, je mnoho stupňů ve společnosti, nejen prosté obyvatelstvo, tak jak je tomu zde?“

„Dalo by se to tak říci. Je to rozvrstvená společnost; hodně jsi toho viděl v programech ze Země. Lidé mají různá povolání, žijí v různých zemích. Velmi různorodé.“

Na Leeho čele se perlil pot; byl rozrušený, necítil se dobře. Jan unaveně potřásl hlavou a přemýšlel, kam to vše vlastně vede.

„Jsou tam také zločinci?“ zeptal se Lee a Jan byl najednou zcela při smyslech.

Opatrně, pomyslel si, teď opatrně. Neříkej příliš mnoho; nesmíš si zadat.

„Asi tam nějakí jsou. Je tam koneckonců policie. Proč se ptáš?“

„Znal jsi někdy nějaké zločince nebo lidi, kteří porušili zákon?“

Jan nemohl zůstat klidný. Byl příliš unaven, měl příliš napjaté nervy.

„Ty jsi špiel? Tohle je tvoje práce?“ Mluvil chladně a nezúčastněně. Lee pozvedl obočí, ale jeho výraz se nezměnil.

„Já? Ne, rozhodně ne. Proč bych posílal zprávy policii mimo planetu o tom, co se děje na Halvornöku?“ Tady ses prozradil, chlapče, pomyslel si Jan. Když promluvil, hovořil stejně chladně jako jeho společník.

„Jestliže nejsi špiel – jak víš, co tenhle výraz znamená? Je to výraz z pozemského slangu, který se netěší příliš dobré pověsti. Posmívá se autoritě. Nikdy jsem ho neviděl na 3D pásce ani jsem ho nečetl v

jakékoli knize schválené ke čtení na této planetě.“

Lee znejistěl, pomalu si mnul ruce a na čaj úplně zapomněl. Neochotně začal vysvětlovat, ale vychrlil ze sebe všechno najednou.

„Máš pravdu, ty to všechno znáš ze Země. Víš, jaké je to tam i na jiných planetách. Dávno jsem si s tebou chtěl o tom promluvit, ale myslel jsem si, že by tě to urazilo. Nikdy jsi sám o tom nemluvil, musel jsi k tomu mít své důvody. Proto jsem dnes večer tady. Prosím, vyslechni mě, neříkej mi, abych odešel. Nemyslím tím nic zlého. Ale – tvá přítomnost zde – skutečnost, že jsi zůstal po všechny ty roky, to možná znamená, že nemůžeš odejít. Víš, že jsi poctivý člověk a že máš dobrou vůli. Nemyslím, že bys byl špicl. Něco takového bys neudělal. Když nejsi špicl, pak nejsi ani zločinec, ale... no, možná...“

Zmlkl; o takových věcech nebylo o nic snazší mluvit zde než na Zemi.

„Myslíš, že i když nejsem zločinec, musím být na této planetě z nějakého důvodu?“ Lee rychle přikývl.

„Máš nějaký důvod, proč bych s tebou o tom měl mluvit? Nic ti do toho není.“

„Já vím,“ přikývl Lee nešťastně. „Neměl jsem se tě na to ptát. Promiň mi. Ale je to pro mě velmi důležité...“

„Pro mě taky. Mohl bych se dostat do potíží, když s tebou o tom budu mluvit – i ty bys mohl mít potíže. Nic z toho, co ti řeknu, nesmíš nikde vykládat.“

„Nebudu – slibuji!“

„Tak dobře. Měl jsem potíže s úřady. Poslali mě sem jako určitý druh trestu. A mohu tady žít, dokud nebudu dělat problémy. Jako například ti tohle všechno vykládat.“

„Nechtěl jsem vyzvídat – ale musel jsem to vědět. Musím ti něco říct. Riskuji tím, ale myslím, že to stojí za to. Musím ti to říct, nebo se všeho vzdát – a to bych nesnesl.“ Lee se narovnal a zvedl tvář, jako by očekával ránu. „Já jsem porušil zákon.“

„No, budiž ti to přáno. Pravděpodobně jsi jediný na celé téhle primitivní planetě, kdo měl odvahu to udělat.“

Lee zíral. „Tobě to nevadí?“

„Ani v nejmenším. Jestli něco, tak tě obdivuji. Co jsi udělal, že tě to tak rozčililo?“

Lee zvedl cíp kapsy na vestě, vytáhl cosi malého a černého a podal to Janovi. Byl to tenký obdélník s řadou malých knoflíků na jedné straně. „Stiskni ten druhý,“ vyzval jej. Jan uposlechl a zazněla tichá hudba.

„Udělal jsem to sám, podle vlastního návrhu, ale za pomoci náhradních součástek. Nebylo jich tolik, aby si toho někdo všiml. Místo pásky jsem použil digitální paměťový zásobník na molekulární úrovni, proto to může být tak malé. Zaznamenává to hudbu, knihy, cokoli, s délkou asi dvanáct hodin záznamu.“

„To je velmi dobré, ale rozhodně bych to nenazval kriminálním činem. Od doby, kdy první člověk pracoval s prvním strojem, mechanici určitě využívali díly a součástky pro svou potřebu. Materiálu, který jsi použil, určitě nebude zapotřebí a nikdo ho nebude postrádat a já tvůj výtvar obdivuji. Nemyslím, že bys tohle mohl nazvat porušením zákona.“

„Tohle je jen začátek.“ Lee zvedl krabičku z podlahy a položil ji na stůl. Byla vyrobena ze světlé slitiny, smontována na stroji a pohromadě ji držely řady drobných nýtů. Bylo vidět, že je vyrobena s láskou. Vytočil kombinaci, otevřel víko a naklonil je k Janovi. Byla naplněna řadami magnetofonových kazet.

„Tohle je od lidí, kteří přistávají se zásobovacími loděmi,“ vysvětloval. „Vyměňoval jsem svoje magnetofony za tohle. Jsou nesmírně populární a pokaždé jich získám o něco víc. Jeden muž mi dodá vše, o co mám zájem. Myslím, že je to protizákonné.“

Jan se ztěžka opřel a přikývl. „Tohle je opravdu protizákonné, ani nevíš, kolik zákonů porušuješ. Neměl bys o tom s nikým mluvit, a kdyby se mě ptali, nikdy jsem o tom neslyšel. Kdyby tě odhalili, byla by pro tebe nejmínějším trestem okamžitá smrt.“

„To je tak zlé?“ Lee pobledl a seděl napůl zpřímá.

„Hodně zlé. Proč mi to vlastně říkáš?“

„Něco mě napadlo. Už na tom nezáleží.“ Vstal a zvedl krabičku. „Myslím, že půjdu.“

„Počkej.“ Jakmile o tom Jan začal uvažovat, napadlo ho, proč asi za ním rádiový mechanik přišel. „Ty se o ty kazety bojíš, že? Když je tu necháš, tak je žár zničí. A Starší kontrolují všechna osobní zavazadla, což nikdy předtím nedělali, a budou se ptát, co v té krabičce máš. Tak jak bych ti mohl pomoci?“

Lee neodpověděl, protože to bylo zřejmé.

„Chtěl jsi mě požádat, jestli bych ti je neschoval mezi svým vybavením? Riskoval smrt pro kazety z černého trhu?“

„Já nevím.“

„Asi ne. Posad' se, rozčiluje mě, jak tady stojíš. Vylíj ten čaj a já ti dám k pití něco lepšího. Je to stejně protizákonné jako ty kazety, i když ne pod stejnými tresty.“

Jan otevřel skříňku a vytáhl plastikovou láhev plnou nebezpečně vypadající průhledné tekutiny. Naplnil dva pohárky a jeden podal Leemu.

„Napij se – bude ti to chutnat.“ Pozvedl vlastní sklenku a půlku vypil. Lee si podezíravě ke sklence přičichl, pokrčil rameny a zhluboka se napil. Oči se mu rozšířily, ale dokázal polknout, aniž by se zakuckal.

„Tohle je... něco, co jsem nikdy předtím neochutnal. Určitě je to pitné?“

„Velice. Viděl jsi ta jablka, která pěstují za dílnou? Ta malá, ne větší než tvůj palec? Jsou velmi sladká a jejich šťáva při použití těch správných kvasinek snadno kvasí. Získám tak jablkové víno asi s dvanácti stupni alkoholu. Pak je dám do mrazu a led vyhodím.“

„Velice důmyslné.“

„Přiznávám, že to není můj nápad.“

„Ale je to tak jednoduchý způsob, jak koncentrovat alkohol. Když ho trochu vypiješ, chutná víc a víc.“

„Ani to není originální. Počkej, dolíjí ti. Pak mně ukážeš nějaké ty kazety.“

Lee se zamračil. „A co trest smrti?“

„Řekněme, že můj prvotní strach zmizel. Byl to pouhý reflex. Když se lodě opozdily a nemusí nikdy přiletět, tak proč bych se měl obávat trestu ze Země, celé světelné roky vzdálené?“ Začal se prohrabovat kazetami a u některých titulů se zastavil. „Docela neškodné věci, i když podle zdejších měřítek je to rudý šátek na býka, ale vůbec nic politického.“

„Co tím myslíš, politického?“

Jan opět dolil sklenice a zadíval se do své. „Ty jsi jednoduchý člověk,“ poznamenal. „Ani nevíš, co to slovo znamená. Slyšel jsi mě někdy vyprávět o Zemi?“

„Ne. Ale nikdy jsem o tom nepřemýšlel. A víme o Zemi z estrád na kazetách a...“

„Tady na Halvornöku nic nevíš. Tohle je konečná stanice, planeta jako koncentrační tábor na konci nekonečna, nejde odnikud nikam. Osídlena byla pravděpodobně násilnou migrací, nebo dokonce politickými vězni. Na tom nezáleží, někde je to v záznamech. Je to jen další zemědělský stroj plný přitroublých farmářů, aby zajišťovali obživu pro další planety s maximálním ziskem a s minimálními náklady. Země. To je zase jiná kapitola. S elitou na vrcholu, proly na dně a ostatními mezi nimi zapadlo vše na své místo jako zátku do sudu. Nikomu se to doopravdy nelíbí, kromě těch na vrcholu, ale právě oni mají tolik moci, aby všechno pokračovalo stále dál. Je to past, bezedná a bez východiska. Já jsem se z ní dostal, protože jsem neměl na vybranou. Tahle planeta – nebo smrt. A to je vše, co ti řeknu. Takže ty ty kazety nechej, já se o ně postarám. A proč bychom se, sakra, měli starat o něco tak triviálního jako kazety?“ V náhlém záchvatu hněvu praštil sklenkou do stolu.

„Něco se tam venku děje – a já nevím co. Lodě vždycky přiletí včas. Ale nepřiletěly. Možná nikdy nepřiletí. Ale pokud ano, máme pro ně obilí a ony je budou potřebovat...“

Únava a alkohol ho vyčerpaly. Dopil zbytek tekutiny a mávl směrem ke dveřím. Lee se otočil a otevřel dveře.

„Dnes jsi mi nic neřekl,“ zašeptal.

„A já jsem nikdy žádné zatracené kazety neviděl. Dobrou noc.“

Jan věděl, že uplynuly celé tři hodiny, ale připadalo mu, že ho světlo a budík vytrhly ze spánku jen několik vteřin poté, co klesl hlavou na polštář. Promnul si spánkem zalepená víčka a až příliš cítil odpornou pachut' v ústech. A den bude velmi dlouhý. Když si vařil čaj, vyklepal z lahvičky dva posilující prášky, zadíval se na ně a přidal třetí. Velmi dlouhý den.

Než dopil čaj, ozvalo se hlasité zaklepání na dveře. Rozletěly se, než k nim stačil dojít. Dovnitř strčil hlavu jeden z Taekengů, Jan už nevěděl který.

„Všechno obilí je naloženo. Kromě tohoto vozu. Jak jsi říkal.“ Tvář měl pokrytou špinou a potem a vypadal stejně unaveně jako Jan.

„Dobře. Dej mi deset minut. Můžeš vyříznout otvor.“

Leeho ilegální kazety byly mezi nástroji, zabalené a zapečetěné. Všechny šaty a osobní předměty, které bude potřebovat, byly v pytli. Když umýval nádoby a uklidil je do poliček ve skřini, zazářilo na stropě červené světlo. Světelný bod se změnil v čáru a začal v kovu opisovat kruh. Když vysunul lůžko, stůl a židle dveřmi ven, byl kruh hotov a kovový disk tvrdě dopadl na plastickou podlahu. Jan si přehodil pytel přes rameno, vyšel ven a dveře za sebou zamkl.

Jeho vůz se strojovým skladem byl poslední. Zdálo se, že pracují všichni najednou. Z nejbližšího sila vyrazila masivní trubice a sunula se nahoru podél vozu. Muž nahoře cosi zavolal a zamával a trubice se zaznívala, jak se spustil proud. Chvěla se v mužově ruce a na Jana dopadl zlatý déšť, než se muž opřel o trubici celou vahou a nasměroval padající obilí do vozu nově vyříznutým otvorem. Jan vzal do ruky zrna, které mu zůstalo na rameni. Bylo dlouhé jako jeho prostředník, svaštělé vakuovou dehydratací. Zázračná potrava, produkt z laboratoří, bohatá na proteiny, vitamíny a živiny. Mohla se z ní dělat potrava pro kojence, jídlo pro dospělého člověka, kaše pro starce, a přitom šlo stále o tutéž látku. Dokonalá strava. Pro ekonomické otroky. Dal zrna do úst a začal je žvýkat. Jedinou nevýhodou bylo, že nemělo vlastně žádnou chuť.

Kov zaskřípěl, jak úchytky zvedly vůz z betonového podkladu. Muži už byli dole v montážní jámě a kleli, jak se motali ve tmě, přidělávali kola a upevňovali je. Všechno probíhalo najednou. Vyšplhali se nahoru po rampě, když bylo tažné vozidlo připojeno k vozu. Tehdy se čerpadlo na střeše zastavilo a příliv obilí ustal. Vše bylo tak dobře koordinováno, že muži, kteří přikrývali nové otvory plastickými obaly, cestovali na střeše a hlasitě přitom protestovali, jak se vůz pomalu sunul dopředu a vzhůru po rampě. Když byl nahoře, zabrzdil a mechanici zalezli pod mohutný trup, aby zkontrolovali pneumatiky, poprvé po čtyřech letech.

Zatímco Jan spal, byly vlaky sestaveny. Viděl velkou migraci teprve potřeťi a stále na něj dělala týž dojem jako poprvé. Místní obyvatelé ji brali jako samozřejmou věc, i když to byla vzrušující změna v jejich jinak monotónním životě. Pro Jana to bylo stejně vzrušující, možná i víc, protože byl navyklý moderním a různorodým způsobům cestování na Zemi. Tady byl každý únik z nudy a jednotvárného života vítanou úlevou. Zejména tato neočekávaná změna okolního světa, který přijal za svůj od svého příchodu. Před několika dny tady bylo živoucí město obklopené farmami, které se táhly až k obzoru a ještě dál. Teď bylo všechno jiné. Veškeré dopravní prostředky i stroje byly uzamčeny v obrovských silech, jejich dveře byly zapečetěny. Kopulovité budovy s upravovaným tlakem byly vyfouknuty a také uzamčeny. Ostatní budovy schopné pohybu se zcela změnily. Už neseděly na pevné zemi, ale na kolech sestavené v pravidelných řadách společně se zemědělskými budovami, které byly rovněž připojeny. Kde nedávno stávalo město, zbyly teď jen základy, jako by je smetla nějaká strašlivá bouře.

Na široké Ústřední cestě teď stály dvě řady vlaků. Budovy, které se od sebe, ať už jako domy, či obchody s květinami, tak lišily, teď vypadaly všechny stejně veliké. Vozy ve velkém vlaku propojené a typizované. Dvanáct vozů v jednom vlaku, každý vlak byl tažen lokomotivou. Neskutečnou lokomotivou. Byla obrovská. Janovi se občas stále ještě nechtělo věřit, že tak velká elektrárna se může doopravdy pohybovat. A jako elektrárny fungovaly lokomotivy po celou dobu, co zůstaly mimo Silnici. V té době byly upevněny a zapnuty, jejich atomové generátory vyráběly veškerou energii, kterou mohlo město i okolní farmy potřebovat, a trpělivě čekaly na svou proměnu v lokomotivy, jimiž ve skutečnosti byly.

Vypadaly obrovské. Desetkrát větší než jakékoli nákladní auto, které Jan kdy na této planetě viděl. Udeřil do pneumatiky jedné z nich, když procházel kolem. Byla pevná a tvrdá, vrcholek běhounu měl tak vysoko nad hlavou, že na něj nemohl dosáhnout. Jako ořechy velikosti talíře. Dvě ovladatelná kola vpředu, čtyři hnací kola vzadu. Před předními koly byly stupně vedoucí do kabiny strojvůdce. Bylo jich patnáct, vyhloubené ve zlatém hladce vyhlazeném trupu té příšery. Vepředu byla řada předních světel natolik jasných, že mohla v jediném okamžiku člověka oslepit, kdyby byl tak pošetilý a díval se na ně zepředu. Z kabiny strojvůdce se zaleskl odraz skla. Nahoře mimo dohled byla řada trubic a žebroví, chladicího atomové jednotky, z nichž každá by mohla dát osvětlení menšímu městu. Nemohl se ubránit, aby neudeřil rukou do tvrdého kovu. Měl pocit, jako by jeden z těch strojů řídil.

U prvního vlaku čekal Ivan Semjonov.

„Budete řídit první lokomotivu?“ ptal se.

„To je vaše práce, Ivane, ta ze všech nejodpovědnější. V křesle musí sedět velitel konvoje.“

Ivan se trochu křivě usmál. „Ať už máme jakékoli tituly, myslím, že všichni víme, kdo je na této cestě velitelem konvoje. Lidé povídají. Teď, když je práce hotová, si všichni myslí, že jste měl pravdu. Vědí, kdo to tu má na starosti. A Hein má málo přátel. Leží v posteli, tře si zasádovanou ruku a s nikým nemluví. Lidé chodí kolem jeho vozu a smějí se.“

„Je mi líto, že jsem to udělal. Ale stále si myslím, že jsem neměl na vybranou.“

„Možná máte pravdu. V každém případě všichni vědí, kdo tu velí. Vezměte si první lokomotivu.“

Otočil se a odešel, než mohl Jan odpovědět.

První lokomotiva. To byla odpovědnost, kterou na sebe mohl vzít. Ale bylo to i vzrušující. Nejen že bude řídit jednu z těch mohutných oblud – bude řídit první z nich. Jan se musel usmát, když stále rychleji kráčel podél vlaků až k prvnímu. K první lokomotivě.

Silné dveře kabiny strojvůdce byly otevřeny a spatřil strojníka, jak se sklání nad ovládáním. „Dej to někam, prosím.“

požádal ho a hodil pytel dovnitř. Aniž čekal na odpověď, chytil se první příčle a začal šplhat. Nalevo byla prázdná Silnice obklopena pustými farmami, a jak šplhal, bylo ji vidět stále víc. Za ním čekaly další nehybné řady vlaků. Protáhl se vstupním otvorem do kabiny. Navigátor seděl v křesle a kontroloval startovací postup. Ve vedlejší kabině byl spojovací důstojník u rádia.

Vepředu bylo okno z tvrzeného skla a nad ním řada televizních obrazovek. A dole řady přístrojů a ukazatelů poskytujících údaje pro chod lokomotivy i vlaku, který táhla, a vlakům za nimi.

Před přístroji prázdné křeslo z pevné oceli se sedačkou, opěradlem pro záda a hlavu. Před ním volant a páky. Jan do křesla zvolna vklouzl a pocítil za zády jeho sílu. Nohy lehce zapřel do pedálů, vztáhl ruku a uchopil chladný volant.

„Nastartuj,“ přikázal. „Můžeme vyrazit.“

V.

Ubíjející hodiny mýjely jedna za druhou. I když se zdálo, že vlaky jsou spojeny a připraveny na cestu, byly tu pořád stovky drobných problémů, které museli vyřešit, než mohli dát znamení k odjezdu. Jan už Chráptěl, jak do omrzení křičel do radiofonu, až nakonec praštil přilbou a šel se podívat sám. V malém oddíle v zadní části vlaku byl umístěn malý motocykl. Vytáhl jej a odpojíl baterii – a zjistil, že pneumatiky jsou splasklé. Ať to měl zkontrolovat kdokoli, neudělal to. Ještě víc se zdržel, než strojník Eino naplnil válec stlačeným vzduchem. Když konečně nasedl, s potěšením nahodil nejvyšší rychlost a naslouchal skřípění pneumatik na povrchu silnice, Zatímco se hnál vpřed.

Jakožto kapitán údržby měl Jan na starosti opravu strojů a přípravu na tento den. Fyzicky samozřejmě nemohl všechno zvládnout sám a musel spoléhat na ostatní, že provedou jeho rozkazy. Příliš často se tak nestávalo. Nesčetné konektory silných kabelů spojujících vozy měly být všechny upevněny vodotěsnými

kryty. Mnoho z nich ale upevněno nebylo. Koroze pronikla na tolik míst, že téměř polovina obvodů byla vyřazena. Když vlezl postupně pod všechny vozy, dal všem vlakům příkaz, aby konektory otevřeli a vyčistili. To odsunulo odjezd o další hodinu.

Byly tu problémy s řízením. Ovladatelná kola každého vozu, poháněná elektrickým motorem, se mohla otáčet.

Kola byla řízena lokomotivním počítačem v každém vlaku, takže všechny vozy následovaly lokomotivu a točily se stejně jako ona. Pohybovaly se v přesně vymezené trati jako na kolejích. Teoreticky to vypadalo skvěle, ale praxe byla s opotřebovanými motory a zaseklým řízením kol mnohem obtížnější. Čas ubíhal.

Nastaly i osobní potíže, když byli všichni nacpáni v nepatrné části obvyklého životního prostoru. Jan naslouchal stížnostem jedním uchem, přikyvoval a odkazoval se všemi problémy na hlavy rodin. Ať si taky s něčím poradí. Jeden problém za druhým se objevoval a řešil. Posledním z nich bylo ztracené dítě, které našel sám, když si povšiml pohybu v nedalekém obilném poli. Zajel dovnitř s motocyklem a šťastného tuláka, sedícího před ním, vrátil jeho plačící matce.

Unaven, ale s pocitem uspokojení, jel pomalu zpět podél dvojí řady vlaků. Dveře byly zapečetěny a jedinými lidmi na dohled bylo několik zvědavců vyhlížejících z oken. Strojník Eino byl připraven motocykl uskladnit, zatímco Jan šplhal do kabiny.

„Předstartovní příprava hotova,“ hlásil navigátor. Otakar byl tak výkonný jako stroj, který obsluhoval.

„Máme plnou energii, všechny systémy připraveny.“

„Dobře. Prosím zprávy o připravenosti ostatních vlaků.“

Zatímco Jan tiskl spínače a připravoval se, naslouchal hlášení ostatních vlaků ve sluchátkách. Zastavilo se u třináctého vlaku a na kontrolním panelu se rozsvítila červená žárovka. Šlo o špatné čtení informace přístroje, který byl rychle opraven. Další vlaky se jeden po druhém ohlásily.

„Všechny vlaky připraveny, strojvůdci rovněž,“ ozval se Otakar.

„Dobře. Spojovací, dejte mi linku na všechny vlaky.“

„Hotovo,“ odpověděl Hyzo, spojovací důstojník.

„Všem strojvůdcům.“ Když Jan vyslovil ta slova, cítil se podivněji než kdykoli předtím. Horolezectví, plachtění – milování – to všechno poskytovalo okamžiky čiré rozkoše, pocity nádherné i nepopsatelné. Avšak jen drogy mu kdysi poskytl takový pocit jako nyní, a on je přestal brát, protože byly levné, dovolit si je a používat mohl každý. Ale tentokrát byl sám. Všechno ovládal sám. Na vrcholu. Měl větší pravomoc než kdykoli předtím na Zemi. Míval odpovědnosti víc než dost, ale nikdy ne tolik. Byl vepředu, byl první a obyvatelstvo celé planety čekalo na jeho rozhodnutí.

On tu velel.

Trup stroje pod jeho nohama slabě hučel dosud ovládanou energií. Mohutná spřáhla a síť kabelů spojovala lokomotivu s vozem za ní a s dalšími ještě dál. A pak tu byly další lokomotivy a další vozy, plné zboží z této planety a jejích obyvatel. Každý člověk kromě členů údržby byl tam a čekal na jeho rozkaz. Cítil, jak se mu najednou zpotily dlaně, a rukama pevně sevřel volant. Okamžik přešel a on se opět ovládal.

„Všem strojvůdcům.“ Janův hlas zněl stejně klidně a věcně jako vždycky. Svě vnitřní pocity neprozradil.

„Vyjíždíme. Nastavte radar vzdálenosti k nejbližšímu vlaku na jeden kilometr. Odchyly nad 1100 metrů nebo pod 900 metrů nejsou povoleny. Automatickou brzdou vzdálenost nastavte na 950. Jestliže některá lokomotiva bude z jakéhokoli důvodu blíž vlaku před sebou než 900 metrů, a myslím tím 899 nebo méně, bude vyměněn strojvůdce. Žádné výjimky. Minimální zrychlení při startu a sledujte zvýšení namáhání spřáhel. Vezeme aspoň dvakrát těžší náklad než obvykle a ta spřáhla by mohla vypadnout jako zkažené zuby, aniž bychom se příliš snažili. Teď použijeme nový manévr a chci jej používat pokaždé při startu.

Navigátoři si jej zaznamenají. Připravte se.

Jedna. Všechny vozy odbrzdit.

Dvě. Zabrzdit poslední vůz.

Tři. Zapnout zpětný chod.

Čtyři. Minimální rychlostí vzad po dobu pěti sekund.“

To byl trik, který se naučil jako kadet, když prováděl údržbu na nákladních jednokolejkách pod městem. Couvání přeneslo pohyb na spoje a spřáhla. Když se pak vlak rozjel kupředu, nebylo nutné uvést do pohybu celou hmotnost vlaku v jediném okamžiku, ale postupně, jak se pohyb přenášel ze spřáhel na vlak.

Setrvačnost tak vlastně startu napomáhala, místo aby jej brzdila, když byla hmotnost již rozjetých vozů využita ke zrychlení dosud stojících.

Jan zařadil spojku na zpětný chod a na první rychlost. Všechny brzdy vlaku byly uvolněny, kromě dvanácté, u které svítilo červené světlo. Když levou nohou šlápl na plyn, pocítil zrychlení a silné zachvění v kovové podlaze pod nohama. Napětí ve spřáhlech pokleslo na nulu a přešlo na obrácenou hodnotu. Na panelu dvanácté brzdy zablikalo smyk a v okamžiku, kdy digitální hodiny ukazovaly pátou, se vypnul přívod energie.

„Připravte se vyrazit,“ oznámil a zařadil spojku na nízkou rychlost. „Druhá řada vlaků zůstane na místě, dokud neprojde poslední vlak z první řady. Pak se zařadte dozadu. Všichni používejte manuální řízení, dokud nedostanete jiný rozkaz. První zastávka za devatenáct hodin. Konečná zastávka v Jižním městě. Tam se uvidíme.“

Pevně uchopil volant do obou rukou a nohou stiskl pedál.

„Start!“

Jan pomalu sešlápl a stroj se pohnul. Hydraulická spojka zařadila a ovladatelná kola se natočila podle příkazu. Lokomotiva se rozjela a za ní se jeden vůz po druhém dával do pohybu, až se celý obrovský vlak zvolna sunul vpřed. Vlevo bylo vidět trup první lokomotivy druhé řady, jak ubíhá dozadu a mizí v dálce, před ním se táhla jen prázdná Silnice. Zadní scanner na střeše lokomotivy ukazoval druhý vlak, který je plynule sledoval. Na vedlejší obrazovce, napojené na scanner na posledním voze, bylo vidět druhou lokomotivu. Všechny kontrolky napínání svítily zeleně. Rychlost vystoupila na vrchol prvního pásma řazení a Jan přepnul na druhou.

„Všechno zelené,“ hlásil Otakar. Sledoval všechny ostatní ukazatele z křesla navigátora. Jan přikývl a natočil volant doleva, pak jej opět vyrovnal, aby udržel zatáčku. Oproti menším pozemním vozům se tady řídilo otáčením volantu a poloha se udržovala vyrovnáváním do středu. Pak otočil volantem doprava, aby znovu vyrovnal kola, a při úhlu nula stupňů jej vrátil do původní polohy. Vyrovnal tak lokomotivu přesně doprostřed Silnice nad kontrolním kabelem umístěným pod kamenným povrchem. Vozy za ním se otáčely naprosto stejně na též místě, jako když vlak projíždí výhybkami.

Jan udržoval nejvyšší rychlost ve středním pásmu řazení, dokud se všechny vlaky nerozjely. Udržovaly teď mezi sebou jednokilometrovou vzdálenost. Město i farmy už dávno zmizely, než se poslední vlak dal do pohybu. Teprve tehdy zařadil nejvyšší rychlost používanou na Silnici. Pod ním hučely pneumatiky, Silnice se řítla směrem k němu, po obou stranách běžela jednotvárná písečná poušť. Držel rukama volant, stále na manuálním řízení, řídil lokomotivu, vlak, všechny vlaky na Silnici, směrem na jih, ke kontinentu na druhé straně planety a k Jižnímu městu, stále 27 000 kilometrů vzdálenému.

Jeden z mála milníků v nekonečné poušti se objevil na obzoru a pomalu se zvětšoval, jak se blížili.

Černá věžovitá skála, ukazující jako vztyčený prst k nebi. Vystupovala z masivu tak rozsáhlého, že Silnice byla vedena kolem něj. Jak projížděli, spojil se Jan se všemi strojevodci.

„Kamenná jehla vlevo. Zaznamenat. Až projedete kolem, můžete přejít na automatiku.“

Sám přitom přepnul řízení, levou rukou nastavil minimální a maximální rychlost, zrychlení a brzdění.

Mřížková obrazovka autopilota ukazovala, že vlak jede přesně nad centrálním kabelem. Stiskl spínač a opřel se. Uvědomil si, že je napětím úplně ztuhlý a pěst drží sevřenou.

„Dobrý start,“ ozval se Otakar a sledoval kontrolky. „Bude to začátek dobré cesty.“

„Doufám, že máš pravdu. Převzmi řízení, než si odpočinu.“

Otakar přikývl, a jakmile Jan vstal, sám vklouzl do křesla strojevodce. Když se Jan protahoval, bolely ho všechny svaly. Přešel do zadního oddílu a díval se spojovacímu důstojníkovi přes rameno.

„Hyzo,“ začal, „chci...“

„Mám tu červenou,“ zavolal hlasitě Otakar.

Jan se bleskově otočil a utíkal k němu, aby se podíval. Rozsvítilo se červené světlo a blikalo v řadě zelených. Za okamžik se objevilo druhé, pak třetí.

„Rozžhavené brzdové destičky na voze sedm a osm. Co to, sakra, znamená? Všechny brzdy jsou uvolněny,“ mumlal si Jan zuřivě, všechno běželo až příliš dobře. Předklonil se, aby si přečetl údaje. Na obrazovce se objevila čísla. „Na obou vozech zvýšení teploty o dvacet stupňů – a stále stoupá.“

Rychle přemýšlel. Má zastavit a zjišťovat, co se stalo? Ne, to by znamenalo zastavit celou řadu vlaků a pak je znovu rozjízdit. Měli před sebou ještě aspoň 300 kilometrů cesty pouští, než dorazí k horám, a do té doby nebudou brzdy vůbec potřebovat.

„Vypněte brzdové obvody v obou vozech a sledujte, co se bude dít,“ přikázal.

Otakar už tiskl spínače, ještě než Jan domluvil. Vozům teď nefungovaly brzdy, ale bezpečnostní obvody by se měly vypnout. A stalo se. Teplota v destičkách pomalu poklesla, až jedno červené světlo po druhém zhaslo.

„Zůstaň u řízení,“ řekl Jan, „já se zatím pokusím zjistit, co se to vlastně děje.“ Přešel do zadního oddílu a otevřel kryt strojeovny. „Eino,“ zavolal, „podej mi diagramy a manuály k brzdovým obvodům na vozech. Máme tu problém.“

Jan prováděl údržbu brzdových systémů, tak jako všude jinde, ale nikdy nemusel žádný systém vypnout a opravovat. Naštěstí byl tento stroj, jako všechny na Halvornöku, konstruován tak, aby vydržel věčně.

Nebo alespoň co nejdéle. Náhradní díly byly světelné roky daleko, a tak bylo zapotřebí hrubé konstrukce.

Všechny díly byly masivní a měly jednoduchý design. Mazání bylo automatické. Při obvyklém použití neměly selhat, a stávalo se to málokdy.

„Tohle chceš?“ ozval se Eino a vystrčil hlavu z otvoru jako zvíře z nory. V ruce měl diagramy a služební manuály.

„Rozlož je na stole a prohlédneme si je,“ přikývl Jan.

Diagramy byly podrobné a přesné. Na vozech byly dva samostatné brzdící systémy a každý měl vlastní zabezpečovací zařízení. Normální brzdění bylo elektronicky řízeno počítačem. Když strojevodce šlápl na brzdu, byly spuštěny najednou a do stejné míry i brzdy v ostatních vozech. Samy brzdy byly hydraulické, tlak pocházel z nádrží vybavených čerpadly poháněnými nápravami vozů. Silná pera je udržovala v poloze vypnuto. Elektronické řízení otevřelo tlakové ventily, když bylo třeba použít brzd. To byla Alfa, aktivní brzdící systém. Pasivní systém Beta byl vyhrazen pro stavy nouze. Tyto zcela oddělené brzdy udržovala pera v poloze zapnuto, dokud nebyly aktivovány elektrické obvody. Tehdy je silné magnety uvolnily. Jakékoli přerušení elektrických obvodů, jako například náhodné rozpojení vozů, by tyto brzdy

zapnulo a vlak by nouzově zastavil.

„Jane, dva další vlaky žádají o radu,“ hlásil Hyzo. „Zdá se, že mají tytéž potíže, stoupání teploty v brzdách.“

„Řekni jim, ať udělají totéž, co my. Přerušit přívod energie do systémů Alfa. Spojím se s nimi, až objevím závadu.“ Objel diagram prstem. „Musí to být systém Alfa.“

V nouzovém stavu jsou brzdy zcela vypnuty nebo zapnuty – a rozhodně bychom věděli, kdyby se to stalo.“

„Elektronika nebo hydraulika?“ zeptal se strojník.

„Mám pocit, že to nemůže být v elektronice. Počítač všechny obvody sleduje. Kdyby došlo k samovolnému signálu k brzdění, zamítl by jej, a kdyby to nešlo, rozhodně by jej ohlásil. Zkusíme nejprve hydrauliku.“

Tady na brzdových válcích máme tlak. Můžeme to zjistit jen tak, že lehce pootevřeme ventil...“

„A nebo ji něco blokuje, takže se nemůže zcela uzavřít.“

„Eino, ty mi čteš myšlenky. A to, co je blokuje, je prostě špína. Filtr by se měl po každé cestě vyčistit. Je to nechutná a špinavá práce, plazí se pod vozy. Před několika lety jsme ji uložili jistému mechanikovi jménem Decio. Byl tak špatný, že jsem ho nakonec vyhodil a poslal na farmu. Až zastavíme, podíváme se najeden z těch filtrů.“

Eino si promnul mozkovou rukou čelist. „Jestliže je problém v tomhle, budeme muset vyčistit všechny brzdové systémy, aby ventily zcela přiléhaly.“

„To nebude nutné. Ty nouzové ventily se tu a tam zavírají, když je řada přerušena. Neztratíme mnoho kapaliny. Máme na skladě náhradní ventily. Nahradíme staré ventily novými, staré necháme vyčistit při práci a během jízdy je vrátíme zpět. Nemáme dnes vysoké stoupání a na těch vozech necháme brzdy vypnuté.“

„Jane,“ ozval se druhý strojvůdce, „hory jsou na dohled, takže brzy budeme u tunelu. Myslel jsem, že bys chtěl převzít řízení.“

„Dobře. Nechej ty detaily tady, Eino, a vrať se ke strojům. Brzy začneme stoupat.“

Jan se posadil do křesla a spatřil před sebou ostré štíty hor, táhnoucích se do dálky po obou stranách. To byl horský řetěz, který udržoval na celém kontinentě poušť a na odvrácené straně zachycoval všechny bouře a deště. Až budou za ním, narazí na vlhkost. Jak vjížděli mezi vrcholky, začala Silnice stoupat. Jan ponechal řízení na automatické, ale uvolnil ostatní systémy. Jak byl svah stále strmější, uvolnil akcelerátor a přešel na střední rychlost. Viděl, jak před ním Silnice stoupá, a docela nahoře temný otvor tunelu. Zapnul mikrofon.

„Všem strojvůdcům. Za několik sekund jsme u tunelu. Zapněte světla, jakmile jej uvidíte.“

Sám přitom rozsvítil a Silnice před ním se jasně rozzářila.

Inženýři, kteří před stovkami let Silnici postavili, měli k dispozici téměř neomezenou energii. Mohli z oceánů zvedat ostrovy nebo je potápět pod povrch, vyrovnávat hory a tavit pevnou skálu. Nejjednodušší způsob, jak se dostat přes tento horský masiv, bylo prokousat se skrze něj. Pyšnili se tím, protože jediná ozdoba a nefunkční část celé Silnice byla nad vjezdem do tunelu. Jan ji už viděl vyřezanou ve skále, jak se tmavý otvor blížil. Sto metrů vysoký štít. Světla na něj dopadla, když cesta vně hor končila. Štít se symbolem, který musel být starý jako lidstvo samo; ruka držící krátké a pevné kladivo. Bylo jasně vidět a zvětšovalo se, až se mihlo nad nimi a zmizeli v tunelu.

Kolem nich ubíhala šedivá stěna. Kromě občasného proudu vody přes Silnici byl tunel naprosto jednotvárný. Jan sledoval tachometr a řízení nechal na automatické. Uplynulo téměř půl hodiny, než se před nimi objevilo drobné světélko, zvětšilo se v ovál a pak v jasný otvor.

Dostali se dost daleko na jih a vystoupili natolik, že spatřili svítání.

Obrovská lokomotiva vyrazila z tunelu do žhavého slunečního svitu. Stínění zareagovalo na prudký útok záření, sklo zmatnělo a ztmavlo. Beta Aurigae byla modrobílá hvězda a její světlo bylo žhavé i v těchto severních šířkách. Pak slunce zakryly mraky a během okamžiku začal vlak bičovat hustý déšť. Jan zapnul očišťovače a přepnul na radar. Silnice před nimi byla prázdná. Stejně rychle jako přišla, bouře i skončila, a jak Silnice klesala z hor dolů, poprvé spatřil ostře zelenou džungli a modř oceánu za ní.

„To stojí opravdu za pohled,“ povzdechl si Jan a ani si neuvědomil, že mluví nahlas.

„To znamená potíže. Já dávám přednost jízdě ve vnitrozemí,“ prohlásil Otakar, navigátor vlaku.

„Ty jsi stroj bez duše, Otakare. Copak tě to věčné příšeří už nezačíná unavovat?“

„Ne.“

„Zpráva od předsunuté hlídky na Silnici,“ ozval se Hyzo. „Mají problém.“

Otakar zachmuřeně přikývl. „Vždyť říkám, potíže.“

VI.

„Co se děje?“ křikl Jan do mikrofonu.

„Tady Lajos. S čištěním Silnice jsme až dosud neměli žádné potíže. Zemětřesení, určitě před několika lety. Asi sto metrů Silnice chybí.“

„Nemůžete to zaplnit?“

„Bohužel ne. Nevidíme ani na dno.“

„Co to objet?“

„O to se snažíme. Ale znamená to vyhloubit ve svahu novou silnici. Potrvá to aspoň půl dne.“

Jan tiše zaklel; nebude to jednoduchá cesta, když všechno půjde s takovými obtížemi. „Kde jste?“ zeptal

se.

„Asi šest hodin jízdy od tunelu.“

„Dojedeme k vám. Pokračujte v práci. Konec.“

Šest hodin. To by znamenalo kratší den, než měl v úmyslu. Ale budou mít dost práce s těmi brzdami. A za chvíli vyvstanou určité další problémy. Nejdřív dát dohromady brzdy, objet zhroucený úsek Silnice a ráno rychle pokračovat. Všem by se hodila trocha spánku.

Silnice sestoupila z hor k pobřežní planině a zároveň se zcela změnila i krajina. Pryč byly skalnaté svahy s občasnými keři a kořeny mezi kamením. Teď se tu rozprostírala džungle, vysoká hustá džungle, která zakryla výhled na oceán a ponechala jen zlomek oblohy. Bylo zřejmé, že se snaží znovu dobýt území obsazené Silnicí. Na obou stranách bylo vidět spálené stromy a vegetaci rozdrcenou tanky, které jely napřed. Byli tu i živočichové. Temné obrysy se krátce míhaly mezi stíny podél Silnice. V jednom místě se nad džunglí pomalu vznesla řada zelených létajících tvorů a plachtila přes Silnici. Dva z nich narazili na čelní štít lokomotivy a zvolna sklouzli dolů. Zanechali za sebou modré krvavé stopy. Jan stisknutím knoflíku krev smyl. Řídil opět autopilot, a tak Jan kromě sledování výjezdu z tunelu toho neměl příliš na práci.

„Nejsi unaven, Otakare?“ zeptal se.

„Trochu. Až se vyspím, bude to lepší.“

„Ale zítra bude dlouhý den a každý další den také. I když se budeme střídat, bude to tvrdé, protože si nebudeme moci odpočinout, nebude to jen vzájemná výměna mezi strojívníci.“ Jan dostal nápad a začal o něm uvažovat. „My bychom potřebovali další navigátory. Pro tuto lokomotivu i pro další. Tak bychom mohli mít u volantu stále zkušeného strojívníce a druhý si může mimo službu odpočinout.“

„Další strojívníce ale nemáme.“

„To vím, ale během cesty bychom mohli nějaké zaučit.“

„To nepůjde,“ zavrtěl hlavou Otakar. „Každý, kdo má zlomky technických znalostí, už má nějakou práci. Nebo jako tvůj bývalý mechanik Decio, ten už je na farmě, kam patří. Nechci tady v kabině další farmáře.“

„Máš pravdu – ale jen zčásti. Co takhle vycvičit některé z žen?“ Jan se usmál, když viděl, jak Otakarovi poklesla čelist.

„Ale... ženy neřídí lokomotivu. Ženy jsou jen ženy.“

„Jen na okraji pekla, chlapče. I na Zemi probíhají zkoušky formou soutěží a dělníci mohou postoupit tak vysoko, jak jim to jejich schopnosti dovolí, bez ohledu na pohlaví. Má to ekonomický smysl. Nevidím důvod, proč bychom nemohli stejně postupovat i zde. Najdi nějaké schopné dívky a zauč je.“

„Hradil se to nebude líbit, ani kterékoli z hlav rodin.“

„Jistěže ne – a jaký je v tom rozdíl? Tohle je nouzová situace a my potřebujeme nouzová opatření.“

Zmínka o Hradil v něm vyvolala vzpomínku na sladší jméno z téže rodiny. Usmál se. „Všiml sis někdy, jak vyšívá Alžběta Mahrova?“

„Mám jednu její výšivku, koupenou od rodiny.“

„Taková práce vyžaduje trpělivost, umění, koncentraci...“

„Všechny předpoklady úspěšného strojívníce?“ I Otakar se teď usmíval. „Tehle šílený nápad by mohl fungovat. Určitě by bylo řízení příjemnější.“

„Jsem pro,“ ozval se Hyzův hlas z amplionu; poslouchal celý rozhovor interkomem. „Neměl bych také vycvičit jednu nebo dvě rádiové operátorky?“

„Klidně můžeš. Později. Teď potřebujeme dát dohromady seznam žen, které by připadaly v úvahu. Ale ani slovo mimo tuto kabinu. Chci s tím přijít na Starší později, až budou unaveni a vyvedeni z rovnováhy.“

Noc přišla, než dojeli k přerušené části Silnice. Opět stoupali, po pravé straně se tyčila skála, nalevo se Silnice nořila do tmy. Jan postupně zpomalil, když se na čelním radaru rozblíkl indikátor. Když před sebou zahlédl záblesk kovu, vypnul čelní světla a vydal příkaz zastavit.

„Začněte brzdit.“

Jak jeho vlastní vlak zpomaloval, věděl, že daleko ve tmě i další řady vlaků plynule snižují rychlost.

Když zcela zastavili, zaznamenal Otakar přesný čas do deníku a začal přepínat stroje na klidový stav.

Jan vstal a protáhl se. Byl unavený a přitom věděl, že noční práce teprve začíná.

„Dnes ujeto devět set osmdesát sedm kilometrů,“ hlásil Otakar a i tento údaj zapsal do deníku.

„No výborně.“ Jan si masíroval unavené svaly na nohou. „Takže nám zbývá už jen asi dalších šestadvacet tisíc.“

„Ta nejdelší cesta začíná prostým otočením volantu,“ poznamenal Eino a vystrčil hlavu otvorem strojovny.

„Tu svoji lidovou moudrost si můžeš nechat. Vypni stroje, převed' všechny systémy do klidového stavu a začni vytahovat ten brzdový ventil ze sedmého vozu. Až bude venku, budu mít pro tebe náhradní. A zkontroluj taky filtr.“

Jan otevřel vstupní dveře a obklopil ho horký, vlhký vzduch. Lokomotivy i vozy byly dokonale klimatizovány, a tak si neuvědomil, jak daleko jsou na jihu. Cítil, jak jeho póry proniká pot, když sestupoval po příčlích dolů. Brzy budou muset mimo vlaky používat chladicí obleky. Přešel sto metrů ke svahu, který označoval konec silnice. Místo prací bylo osvětleno, od skalnaté stěny se ozýval rachot a skřípění tanků, prokládané neustálými výstřely fúzních děl. Ústa tankových jednotek, dšťící oheň, už v jednolitě skále vyhloubila otvor, aby bylo možno objet chybějící úsek Silnice. Teď jej prohlubovali a

rozšiřovali, aby jim vlaky mohli projet. Jan do práce nezasahoval, poradili si docela dobře i bez něho.

A on měl jednání se Staršími rodin.

Setkali se ve voze Taekengovy rodiny, v největším oddíle, jaký byl k dispozici. Tato rodina, nejkonzervativnější a vyznačující se pokrevními sňatky, stále dodržovala mnoho zvyků vzdálené Země. Na stěnách visely hedvábné závěsy, obrazy vody a ptáků a jiných podivných zvířat, byly tu věty v abecedě, kterou nikdo nedokázal číst. Také ze všech rodin dávali nejvíc přednost společenskému životu, takže si nenechali obytné vozy přepažit do malých oddílů, jak to dělali ostatní. Obvyklí obyvatelé oddílu byli momentálně vyhoštěni, ale nezdálo se, že by jim to vadilo. Shromáždili se na Silnici před vozem a vzrušeně hovořili o práci, která je čeká, nad hlavou jim zářily hvězdy, z džungle dole přicházely zvláštní vůně. Děti běhaly kolem a rodiče je rozčileně volali zpět, když se příliš přiblížily k propasti. Ve tmě zaplakalo dítě a pak spokojeně zamlaskalo, jakmile je matka přitiskla k prsu. Jan si prodral cestu davem a vstoupil do vozu.

Přestože schůzku sám svolal, začali bez něho. To bylo zřejmé. Hein Ritterspach stál před hlavami rodin, ale odmlčel se, když Jan vstoupil. Vrhł na něj pohled plný nenávisti a otočil se k němu zády. Držel přitom ruku v sádře před ním jako štít. Jan se zadíval na kamenné tváře a okamžitě pochopil, co měl Hein v úmyslu. Ale nebude to k ničemu. Pomalu přešel k prázdné židli a sesunul se na ni.

„Jakmile Ritterspach odejde, schůze může začít,“ prohlásil.

„Ne,“ přerušil ho Chun Taekeng. „Přednesl jistá obvinění, která musíme vyslechnout. Říkal...“

„Nezajímá mě, co říkal. Pokud chcete svolat zasedání hlav rodin, aby ho vyslechlo, můžete to kdykoli udělat. Dnes večer, jestli chcete. Až skončíme s tím, co máme na práci. Svolal jsem tuto schůzi jako velitel konvoje a musíme projednat naléhavé záležitosti.“

„Nemůžete mě vyhodit!“ zařval Hein. „Jako kapitán proktorů mám právo zúčastnit se schůze.“

Jan vyskočil a přiblížil svou tvář k jeho. „Máš právo odejít, nic jiného, to je rozkaz.“

„Mně nemůžete dávat rozkazy, vy jste mě napadl, mám obvinění...“

„Ty jsi na mě vytáhl pistoli, Heine, já jsem se bránil. Jsou tu svědci. Obviněními se budeme zabývat, až dojedeme do Jižního města. Jestli mě mermomocí chceš obtěžovat, nechám tě zatknout za ohrožování bezpečnosti vlaku a dám tě do vězení. Teď jdi.“

Hein přešel místnost očima a hledal náznak pomoci. Chun otevřel ústa – a zavřel je. Hradil seděla nehnutě a bez výrazu jako had. Bylo jen ticho. Hein hekl a zamířil ke dveřím, levou rukou bojoval s klikou, pak zmizel ve tmě.

„Spravedlnosti bude učiněno zadost v Jižním městě,“ pronesla Hradil.

„Stane se tak,“ slíbil Jan stejně bezvýrazným hlasem, jako byl její. „Po cestě. A teď, jsou nějaké potíže, o nichž bych měl vědět?“

„Jsou tu stížnosti,“ promluvil Ivan Semjonov.

„Nechci je poslouchat. Nálada, stížnosti, jídlo, osobní problémy, s tím vším si poradí hlavy rodin.

Myslím technické problémy: vzduch, energie, něco podobného?“

Díval se z jednoho na druhého, ale odpověď nepřišla. Bude muset pokračovat. Vyvedl je z rovnováhy, takže se nedokázali zcela přizpůsobit novým podmínkám.

„Dobře. Věděl jsem, že se na vás mohu spolehnout, že práci technické službě usnadníte. Můžete pomoci i jinak. Jak víte, denně pojedeme dvakrát tak dlouho než obvykle. Tohle je teprve první den, takže se únava ještě příliš neprojevuje. Ale projeví se. Strojvůdci budou pracovat dvakrát tak dlouho, takže budou i dvojnásobně unaveni. Mohlo by dojít k nehodám, které si nemůžeme dovolit. Pokud během jízdy nevyškolíme další strojvůdce.“

„A proč nás s tím obtěžujete?“ zeptal se útočně Chun Taekeng. „Tohle je technická záležitost, v takových vy se údajně skvěle vyznáte. Když nemusíme obdělávat půdu, máme k dispozici řadu mužů, z nichž si můžete vybrat, tak si vyberejte.“

„Promiňte, ale nikomu z vašich farmářů s hrubými rukama bych své stroje nemohl svěřit. Všichni muži s technickými schopnostmi teď pracují nebo se zacvičují.“

„Když je všechny máte, proč s tím jdete za námi?“ otázala se Hradil.

„Mluvil jsem o mužích. Strojvůdci říkali, že znají mnoho žen se schopnostmi i reflexy, jaké potřebujeme.

Mohli bychom je zaučit...“

„Nikdy!“ vybuchla Hradil, oči se jí zúžily ve štěrbinu uprostřed pavučiny vrásek. Jan se k ní otočil, byl k ní blíže než kdykoli předtím a uvědomil si, že její vlasy jsou jen paruka. Takže ani ona nepostrádala marnivost. Možná by té znalosti mohl využít.

„Proč ne?“ zeptal se tiše.

„Proč? Vy se odvažujete ptát? Protože místo ženy je doma. S dětmi, s rodinou, tak tomu vždy bylo.“

„Ale v budoucnu tomu tak nebude. Dříve lodě vždycky přiletěly. Tentokrát nepřiletěly. Měly s sebou vzít obilí. Místo toho ho vezeme s sebou na jih. Lodě přivážely osivo a zásoby, které potřebujeme. Teď nemáme osivo ani zásoby. Ženy nedělaly technickou práci. Teď ji budou dělat. Můj navigátor říkal, že Alžběta Mahrova z vaší rodiny umí dobře a s velkou přesností vyšívát. Má pocit, že žena s takovými schopnostmi by měla být zaučena jako další navigátor. Pak by mě mohl vystřídat a sám řídit. Můžete ji k němu poslat.“

„Nel!“

Nastalo ticho. Zašel snad příliš daleko? Možná, ale musel je vyvést z rovnováhy – dokud si udržel

vlastní. Musel si udržet velení. Ticho pokračovalo, až bylo náhle přerušeno.

„Mluvíte jen o jedné,“ promluvil jako vždy pomalu a slavnostně Bruno Becker. „Dívky z Beckerovy rodiny umějí vyšívát stejně dobře jako z Mahrovy. Někteří tvrdí, že ještě lépe. Má snacha Arma je známá svými jemnými výšivkami.“

„To vím,“ přikývl Jan, záměrně se otočil k Hradil zády, usmíval se a nadšeně přikyvoval. „A je to také velmi chytrá dívka. Okamžik, není její bratr strojvůdcem v devátém vlaku? Myslel jsem si to. Řeknu mu, aby pro ni poslal. Její bratr řekne, co dokáže a jestli by mohla být zaučena jako navigátor.“

„Její výšivky jsou jako kuřecí bobky v pisku,“ prskla Hradil.

„Jsem si jist, že obě dívky odvádějí skvělou práci,“ opáčil Jan smířlivě. „Ale teď jde o to, zda mohou být zaučeny jako navigátorky. Jsem si jist, že Otakar může Alžbětu zaučit stejně dobře jako Armu její bratr.“

„Nemožné. Samy, mezi tolika muži.“

„Ten problém lze snadno vyřešit. Děkuji, že jste mi to připomněla. Až přijde Alžběta ráno k lokomotivě, postarejte se, aby ji doprovázela některá vdaná žena. Vy sama, Hradil, jste předem vyřešila možný problém. Teď připravíme seznam žen, které by přicházely v úvahu pro tuto práci.“

Zdálo se, že další potíže nebudou. Hlavy rodin navrhovaly jména, sestavovaly seznamy, Jan přikyvoval a zapisoval si ty nejlepší. Jen Hradil mlčela. Jan se odvážil pohledět na její bezvýraznou tvář a zjistil, že všechny její city jsou obsaženy v jejím pohledu: hořící studně nenávisti. Věděla, co udělal, a byla plná chladného hněvu, který ji proměňoval v led. Jestliže jí byl předtím protivný, teď ho nenáviděla víc, než bylo možno někoho nenávidět. Jan se odvrátil a snažil se ji ignorovat, protože věděl, že s tím nemůže vůbec nic udělat.

VII.

„Alespoň další hodina,“ postěžoval si Lajos Nagy. „Musíme provést další odstřel nahoře, nebo lokomotivy neprojedou. A na vnějším okraji chci provést testy statiky. Některá místa té skály se mi nelíbí.“ Byl vzhůru celý den a noc, po celou noc tvrdě pracoval. Kůži měl bledou s temnými, jako saze vypadajícími skvrnami pod očima.

„Kolik tanků k tomu bude zapotřebí?“ zeptal se Jan.

„Dva. Ty s nadměrnými fúzními děly.“

„Nechej je tady a vyjeď s ostatními. Musíš být před námi.“

„Já pojedu s těmito...“

„Tak to tedy ne. Vypadáš jako smrt, víš to? Chci, abys spal, až tanky vyjedou. Máme před sebou dlouhou cestu a ještě více obtíží, tím jsem si jist. Tak se nehádej, nebo tvou práci vrátím Heinovi.“

„Přemluvil jsi mě, abych to vzal. Teď, když o tom mluvíš, mám docela chuť si lehnout.“

Jan pomalu procházel podél nově vyhloubené Silnice k čekajícím vlakům. Pohlédl vzhůru na ostře modrou oblohu a zamrkal, jak ho záře oslepla. Slunce se stále ještě skrývalo za horami, ale brzy už vyjde. Pod prudkým srázem bylo vidět jen oblaka zakrývající džungli dole. Přijde horký den. A teplota bude vzrůstat. Otočil se zpět k lokomotivě a uviděl Eina, jak se naklání nad zlatavým trupem a vysává trubici. Na rukou, na pažích, dokonce i na tvářích měl kolomaz.

„Všechno hotovo,“ hlásil Janovi. „Trvalo to po většinu noci, ale stálo to za to. Odpočinu si ve strojovně. Nemusel jsem dávat nové ventily, nebylo to třeba. Stačilo ty staré vyčistit, promazat a vrátit zpět. Fungují výborně. Vyměnil jsem také filtry ve vedení. Ztuhlé špínou. Rád bych toho Decia dostal do spárů. Nikdy se ničeho ani nedotkl.“

„Třeba ti to umožním. Po cestě.“

Těch několik hodin spánku, které si urval, vrátilo Janovi sílu a stoupání po boku lokomotivy si docela vychutnal. Když se blížil k otvoru, slunce vyšlo nad hory a ozářilo lesklý kov, takže i s přivřenýma očima se Jan náhle ocitl uprostřed zlatavé výhně. Napůl oslepený se vsoukal do otvoru a přirazil dveře. Vzduch byl chladný a suchý.

„Teplota převodové skříně, teplota pneumatik, teplota brzdových destiček, teplota v kabině.“

To nemluvil Otakar, hlas byl mnohem sladší a známější. A on zapomněl! Alžběta seděla v křesle navigátora, Otakar stál za ní a spokojeně přikyvoval. O kus dál seděla podsaditá šedovlasá žena, která zuřivě pletla. Vlastní dcera Hradil, gardedáma a ochránkyně mladých panen. Jan se tiše usmál a vklouzl do křesla strojvůdce. Alžběta přitom vzhledla a odmlčela se.

„Je naprosto fantastická,“ hlásil nadšeně Otakar. „Aspoň desetkrát chytřejší než poslední brzdář, kterého jsem se to pokusil naučit. Jestliže jsou všechna děvčata takhle dobrá, máme problém se strojvůdci vyřešený.“

„Určitě bude,“ přisvědčil Jan, ale přitom se díval na Alžbětu. Byl jí tak blízko, že se jí téměř mohl dotknout. Její tmavé oči teď hleděly do jeho vlastních.

„I mně se tahle práce líbí,“ pronesla. Velmi vážně, zády k ostatním. Jen Jan viděl, jak její oči přejely po jeho těle nahoru a dolů a pak lehce mrkla.

„Je to pro dobro vlaku,“ odpověděl stejně vážně. „Jsem rád, že se tento plán podaří. Není tomu tak, teto?“

Hradilina dcera se na něj jen vychytrale zadívala a vrátila se ke svému pletení. Její matka ji pečlivě instruovala, ale dalo se ji tolerovat. Bylo to dost malá cena za to, že mu Alžběta byla nablízku. Když

promluvil, oslovil Otakara, ale jeho pohled dívku neopouštěl.

„Jak dlouho myslíš, že potrvá, než bude moci zastávat funkci navigátora?“

„Když to srovnám s některými tupci v našich vlacích, řekl bych, že už je připravena. Ale ať si alespoň den zvyká a dívá se, zítra ráno by to mohla zkusit a já bych ji při tom pozoroval.“

„To zní rozumně. Co myslíš, Alžběto?“

„Já... nejsem si jistá. Taková odpovědnost.“

„Odpovědnost není na tobě, je na strojvůdci. Já nebo Otakar budeme řídit vlak a rozhodovat. Ty budeš pomáhat, sledovat veškeré dění, pozorovat přístroje, poslouchat příkazy. Pokud budeš klidná, zvládneš to. Myslíš, že to dokážeš?“

Měla pevně sevřenou čelist, a i když byla velmi krásná, bylo v ní cosi z Hradil, když odpověděla:

„Ano, dokážu to. Vím, že to dokážu.“

„Výborně. Pak je všechno zařízení.“

Když fúzní děla skončila s hloubením otvoru pro novou Silnici, prošel Jan osobně každou píď a vyčerpaný řidič tanku dusal po jeho levici. Procházeli metr od okraje propasti. Přes vanoucí vítr stoupal z džungle pod skálou žhavý vzduch jako z trouby, skála pod jejich nohama byla teplá. Jan poklekl a poklepal na okraj skály těžkým kladivem. Odlomil se kámen, skutálel se po svahu a zmizel pod okrajem.

„Něco na té skále se mi nelíbilo. Vůbec se mi to nelíbí,“ zamumlal. Řidič tanku přikývl.

„Mně se to taky nelíbí. Kdybychom měli víc času, nechal bych ten otvor rozšířit. S tím tavením skály jsem udělal, co se dá. Doufám, že láva na povrchu pronikne dovnitř a udrží to.“

„Nejsi jediný. Dobře, udělal jsi vše, co se dalo. Teď projed' se svými tanky a já to zkusím s prvním vlakem.“ Obrátil se a odcházel, ale otočil se. „Hloubil jsi ve vodicím kabelu, že?“

„V absolutně minimální přípustné hodnotě. Kdyby to bylo o centimetr dál doprava, urval bys vršek lokomotivy.“

„Dobře.“ Jan o tom uvažoval a věděl, co udělal. Budou protestovat, ale poslechnou ho. A jeho posádka bude určitě první.

„Budeš na tu práci potřebovat strojníka,“ řekl mu Eino. „Slibuji, že nebudu spát.“

„Nebudu ho potřebovat. Stroje budou zapnuty na pomalý běh, takže se na několik minut obejdou bez tvé pozornosti. A na tak krátkou dobu nebudu potřebovat ani navigátora, ani spojovacího důstojníka. Vyklidí řidičí kabinu. Až tohle zvládneme, začneš se učit, Alžběto.“ Odvedl ji ke vstupnímu otvoru s rukou na jejím předloktí a pohoršeného odfrkování ani silného ťukání pletacích jehlic si nevšímal. „Neboj se.“ I cestující protestovali, když je vysazovali z vlaku, ale za několik minut byl Jan ve vlaku sám.

Jestliže se něco stane, odnese to jedině on. Nemohou si dovolit ztrácet tu další čas; musí rychle dál.

„Vše v pořádku,“ hlásil Otakar venku. „Mohu ale jet s tebou.“

„Uvidíme se na druhé straně. Odstupte od vlaku, vyjíždím.“

Lehce se dotkl akcelérátoru a lokomotiva se tou nejnižší možnou rychlostí začala plazit vpřed. Jakmile se rozjela, zapnul automatické řízení a pustil volant. Už se nedalo nic změnit. Lokomotiva projede sama po nové trase mnohem přesněji, než by to dokázal on. Jak se vlak sunul vpřed, přešel k otevřeným dveřím a díval se na kraj Silnice. Jestliže nastanou potíže, bude to tady. Centimetr za centimetrem se ploužili nově vytvořeným úsekem Silnice, blíž a blíž vzdálenému konci.

Zvuk zazněl jako drtivý rachot, přes slabé hučení strojů ho bylo jasně slyšet a v témže okamžiku se na pevném kamenném povrchu objevily praskliny. Jan už chtěl vypnout stroje, a pak si uvědomil, že nemůže dělat vůbec nic. Stál u dveří, prsty pevně svíral okraj a díval se, jak se kus Silnice zlomil a s rachotem se zřítíl na dno údolí hluboko dolů. Spáry se šířily jako obrovské prsty po kameni a natahovaly se k vlaku.

Pak se zastavily.

Teď tu byla propast, jakoby vykousnutá v pevné skále pod Silnicí. Ale končila těsně vedle lokomotivy.

Obrovský stroj přejel podél ní a Jan se vrhl k řízení. Zuřivě přepínal z kamery na kameru, aby viděl na následující vůz. Lokomotiva teď bezpečně propast objela.

Jenže vozy, které táhla, byly téměř třikrát širší.

Nohu měl zlomek centimetru nad brzdovým pedálem, prsty spočívaly na ovládání autopilota, očima sledoval obrazovku.

Kola prvního vozu se přiblížila k propasti, zdálo se, že vnější dvojkolí míří přímo na ni. Nemohlo se jí vyhnout. Už chtěl dupnout na brzdy, ale podíval se blíž. Pro všechny případy.

Kolo se dotočilo k okraji propasti a přejelo přes okraj.

Vnější ze dvou kol. Pomalu se točilo ve vzduchu, pod ním byla modrá obloha. Veškerá tíha přetíženého vozu teď spočívala na vnitřním kole.

Jak pneumatika přejížděla po samém okraji, zatížení ji stlačilo a zploštila se do oválného tvaru. Pak se druhá pneumatika dotkla opačného okraje propasti a vůz byl bezpečně na druhé straně. Janovi na uchu zapípalo rádio a zapnul je.

„Viděl jsi to?“ ptal se Otakar velmi tichým hlasem.

„Viděl. Zůstaň nablízku a podej hlášení o prolomeném úseku. Projedu to se zbytkem vlaku. Když se to podaří, bude vše v pořádku. Ale okamžitě mi hlas, kdyby skála dále padala.“

„Tím si bud jistý.“

Vozy se pomalu sunuly vpřed jeden za druhým, až byl celý vlak bezpečně za propastí. Jakmile kamera

ukázala, že poslední vůz je mimo nebezpečí, vypnul Jan motor, zabrzdil – a zhluboka si vydechl. Měl pocit, jako by každíčký sval v jeho těle pracoval s těžkým kladivem. Aby se uvolnil, zadíval se na nový úsek Silnice a zavolal Otakara.

„Žádné další kusy skály už nepadají,“ hlásil navigátor.

„Pak bychom měli tudy dostat i ostatní vlaky.“ Cestující teď přecházeli pěšky, tiskli se k vnitřní stěně, jak nejvíce mohli a vyděšenýma očima se dívali na okraj srázu a čnějící propast. „Vezměte první lokomotivu a projedte to. Poloviční rychlost, dokud všechny vlaky neprojedou. Mělo by to jít už bez potíží. Až projedou, předjedu opět do čela. Nějaké otázky?“

„Nic, co bych dokázal vyjádřit. Tohle je tvoje hra. Mnoho štěstí.“

Trvalo hodiny, než poslední vlak projel, ale všechny se dostaly do bezpečí. Další skály už nepadaly. Když Jan zvolna projížděl kolem pomalu jedoucích vlaků, přemýšlel, jaké další nebezpečí je čeká. Naštěstí se dlouho nic nedělo. Cesta se táhla podél pobřeží a procházela aluviální planinou, táhnoucí se přes tento kontinent. Byla to téměř plochá jednotvárná bažina; dříve tu byla mělčina, kterou inženýři pozvedli do výše. Silnice byla převážně na umělé hrázi a táhla se dál a dál mezi rákosím a trávou velikosti stromů. Údržbářské tanky měly většinou na práci jen spalovat rostlinstvo, které proniklo na Silnici, popřípadě opravovat drobné praskliny způsobené poklesem povrchu. Pohybovaly se rychleji než těžce naložené vlaky a postupovaly dále a dále vpřed, takže rychle doháněly dvoudenní předstih, který předtím ztratily. Noci se krátily až do dne, kdy slunce vůbec nezapadlo. Kleslo k jižnímu obzoru jako modrá ohnivá koule a brzy opět vystoupilo na oblohu. Pak už ho měli pořád nad hlavou, a jak postupovali k jihu, páliho stále víc. Teplota venku stoupala a teď činila více než 150 stupňů. Dokud byla ještě noc, mnoho znučených lidí vycházelo z přečpaných vozů, aby se bez ohledu na nedýchatelný žár prošlo po Silnici. Teď, když bylo slunce neustále na obloze, to už možné nebylo a nálada klesla k bodu mrazu. A to měli před sebou ještě 18 000 kilometrů.

Každý den jeli celých devatenáct hodin a nové navigátorky se osvědčily. Muži nejprve reptali, že by ženy měly jít na své místo, ale to přestalo, když je zmohla únava. Ta mimořádná pomoc byla vítaná. Některé ženy se nedokázaly tak odlišnou práci naučit nebo na ni neměly dost sil, ale bylo dost dalších dobrovolnic, které zaujaly jejich místo.

Jan byl šťastnější než kdykoli předtím za celá léta. Tlustá gardedáma si stěžovala na dlouhé šplhání do kabiny strojvůdce, a jakmile teplota vzrostla, nebylo pro ni možné najít dost objemný chladicí oblek. Na jeden den se úlohy hlídače zhostila Alžběta vdaná sestřenice, ale nudilo ji to a druhý den odmítla přijít. Její nepřítomnost nebyla Hradil okamžitě oznámena, a když se to dozvěděla, k újmě – nebo nedostatku újmy – už došlo. Alžběta jeden den sama se třemi muži přežila a nijak ji to neublížilo.

Otázka gardedámy tak mlčky zapadla.

Alžběta seděla v křesle navigátora a Jan řídil. Otakar spal v kotci ve strojovně nebo hrál karty s Einem. Pro Hyza nebylo těžké získat povolení připojit se ke hře – Jan s radostí sledoval rádio sám – a přestože byly dveře do zadního oddílu otevřené, byli Jan s Alžbětou poprvé sami.

Alžběta se zprvu styděla, červenala se a klopila hlavu, když na ni mluvil, a zapomínala na svou funkci navigátora.

Celoživotní zvyky bojovaly s její inteligencí. Jan to po jednu směnu ignoroval, ani si s ní nepovídal a doufal, že to druhý den přejde. Když se tak nestalo, ztratil nervy.

„Požádal jsem tě o ten údaj už dvakrát. To už je moc. Jsi tady, abys mi pomáhala, ne abys mi práci ztěžovala.“

„Já... omlouvám se. Už to neudělám.“

Sklopila hlavu a zrudla ještě víc. Jan se cítil jako bídák – zachoval se tak. Za krátkou chvíli se nelze zbavit celoživotních návyků. Prázdná Silnice se táhla před nimi, na čelním radaru nic nebylo. Vlaky jely plynule rychlostí 110 kilometrů za hodinu a volant teď snad nebylo třeba sledovat. Vstal, přešel k Alžbětě a postavil se za ni. Zlehka jí položil ruku na rameno. Její tělo se zachvělo pod jeho dotekem jako vyděšené zvířátko.

„Já bych se měl omluvit,“ začal. „Vytáhnu Hyza od toho pokeru, měl by stejně nastoupit.“

„Ne, ještě ne. Ne že bych nebyla ráda s tebou sama, právě naopak. Věděla jsem dlouho, že tě miluji, ale teprve teď vím, co to doopravdy znamená.“

Položila si ruce na jeho a otočila se tváří k němu. Když sklonil hlavu, aby ji políbil, nastavila mu ústa. Poté, co jeho ruce přešly po jejích plných nadrech, pevně je uchopila a přitáhla ho k sobě. Sám se nakonec odtáhl, protože věděl, že tohle není vhodná doba ani místo.

„Vidíš, Hradil měla pravdu,“ povzdechl si a snažil se na věc dívat z lepší stránky.

„Ne! Ve všem se mýlila. Nemůže nás rozdělit a já si tě vezmu. Nemůže nám zabránit...“

Červené blikající světlo na komunikačním pultu a hlasité pípání ho přimělo skočit ke svému křeslu a zapnout rádio. Za ním Hyzo vyrazil ze strojovny jako vystřelený z děla.

„Zde velitel konvoje.“

„Jane, tady je Lajos s tanky. Narazili jsme na něco, co nemůžeme zvládnout. Zdá se, že jsme ztratili jeden tank, i když nikdo není zraněn.“

„Co to je?“

„Voda, jen voda. Silnice je pryč. Nemohu to popsat, budeš to muset vidět sám.“

Začaly protesty, ale Jan nechal vlaky pokračovat, až údržbářské tanky dohnaly. Spal, když na čelním

radaru zablikal první signál. Okamžitě se probudil a posadil se do křesla strojvůdce, které Otakar uprázdnil.

Silnice stále vedla mezi bažinami, jako v předchozích dnech. Rákos, měnící se, ale v zásadě pořád stejný, se poznenáhlu proměnil. Poměr otevřené vody narůstal, až najednou bažiny zmizely a na obou stranách byla jen voda. Jan zpomalil a ostatní vlaky následovaly jeho příkladu. Na radaru se nejprve objevily skvrnky označující jednotlivá vozidla, pak už je dokázal rozeznat.

Bylo to děsivé. Silnice klesala níž a níž pod vodu, až kousek za tanky zcela zmizela. Pak už byla jen voda, po Silnici ani stopy. Jen nehybný oceán táhnoucí se do všech stran.

Jan zavolal na Otakara, ať dokončí brzdění, a v okamžiku byl u východu a natahoval si chladicí oblek.

Když seskočil, Lajos už čekal dole.

„Nemáme ponětí, jak daleko se to táhne.“ informoval ho. „Snažil jsem se projet tankem; vidíš jeho věžičku tam, asi dva kilometry daleko. Tam je větší hloubka, najednou mě to zatopilo. Jen taktak jsem stačil zabrzdít a vypadnout. Z dalšího tanku mi hodili lano a vytáhli mě.“

„Co se stalo?“

„Jen hádám. Vypadá to, že tady došlo k velkému poklesu půdy. Protože to tu kdysi bylo všechno pod vodou, možná se země vrací tam, odkud vystoupila.“

„Máš ponětí, jak by to mohlo být široké?“

„Ani náhodou. Na radaru není nic vidět a v dalekohledu je jen obzor. Mohlo by to za několik kilometrů končit. Nebo pokračovat až na dno oceánu.“

„To jsi optimista.“

„Byl jsem v té vodě – a je pěkně horká. A já neumím plavat.“

„Promiň. Musím se tam podívat sám.“

„Vodící kabel je stále na svém místě. Není nic vidět, ale přístroje ho detekují.“

Jan se prodral k zadní části lokomotivy, pohyb mu znesnadňoval chladicí oblek. Byl propojen se sítí trubic naplněných chladnou vodou. Pevná mrazící jednotka na opasku trvale hučela a vylučovala horký spotřebovaný vzduch směrem dozadu. Pod průhlednou přilbou mu navíc foukal na tvář ochlazovaný vzduch. Zůstat v chladicím obleku bylo po několika hodinách únavné – ale umožňovalo přežít. Venku teď bylo 180 stupňů. Jan stiskl interkom na zadní straně lokomotivy.

„Otakare, slyšíš mě?“

„Zelená.“

„Předej ovládání spřáhel vozům a pak odpoj spřáhlo lokomotivy. Já odpojím kabely zde.“

„Pojedeme na výlet?“

„Tak nějak.“

Ozvalo se skřípění a cvaklo to, jak se spřáhlo pomalu rozpojilo. Jan je odsunul stranou a odpojil kabelové konektory. Pod vozem za ním to zadunělo, jak se zapnuly bezpečnostní beta brzdy. Kabely se stáhly jako had do díry a Jan se vyšplhal zpět do kabiny.

„Potřebuji tři dobrovolníky,“ oznámil čekajícím členům posádky, když svlékal chladicí oblek. „Ty, ty a ty. Alžběto, vezmi si tento oblek a vrať se do vlaku. Tady nám to nějakou dobu potrvá.“

Neprotestovala, ale její oči ho sledovaly, když si navlékala oblek a odcházela. Otakar za ní zabouchl dveře. Jan sledoval lesknoucí se vodní hladinu. „Eino,“ zeptal se, „jak jsme vodotěsní?“

Strojník neodpověděl okamžitě. Poškrábal se za uchem a pomalu se rozhlížel, přejížděl očima ocelové stěny i podlahu zkušeným pohledem mechanika a zkoumal všechny spoje, uzávěry i otvory.

„Není to tak špatné,“ prohlásil nakonec. „Vlak má projet určitým množstvím vody, pohon, ložiska i vstupy – všechno je utěsněné. I ve výšce. Myslím, že bychom se mohli ponořit asi tak ke střeše, aniž bychom měli potíže. O něco víc, a přijdeme o chlazení. Jinak jsme vodotěsní.“

„Tak bychom se měli do toho dát, než si to rozmyslíme.“ Zapadl do křesla strojvůdce. „Zapněte stroje – budu potřebovat hodně energie. Hyzo, nechej rádio zapnuté a podávej hlášení. Kdyby nastaly potíže, chci, aby ostatní věděli, co se stalo. Otakare, ty buď tady, kdybych tě potřeboval.“

„Zaplaveme si?“ zeptal se navigátor klidně a tiskl přepínače.

„Doufám, že ne. Ale musíme zjistit, jestli tam Silnice stále je. Nemůžeme se otočit, a nemůžeme zůstat ani tu. A tohle je jediná Silnice. Tahle lokomotiva je víc než dvakrát vyšší než tank. Všechno závisí na hloubce vody. Energii.“

„Naplně.“

Tanky se rozjely do stran, když se obrovská lokomotiva dala do pohybu. Přímě k vodě, až z předních kol vystříkly první kapky. Pak vjela dovnitř.

„Je to jako na lodi...“ vydechl Otakar. S drobným rozdílem, pomyslel si Jan. Tahle lokomotiva neplave.

Nahlas to neřekl.

Kolem nich byla voda a nevěděli, jak je hluboká. Bylo jasné, že jsou stále na Silnici, protože voda dosud nedosáhla středu velkých kol. A blikající signál kabelu byl silný a přímo pod nimi, lokomotiva jej automaticky sledovala. Ale stroj hnal před sebou vlnu a z hlediska pohledu na zemi a mizící Silnici za nimi mohli být klidně na lodi.

Věžička tanku před nimi jim sloužila jako orientační bod, k němuž se opatrně blížili. Když byli blízko, voda začala stoupat. Jan zastavil dvacet metrů před potopeným vozidlem.

„Voda nám ještě nezakryla kola, můžeme pokračovat,“ hlásil Otakar a vyhlížel z bočního okna. Snažil se

mluvit klidně, ale v jeho hlase bylo znát napětí.

„Jak široká je tady podle tebe Silnice?“ tázal se Jan.

„Sto metrů jako vždycky, jako na většině cesty.“

„Opravdu? Nemyslíš, že to voda mohla podemlít?“

„Nenapadlo mě...“

„Mě ano. Projedeme kolem tanku co nejbliž. Budeme doufat, že je to tady pod koly dost pevné.“

Vypnul přitom automatiku a pomalu otáčel volantem při plně manuálním řízení. Bílý blikající signál centrálního kabelu přešel po obrazovce a zmizel. Byl jejich jediným průvodcem. Voda stoupala výš a výš.

„Doufám, že jsi blízko u tanku,“ zavolal Hyzo. Mohl to myslet jako vtip, ale rozhodně to tak nevyznělo.

Jan se snažil vzpomenout si, jak je ten tank pod vodou velký. Chtěl mu zůstat co nejbliž, aniž by do něj narazil. Projel co nejbliž kolem něj. Voda, nic než voda kolem, jediným zvukem byl hukot strojů a chrplavý dech mužů.

„Už ho nevidím,“ zavolal Jan náhle. „Kamery vypadly. Otakare?“

Navigátor už skočil k zadnímu oknu.

„Klidně, jsme téměř za ním, trochu zpět, ostře zatočit... teď!“

Jan slepě poslouchal. Nemohl dělat nic jiného. Byl uprostřed oceánu a točil volantem bez jakýchkoli orientačních bodů. Ne moc, rovně, už by měl být za ním. Nebo jede špatným směrem? Pak by brzy přešel okraj Silnice. Nevšiml si, že se mu potí čelo i dlaně.

Slabé bliknutí na kabelové obrazovce.

„Mám zase signál!“

Otočil volantem od středu a postupně jím dále otáčel, jak se signál kabelu posunoval po obrazovce. Když byl vlak vyrovnán, přepnul Jan na automatiku a uvolnil se.

„Tak to bychom měli; teď se podíváme, jak daleko se to táhne.“

Ponechal si ovládání rychlosti, ale nechal autopilota, aby sledoval kabel. Silnice byla stále pod ním, jakkoli se to zdálo nemožné. Dívali se, jak se na ně valí příval deště a zakrývá výhled všemi směry. Jan zapnul umývání oken a čelní světla. Ze stroje se ozvalo cvakání relé.

„Přišel jsi o polovinu světla,“ oznámil mu Eino. „Zkrat, jističe vypadly.“

„Znamená to potíže? Co zbytek světla?“

„Měl by být v pořádku. Všechny obvody jsou izolovány.“

Pokračovali dál. Kolem pršelo, před nimi jen nehybná vodní hladina, která pomalu a jistě stoupala. Ze stroje náhle zazněl stoupavý zvuk, lokomotiva se zachvěla a naklonila se na bok.

„Co to je?“ křikl Hyzo s náznakem paniky v hlase.

„Stoupají obrátky,“ sykl Jan, rukama pevně držel volant, otáčel jím a snažil se sledovat blikající signál kabelu, který unikal z obrazovky; vypnul přitom automatiku. „Ale rychlost na Silnici klesá.“

Vyjíždíme.“

„Písek – nebo bláto na Silnici!“ zavolal Otakar. „Prokluzujeme.“

„A ztrácíme kabel,“ Jan pootočil volantem ještě víc. „Už téměř plaveme; kola nemají ten správný tah. Ale budou.“

Prudce dupl na akcelerátor a hluboko dole zahučely transmise. Hnací kola se zaryla do bláta a hrabala.

Klouzání pokračovalo, signál kabelu zmizel.

„Přejedeme přes okraj,“ vykřikl Hyzo.

„Ještě ne,“ Jan si zakusoval zuby až do rtu, ale nevšiml si toho.

Lokomotiva sebou trhla, pak ještě jednou, jak se kola dotkla povrchu Silnice. Vypnul motor, pak zapnul pomalu jízdu vpřed. Ticho se protahovalo. Když se signál znovu objevil, Jan jej přesunul do středu a ověřil si na kompasu, zda nejedou opačným směrem. Stroj se plazil vpřed. Déšť přešel a Jan vypnul světla.

„Nejsem si jistý... ale myslím, že voda klesá,“ zašeptal Otakar. „Ano, určitě, tahle přičel byla před minutou ještě pod vodou.“

„Řeknu ti ještě něco lepšího,“ Jan zapnul automatiku a ztěžka se opřel do křesla. „Když se podíváš přímo před sebe, myslím, že uvidíš, jak Silnice vystupuje z vody.“

Úroveň vody klesala, až byla kola na suchu, stříkala na všechny strany a pak byli znovu na pevné zemi. Jan vypnul motor a aktivoval brzdy.

„Projeli jsme. Silnice tu pořád je.“

„Ale – dokážou to všechny vlaky?“ ptal se Otakar.

„Budou muset, ne?“

Na to nebyla žádná odpověď.

VIII.

Než mohli pomýšlet na to, jak dostat vlaky přes potopený úsek Silnice, museli si poradit s překážkou, kterou představoval opuštěný tank. Jan se vracel s lokomotivou zpátky, aniž by mu část Silnice pokrytá blátem činila zvláštní obtíže, až zastavil několik metrů od tanku.

„Má někdo nějaký nápad?“ zeptal se.

„Nedal by se nastartovat?“ opáčil Otakar.

„V žádném případě. Baterie je vybitá a všechny obvody zvlhly. Ale než se tohle pokusíme odtáhnout,

musíme něco zjistit.“ Zavolal Lajose, který tank řídil, když se potopil. Odpověď rozhodně nebyla povzbuzující. „Motor je stále v poloze aktivní. Jediné, co s tím tankem můžeme dělat, je odstrčit ho stranou. A to nedokážeme, pokud nepojede hladce. Takové množství mrtvé váhy bychom neodtlačili.“ „Ty jsi kapitán údržby,“ Otakar pokrčil rameny. „Takže na tuto otázku odpovíš sám nejlépe.“ „Já znám odpověď. Když tank nemá energii, budeme muset použít hever. Problém je, že ten je zaražený u vnitřní zadní stěny. Musíme jej vyprostit, připevnit do správné polohy a několikrát otočit. To všechno – kolik – asi tři metry hluboko. Umiš plavat, Otakare?“

„Kde bych se to naučil?“

„Dobrá otázka. V kanálu je příliš mnoho hnojiv – a to je jediná voda poblíž města. Někdo měl počítat s bazénem, když navrhoval tahle města. Moc by to nestálo. Takže předpokládám, že jsem teď jediný plavec na Halvornöku. Vzpouzející se dobrovolník. Ale budu potřebovat pomoc.“

Nebylo jednoduché vyrobit si masku, ale sehnat tlakovou láhev naplněnou stlačeným vzduchem bylo snadné. Jan zkoušel ventil, až vypustil vzduch se zápachem oleje a mastnoty, který mu bude muset pod vodou stačit, aby se mu nerozskočila hlava. Eino sehnal hadici, aby ji měl u opasku, s plastikovou trubičkou u úst. Tohle a vodotěsná svítlna bylo vše, co potřeboval.

„Vezmi nás co nejbliž,“ žádal Otakara, když si svlékal šaty. Boty si ponechal. Kov bude horký, a tak bude potřebovat i rukavice. Když se oba stroje dotýkaly, otevřel vrchní dveře. Dovnitř se vhrnul proud horkého vzduchu. Beze slova se vyšplhal k otvoru a otevřel jej dokořán.

Bylo to, jako by vlezl do pece. Chladný vzduch z lokomotivy byl rázem pryč, když jej ozářilo pálivé slunce. Zakryl si oči rukou a přesunul se po střeše tanku mezi chladicími žebry. Snažil se nevdechovat horký vzduch a přinutil se namísto toho nasávat chladnější vzduch z trubičky. I když měl silné podrážky, kov jej už začínal pálit do nohou. Na okraji nezaváhal a vrhl se do vody.

Byl to vařící kotol, který z jeho těla vysával všechnu energii. Jeden, dva, tři, čtyři záběry jej dostaly k otevřenému průlezu do tanku a nedovolil si zaváhání. Okamžitě vlezl dovnitř. Byla tam tma, příliš tma – pak si vzpomněl na svítilnu. Žár vody kolem byl všudypřítomný, bral mu vůli i energii. Teď hever, musí se k němu dostat.

Vše se pohybovalo pomalu jako ve snu, a kdyby necítil palčivou bolest v prsou, mohl by klidně jít spát. Dýchal vzduch z tanku, ale nebylo ho dost. Ten hever. Dal se poměrně lehce uvolnit, ale upevnit ho na šroub mu připadalo neskutečně těžké. Když konečně zapadl, ztratil cenné vteřiny, než si vzpomněl, jakým směrem má otáčet. Pak otočky, jedna za druhou, až se konečně nehýbal.

Je čas. Čas jít. Hever i svítlna mu vypadly z prstů a snažil se vstát, ale nedokázal to. Seshora vnikalo do tanku světlo z otevřeného vstupního otvoru, ale neměl dost sil vyplavat nahoru. S posledním zbytkem ubývající energie se zbavil těžké nádrže se vzduchem, vyplivl dýchací trubici a pokrčil kolena. Ještě jednou. Tlačil se nahoru, plaval, víc, ještě víc.

Vystrčil ruce z vody a uchopil okraj otvoru. Pak měl nad vodou i hlavu a hluboce nasával vzduch. Pálil ho v plicích, ale vyčistil mu hlavu. Když to dokázal, vydrápal se nahoru, přelezl po povrchu tanku a vrhl se do vody, aby doplaval k lokomotivě.

A věděl, že to nedokáže, že už neudělá ani jediné tempo.

Lano pláclo do vody vedle jeho hlavy a on se ho podvědomě chytil. Táhl ho k lokomotivě, na stranu, Otakar natáhl ruku, chytil ho za zápěstí a vytáhl z vody jako zmítající se rybu. Jan si to sotva uvědomoval, ztrácel vědomí, propadal se do rudé mlhy, až se jeho ruka dotkla střechy lokomotivy a maso se natrhlo skoro až na kost. Hlasitě vykřikl prudkou bolestí s rozšířenými očima a věděl, že mu Otakar pomáhá. Bez chladicího obleku byl na pokraji vyčerpání.

Nakláněli se jeden na druhého, jak se opatrně pohybovali po střeše lokomotivy. Jan vníkl dovnitř první, navigátor ho následoval. Vzduch uvnitř byl přímo arktický. Dlouhou dobu jen seděli na podlaze a snažili se nabýt sil.

„Tohle už neuděláme, pokud to nebude nutné,“ řekl nakonec Jan. Otakar jen slabě přikývl.

Hyzo potřel Janovu spálenou nohu masť a zabalil ji do gázy. Bolelo to, ale prášek mu pomohl. Znovu se oblékl, sedl si do křesla strojvůdce a zkontroloval řízení.

„Žádné známky zatékání?“ zeptal se strojníka.

„Ne. Ta potvora drží pevně.“

„Dobře. Dej mi hodně energie. Vystrčím ten tank ze Silnice. Co rozbiju, když do něj narazím čelně?“

„Několik světel, nic důležitého. Je tu solidní ocel, čtyři centimetry silná. Kvůli tahu. Jen to postrč.“

Jan se rozjel na nejnižší možné obrátky, až kov skřípal o kov a lokomotiva se chvěla. Tiskl pedál akcelérátoru na nejnižší zařazené rychlosti. Spojka temně cvakala a celá lokomotiva se třásla, jak přetlačovala mrtvou váhu tanku. Jeden z obrů musel povolit.

Tank se pohnul. Když začal couvat, ponechal Jan stálou rychlost, lehce otáčel volantem do strany a opět do středu, aby udržoval plynulou zatáčku. Pomalu zatáčeli, až kabel zůstal za nimi a tank svíral se Silnicí pravý úhel. Jan opět otočil volant do středu a pokračoval. Dále a dále od středu. Blíž a blíže k okraji.

Náhle se tank zvedl a Jan dupl na brzdy. V ten moment vozidlo přepadlo dolů a i samotná lokomotiva se ocitla na okraji. Pomalu a opatrně zapnul zpětný chod a vzdaloval se od nebezpečného místa. Teprve když byli opět rovnoběžně se středem Silnice, zhluboka si vydechl.

„Souhlasím,“ přikývl Otakar. „Doufám, že tohle je náš poslední problém.“

Nebylo to snadné, ale závažnější problémy se při průjezdu vlaků potopeným úsekem Silnice nevyskytly. Jen ztráceli čas. Spoustu času. Vozy, mnohem lehčí než masivní lokomotivy, měly tendenci na povrchu vody plavat. Bylo možno táhnout jen dva najednou, a to jen s dvěma lokomotivami, aby ta druhá tlačila.

Kyvadlová doprava pokračovala, až byly všechny vozy na druhé straně. Teprve když vlaky za vodou opět sestavili, mohl si Jan dovolit trochu odpočinku a spánek delší než několik hodin denně. Než pokračovali, nařídil osmihodinovou dobu odpočinku. Všichni to potřebovali, posádky lokomotiv byly vyčerpány a věděl, že s tak unavenými strojvůdci nemůže vyrazit dál. Odpočívali, ale on to nedokázal. Během celého přesunu vlaků přes potopený úsek Silnice mu dělal starosti problém, který mu nedopřával odpočinku. Narazil na něj, když se vracel přes potopenou Silnici ke skupině tanků. Zastavil lokomotivu před tanky, navlékl si oblek a přešel do prvního tanku.

„Myslel jsem, že jsi na nás zapomněl,“ přivítal jej Lajos Nagy.

„Právě naopak. Na nic jiného jsem celé dny nemyslel.“

„Chceš nechat tanky zde?“

„Ne – příliš je potřebujeme.“

„Ale samy přes tu vodu neprojedou.“

„To od tebe nečekám. Podívej se.“

Jan rozbil papír s nákresem jednoho z tanků. Namaloval jej z paměti silným červeným perem. Zatřásl na čáry, které doplnil.

„Tohle jsou problémové části,“ vysvětloval. „Musíme je nasprejovat těsnicím přípravkem proti hmyzu. Pak budou vodotěsné na tak dlouho, abychom tanky dostali přes vodu na druhou stranu.“

„Počkej,“ zarazil ho Lajos a ukázal na nákr. „Ty jsi tady uzavřel všechny vstupní otvory. Jak se řidič dostane ven, když to bude nutné?“

„Řidiči v nich nebudou. Sejmeme z kol pásy, tanky utěsníme a potáhneme je. Na každý postačí jeden kabel. Zkusil jsem to a funguje to.“

„To doufám,“ pokrčil rameny Lajos. „Ale nerad bych byl v jedné z lokomotiv, která tohle bude táhnout, kdyby ty věci přepadly přes okraj Silnice. Mohlo by to stáhnout lokomotivu s sebou.“

„To by se opravdu mohlo stát. Proto budeme napětí tahu kabelu ovládat z lokomotivy. Když tank půjde přes okraj, tak ho uvolníme.“

Lajos potřásl hlavou. „Předpokládám, že jiné řešení nemáme. Začneme tedy s tankem číslo šest. Žebroví má poškozené a možná ho tu budeme muset stejně nechat.“

Všichni si zhluboka oddechli, když se plán podařil. Tank na laně zmizel pod vodou a objevil se až na druhém konci zatopené Silnice. Rychle seškrábali těsnicí směs a kromě několika skvrn vzniklých prosakováním byl tank nepoškozený. Začali s přepravou ostatních.

Když mohli opět pokračovat v pouti, byli dočasně uvolnění navigátoři povoláni zpět na lokomotivy.

Alžběta s sebou měla zavázaný uzlík, který položila vedle sebe, když svlékla chladicí oblek.

„Něco speciálního,“ oznámila. „Sama jsem to udělala. Je to rodinný recept pro zvláštní příležitosti.“

Myslím, že tohle je zvláštní příležitost. Bifteku Stroganoff.“

Bylo to skvělé. Posádka se sesedla k prvnímu opravdovému jídlu od počátku cesty. K tomu byl čerstvě pečený chleba, litry piva a zelená cibule. Pak měli trochu sýra, i když ne všichni ho byli schopni ještě spořádat. Ale nakonec se přemohli a dokázali to.

„Tisíceré díky,“ řekl Jan a vzal ji za ruku, bez ohledu na přítomnost ostatních. Nikdo si nestěžoval; zřejmě si toho nikdo ani nevšiml. Brali teď Alžbětu jako člena posádky; byla pro ně přínosem, protože nikdo jiný nedokázal uvařit nic kromě ohříváných koncentrátů. Jan náhle dostal nápad.

„Asi za půl hodiny pojedeme. To je právě dost dlouhá doba, aby sis to zkusila v křesle strojvůdce, Alžběto. Nechceš být přece pořád jen navigátorkou.“

„Dobrý nápad,“ souhlasil Otakar.

„Ach ne, to nemůžu. To není možné...!“

„To je rozkaz, tak ho uposlechni.“ Úsměvem zmínil svá tvrdá slova a za okamžik se už všichni smáli.

Hyzo přinesl hadr a křeslo vyčistil; Otakar ji k němu dovedl a upravil je tak, aby dosáhl na pedály.

Motor byl vypnutý, a tak zlehka sáhla na brzdy a akcelerační páhý a zkoušela otáčet volantem. Funkci všech přístrojů už znala.

„Vidíš, jak je to jednoduché,“ povzbuzoval ji Jan. „Teď zapni zpětný chod a zase vpřed o několik stop.“ Zbledla.

„To je něco jiného... to nedokážu.“

„Proč ne?“

„Ty tomu rozumíš, je to tvoje práce.“

„Myslíš tím, že je jen pro muže?“

„Ano, tak nějak.“

„Tak to zkus. Během minulého týdne jsi dělala práci, která byla předtím jen pro muže. Ty i ostatní dívky, a neznamenal to konec světa.“

„Tak dobře – zkusím to!“

Pronesla to rozhodným hlasem – a myslela to vážně. Vše se měnilo a jí se ty změny líbily. Bez dalšího slova instrukcí se obrátila k řízení, vypnula automatiku a provedla všechny nezbytné startovací procedury. Pak pomalu zapnula zpětný chod a zlehka lokomotivu rozjela. Pak znovu motory vypnula a

všichni začali jásat.

Když pouť opět začala, všichni byli v té nejlepší náladě, odpočatí a šťastní. To bylo dobře, protože nejhorší část cesty byla teprve před nimi. Inženýři, kteří Silnici postavili, udělali vše, co mohli, aby se vyhnuli náhodným přírodním událostem na této planetě. Silnice vedla v maximální možné míře za pobřežními horskými řetězy obou kontinentů. Cesta mezi horami samotnými byla řešena tunely. Většina nákladů byla ušetřena položením Silnice na hráze mimo pobřeží. Na řetězu ostrovů, který oba kontinenty spojoval, probíhala Silnice vysoko nad vrcholky hor.

Ale jednomu riziku se nedalo vyhnout. Nakonec bude muset Silnice překročit tropickou bariéru džungle. Na nejjihnější části kontinentu bylo věčné žhavé léto. S teplotou vzduchu jen několik stupňů pod bodem varu to bylo skutečné peklo v džungli.

Silnice nakrátko vedla zpět do vnitrozemí a procházela skrz horský hřbet. Tanky měly před vlaky třicetihodinový náskok a čistily Silnici, takže Jan dostával zprávy o jejím stavu. Ale skutečnost byla jako vždy nepopsatelná. Tunel se svažoval v ostrém úhlu a čelní světla se pohybovala mezi skálou a Silnicí. Byla tu písmena, na věčnost vytesaná do samotného povrchu Silnice. POMALU, hlásala, POMALU, stále znovu a znovu. Pneumatiky skřípaly, když přejížděly obrysy těch obřích písmen. Když se před nimi objevilo jasné ústí tunelu, plazily se vlaky rychlostí pouhých 50 kilometrů za hodinu.

Stromy, keře, rostliny, listí, džungle překypující životem na ně vyrazila ze všech stran, seshora, zezdola, byla i na samotné Silnici. Tady byla 200 metrů široká, dvakrát širší než obvykle, a přesto ji dobyla džungle, plná kypícího života. Za čtyři roky, kdy tudy naposledy projeli, vyrostly ze stromů na stranách dlouhé větve a pátraly po světle. Někdy byly tak velké, že se převážily a shodily kmény stromů na Silnici. Některé uhynuly a posloužily jako základ jiným rostlinám, další, s kořeny stále zapuštěnými v džungli, rostly v nové poloze dál a dál. Kde Silnici nepřehradily stromy, prodraly se na vysluněný povrch přes metr silné plazivky a keře.

Tanky se daly se stromy do boje; zčernalé zbytky jejich vítězství lemovaly Silnici po obou stranách. Fúzní děla vyplivla oheň první a spálila před sebou všechny překážky. Pak nože vyhloubily cestu natolik širokou, aby jí mohly pásy projet; další tanky ji rozšířily a odsunuly zuhelnatělé zbytky na stranu. Teď vlaky pomalu projížděly mezi stěnami zuhelnatělých zbytků. Byl to děsivý pohled.

„Je to příšerné,“ oťrásla se Alžběta. „Hrozný pohled.“

„Nechtěl bych to tu vychvalovat,“ opáčil Jan, „ale tohle je teprve začátek. To nejhorší nás teprve čeká. Samozřejmě je tady nebezpečno, i když jezdíme jako obvykle. A letos máme zpoždění, velké zpoždění.“

„Je v tom nějaký rozdíl?“ nechápala.

„Nejsem si jist – ale pokud tu bude nějaký rozdíl, bude to rozhodně k horšímu. Kdybychom aspoň měli lepší záznamy. Z předchozích zkoumání planety nedokážu nic najít. Všechny paměťové pásy byly vymazány. Samozřejmě tu jsou deníky z předchozích cest, ale ty nám příliš nepomohou. Předpokládám, že když se každé čtyři roky musí všechno zabalit a převézt, tak se neznámé věci většinou vyhodí. Takže nemám žádná solidní fakta – jen pocit. Dělá mi starosti jaro.“

„To slovo neznám.“

„Nemáš ho ve slovníku. Nemá žádný význam. Na normálnějších planetách jsou v mírných pásmech čtyři roční období. Zima je doba chladu, v létě je teplo. A doba mezi tím, kdy se vše zahřívá, to je jaro.“

Alžběta potřásla hlavou a usmála se. „To není snadné pochopit.“

„Na této planetě je ještě něco víc. Na okraji zóny soumraku existují formy života, které se přizpůsobily chladnějšímu prostředí. Mají tam své ekologické útočiště a spokojeně si v něm žijí, dokud se nevrátí léto. Když k tomu dojde, všechn ten život z horkých pásem se na ně vrhne a udělá si z nich oběd. Vše tam venku jen jí nebo je pojídáno, takže boj o nové zdroje potravy musí být pěkně krutý.“

„Ale nemůžeš si být jistý...“

„Nejsem si jistý – a také doufám, že se mýlím. Jen mi drž palce a doufej, že nám štěstí vydrží.“

Nevydrželo. Zpočátku ty změny vypadaly docela nevinně, jen nedůležité stopy zabíjení. Dojem to udělalo jen na Alžbětu.

„Ta zvířata, zřejmě o našich strojích nevěděla. Jen vstoupila na Silnici a my jsme je prostě přejeli.“

„Nemůžeme s tím nic dělat. Nedívej se na to, když tě to rozčiluje.“

„Musím se dívat. Je to součástí mé práce. Ale ty malé zelené věci s oranžovými pruhy, je jich v džungli nějak hodně.“

Teď si jich všiml i Jan. Přicházely nejprve jednotlivě, pak ve skupinkách, bylo jich víc a víc. Vypadaly jak obscénní parodie pozemských žab, velikých jako kočky. Blížily se k nim hopsavými pohyby.

„Možná je to migrace,“ uvažoval. „Nebo je něco honí. Je jich moc – ale nemohou nás ohrozit.“

Nebo snad ano? Když pronášel ta slova, pocítil Jan náhlý neklid. Cosi zasuté v paměti. Co to bylo? Ale jakékoli pochyby vyžadovaly opatrnost. Přepnul rychlost a uvolnil akcelerátor, pak se otočil k mikrofonu.

„Velitel všem vlakům. Snížit rychlost o 20 kilometrů za hodinu – teď!“

„Co se děje?“ vyptávala se Alžběta.

Silnice teď byla téměř neviditelná, zakrývali ji valící se tvorové, přecházeli přes Silnici a vůbec si nevšíмали smrtících kol, která se k nim blížila.

„No samozřejmě!“ vykřikl Jan do mikrofonu. „Všichni zastavit, zastavit. Ale nepoužívejte brzdy. Pomalu zvolněte až na nulu, ale sledujte tlak ve spřáhlech, nebo se spustí automatika. Opakuji, zpomalovat bez

brzdění, sledovat tah ve spráhlech, sledovat na radaru vlak před sebou.“

„Co se děje? Co je?“ zavolal Eino ze strojovny.

„Nějaká zvířata zakrývají Silnici, jsou jich tisíce, přejíždíme je a drtíme...“

Jan se zarazil, když to lokomotivou trhlo napravo, pak prudce vypnul automatické řízení a popadl volant.

„Je to jak jízda na ledě... žádné tření... kola začínají na tělech klouzat.“

A totéž se dělo i s vozy. Na monitoru Jan viděl, jak se celý vlak začíná kroutit jako had, když vozy klouzaly do strany a řídicí počítač se snažil udržet je v přímce.

„Odpojte své řídicí obvody od počítače,“ přikázal Jan ostatním strojvůdcům a sám přitom stiskl spínač. Přítok energie postrčil vlak kupředu a na okamžik zmítání zastavil. Opět pomaloučku nabírali rychlost a popojížděli přes pevnou zeď těl.

„Jane, před tebou!“

Alžbětin výkřik ho varoval. Zjistil, že Silnice, až dosud rovná, se začíná točit do mírné zatáčky. Za normálních okolností by to nic neznamenalo. Ale co teď, když byl povrch Silnice hladký jako olej?

Rychlost klesala – ale ne dost. Byli už na padesáti a zpomalovali. A zatáčka začala.

Jan stále používal manuální řízení, ale musel znovu zapnout počítač, aby se vozy za lokomotivou správně zařadily. Otočit volantem a opět do středu. Nejslabší zatáčku, kterou dokázal, začínal z vnitřní strany oblouku a pomalu se přesouval na okraj. Už je na polovině cesty, téměř na okraji. Zpomalit na čtyřicet... pětatřicet. Ještě kousek. Půjde to. Když to udrží.

Rychlý pohled na obrazovky ukázal vozy, jak se kroutí, ale sledují lokomotivu. Ozvaly se rány, jak přejížděly přes zuhelnatělé trupy stromů, které tanky odsunuly do strany. Dobré. To dodá trochu tření.

Těsně za krajem Silnice byla džungle, prudký příkop a něco, co vypadalo jako voda nebo bažina.

„Ti tvorové na Silnici, zdá se, že jich ubývá,“ hlásila Alžběta. „Chodí teď ve skupinkách, je jich méně.“

„Doufám, že máš pravdu,“ Jan poprvé pocítil, jak má ztuhlé ruce, když se chopil volantu. „Jedeme teď desetikilometrovou rychlostí, vozy nás sledují.“

„Neudržím to!“

Z reproduktoru zazněl výkřik zoufalství.

„Kdo jste? Identifikujte se!“ zařval Jan do mikrofону.

„Vlak dvě... brzdy... naplno, stále kloužeme... OKRAJ!“

Jan sám automaticky zastavil, sotva si to uvědomoval, poslouchal výkřik bolesti. Rachot, zvuk brzd. Pak ticho.

„Všechny vlaky zastavit,“ přikázal Jan. „Podávejte hlášení, jen když budete mít potíže. Hlášení.“

Bylo slyšet jen šum statiky, nic jiného.

„Vlak dvě, slyšíte mě? Dvojko, ohlaste se.“ Ticho. Nic. „Trojko, zastavili jste?“ Tentokrát přišla odpověď.

„Tady trojka. Zastavili jsme v pořádku. Problémy nejsou. Zvířata stále přecházejí přes Silnici. Před námi je řada mrtvých těl a krev...“

„To stačí, trojko. Nastartujte, minimální rychlostí vpřed. Ohlaste se, jakmile uvidíte dvojku.“ Jan přepnul na interkom. „Hyzo, dokážeš se spojit s dvojkou?“

„Zkousím to,“ odpověděl spojovací důstojník. „Z lokomotivy nemám žádný signál. Chun Taekeng má ve vlaku vlastní vysílačku, ale neodpovídá.“

„Zkoušej to dál...“

„Okamžik. Mám signál. Přepnu to.“

Hlas zněl vyděšeně, „...co se stalo. Lidé se zranili, když jsme zastavili. Pošlete doktora...“

„Tady velitel konvoje. Kdo mluví?“

„Jane? Tady Lee Ciou. Nouzově jsme zastavili a máme zraněné...“

„Něco důležitějšího, Lee. Jste stále hermetičti... a funguje klimatizace?“

„Pokud vím, tak ano. A doufám, že nemáme díru, protože zem venku je pokryta nějakými zvířaty. Plazí se po vozech, i po oknech.“

„Nemohou vám ublížit, dokud se nedostanou dovnitř. Ziskejte hlášení od obou vozů a podejte mi zprávu co nejdřív. Přepínám a konec.“

Jan seděl bez hnutí a hluboce se soustředil. Zíral na přední okno a pěstí bubnoval do volantu. Vlak přepadl – ale stále ještě měl energii. Takže generátor lokomotivy musí ještě fungovat. Je-li tomu tak – proč se nemohli spojit s posádkou? Co vyřadilo vysílačky? Nebyl schopen si představit, co se stalo, ale jedno bylo jisté: k nápravě této katastrofy bude potřebovat pomoc. A už promřhal vzácné minuty, když o ni nepožádal.

„Hyzo,“ zavolal do interkomu, „spoj se s tanky. Řekni jim, že máme potíže a budeme potřebovat hodně síly, abychom ten vlak vytáhli. Chci dva největší tanky a spoustu lana. Ať se okamžitě nejvyšší rychlostí vrátí.“

„V pořádku. Mám tady vlak tři.“

„Spoj mě.“

„Vidím dvojku před sebou. Všechny vozy přepadly přes Silnici, některé až do džungle. Právě jsem zastavil, těsně za posledním vozem.“

„Vidíte lokomotivu?“

„Ne.“

„Dokázali byste to vytáhnout svým vlakem?“

„Nepřipadá v úvahu. Je tam hotová paseka! Nikdy jsem neviděl...“

„Přepínám a konec.“

Spojovací důstojník Hyzo se ozval hned, jakmile Jan vypnul spojení.

„Mám tu zase Lee Cioua z dvojky. Dávám ti ho.“

„Jane, slyšíš mě? Jane...“

„Co jsi zjistil, Lee?“

„Mluvil jsem s druhým vozem. Křičí tam, nedává to velký smysl, ale nemyslím, že by byli mrtví. Zatím. Na voze jsou rozbitá okna, ale Chun Taekeng organizuje evakuaci do tohoto vozu. A co víc, spojil jsem se vnitřním okruhem se strojníkem.“

„Řekl ti, co se děje?“

„Je to velmi špatné. Spojím tě s ním vnitřním telefonem.“

„Dobře. Vilho, jsi tam? Vilho, Heikki, ohlas se.“

V rádiu to syčelo a prskalo, přes šumění statiky bylo slyšet slabý hlas.

„Jane... prasklo to. Byl jsem ve strojovně, když jsme začali klouzat přes Silnici. Slyšel jsem, jak Turtu něco volá – pak jsme narazili. Na něco opravdu pevného. Pak voda, a Arma...“

„Vilho, ztrácím tě. Mluv hlasitěji.“

„Je to tu zlé. Začal jsem sestupovat, když jsem viděl vodu. Vnikala otvorem dovnitř. Možná jsem je měl dostat ven. Ale neodpovídali... voda vnikala dovnitř. Tak jsem zabouchl a utěsnil dveře...“

„Udělal jsi dobře. Musíš myslet na zbytek vlaku.“

„Ano, já vím... ale Arma Nevalainen... byla navigátorkou.“

Jan neměl čas o tom přemýšlet. Jeho plán, aby ženy pomáhaly s řízením vlaků, právě jednu z nich zabil.

Ted' musí myslet jen na ty ostatní ve vlaku, kteří jsou dosud v nebezpečí.

„Máš ještě energii, Vilho?“

„Zatím mám zelenou. Lokomotiva je nakloněná dopředu v ostrém úhlu. Zapadli jsme předkem do bažiny. Řízení, rádio, vše je v tahu. Ale generátor stále funguje, chladicí žebrovi nahoře je mimo vodu a mohu odsud dodávat vlaku energii. Ještě chvíli...“

„Co tím myslíš?“

„Klimatizace je taky vyřazena. Teplota tu pěkně stoupá.“

„Vdrž. Dostanu vás ven, jak nejrychleji to půjde.“

„Co to děláš?“ ptala se Alžběta.

„To jediné, co se udělat dá. Máš tady velení, dokud se nevrátím. Kdybys měla problémy, Hyzo ti pomůže.“

Až tanky přijedou, naved' je k lokomotivě druhého vlaku a já se tam s nimi setkám.“

Zatímco si Jan navlékal chladicí oblek, připravoval Eino druhý.

„Měl bys nechat jít mě, Jane,“ namítl.

„Ne. Ty udržuj energii. Musím zjistit, co se tam dá dělat.“

Prošel zadním východem strojovny co nejrychleji a zabouchl za sebou dveře. Eino už vypouštěl žhavý vzduch. Beze spěchu – ale bez zbytečných ohybů – vytáhl Jan motocykl z oddílu, připevnil k němu druhý oblek a rozjel se po Silnici. Teprve tehdy si uvědomil, jak odporově povrch vypadá.

Pod lokomotivou byla hotová kostnice. Cizí tvorové byli rozdrceni, rozmačkáni, zničeni. Několik zraněných přežilo, a vedení jakýmsi neznámým pudem se snažili dostat do džungle. Modrá těla a krev ostatních pokrývala Silnici. Těsně za lokomotivou to bylo ještě snesitelné, ale když motorku otočil a rozjel se podél řady stojících vozů zpět, bylo to mnohem horší. Široká kola tu způsobila strašlivou zkázu. Když vozy sklouzly, pokryla rozmačkaná těla celý povrch. Nakonec musel zajet k vnitřní straně oblouku a jet podél spálených oblastí, aby našel volný prostor pro jízdu. Bylo to nebezpečné, ale jinudy by se ke zřícenému vlaku nedostal. Velmi pomalu projel kolem něj a zpět na oblouk Silnice.

Cosí velikého a smrtícího s drápy se vyřítilo z džungle přímo na něj.

Jan to jen zahlédl, jak to prolétlo kolem; nahodil do reostatů plný plyn a motocykl vyrazil vpřed, pryč od toho tvora. Divoce na mrtvolách zvířat klouzal. Jan se snažil zvládnout řízení, botami brzdil o klouzavou zemi. Odvážil se krátkého pohledu přes rameno. Zvíře hodovalo na rozdrcených mrtvolách a zdálo se, že na něj zapomnělo.

Vlak číslo dvě byl před ním; byl na něj děsivý pohled. Vozy se nacházely po celé šířce Silnice i v džungli na obou stranách. Příčina tragédie byla okamžitě zjevná. Obrovský strom byl nejdříve spálen a pak odsunut ze Silnice. Ten lokomotivě zabránil, aby spadla rovnou do vody. Ale když ji zarazil, prorazila těžká zlomená větev pancéřované přední sklo. Pro všechny strojvůdce to znamenalo rychlou smrt. Nebude snadné vytáhnout tu mrtvou váhu z bažiny. To přijde později. Nejprve bylo třeba dostat Vilha do bezpečí. Jan zastavil za lokomotivou, pak se pomalu vyšplhal po kabelech s druhým oblekem pod paží. Cítil žár kovu i skrz rukavice a přemýšlel, zda strojník uvnitř je ještě naživu. Byl čas, aby to zjistil. Zvedl víko telefonu u zadního vchodu a zakřičel do něho.

„Vilho, slyšíš mě? Vilho, ozvi se.“

Musel to zkusit dvakrát, než slabý hlas odpověděl:

„Horko... pálí... nemůžu dýchat.“

„Bude ti ještě větší horko, když neuděláš přesně to, co ti řeknu. Nemůžu otevřít tyhle dveře, takže jsi

je musel zevnitř utěšnit. Vilho, musíš je odemknout. Není tu voda. Řekni mi, až budeš hotov.“ Zevnitř se ozývalo pomalé škrábání a zdálo se, že uběhla nekonečná doba, než se uvězněný strojník znovu ozval.

„Je otevřeno... Jane.“

„Pak jsi skoro venku. Ted' pryč ode dveří, tak daleko, jak jen můžeš. Projdu rychle skrz a zabouchnu za sebou. Mám pro tebe chladicí oblek. Jakmile si ho navlečeš, budeš v pořádku. Počítám do pěti, pak jdu dovnitř.“

Když Jan vyslovil pět, vykopl dveře dokořán a vběhl dovnitř. Oblek pro Vilha táhl za sebou. Bylo mnohem těžší v tomto úhlu těžké kovové dveře zavřít, ale opřel se nohama o stěnu a zapřel se rameny. Dveře se uzavřely. Vilho se choulil k protější stěně a nehýbal se. Jakmile se ho Jan dotkl, otevřel oči a chabými pohyby se snažil pomáhat, když mu Jan na nohy natahoval těžký oblek. Pak ruce, nasadit přilbu, zaklapnout průzor, zapnout chlazení naplno. Jak strojníka ovál chladný vzduch, usmál se na Jana skrz sklo a zvedl palec.

„Myslel jsem, že se tu určitě uvařím. Díky...“

„Díky tobě jsou všichni ve vlaku dosud naživu. Bude lokomotiva dále dodávat proud?“

„Žádný problém. Zkontroloval jsem vedení a zapnul automatiku, než mě to vedro dostalo. Ta potvora má tuhý život.“

„Tak máme šanci se z toho dostat celí. Ted' najdeme vůz, kde je Lee Ciou, a zjistíme, co se děje. Moje lokomotiva je s ním ve spojení.“

„Tak to je šestý vůz.“

Procházeli podél vlaku a zastavovali se u rozkládajících se těl zvířat, která jim způsobila takové potíže. I když vozy byly rozházené po celé Silnici, byla spřáhla i všechny spoje v pořádku; Jan vzdal v duchu čest všem dávným mrtvým inženýrům, kteří je vyrobili. Lidé uvnitř zuřivě mávali, když je uviděli, oni se usmívali a mávali v odpověď. V jednom z oken se objevila rozčilená tvář Chun Taekenga, jeho ústa vyslovovala neslyšné kletby. Pohrozil jim pěstí, a když na něj Jan zamával a usmál se na něj, rozzuřil se ještě víc. Jak došli ke dveřím, zapnul Vilho vnější telefon. Chvilku tiskli bzučák a křičeli do mikrofону, než někdo uvnitř sehnal Lee Cioua. „Tady Jan. Lee, slyšíš, mě?“

„To je Vilho s tebou? Takže strojuvůdci...“

„Mrtví. Zřejmě okamžitě. Jak je lidem ve vlaku?“

„Lépe, než jsme si původně mysleli. Nejhorší je několik zlamaných kostí. Poškozený vůz byl evakuován a uzamčen. Chun Taekeng má závažné stížnosti...“

„To si umím představit. Mával na nás, když jsme šli sem. Co tanky?“

„Myslím, že by tu měly být každou minutu.“ Pak máme ještě šanci, můžeme ty lidi odsud dostat živé, pomyslel si Jan. I když to nebude snadné. Dva mrtví. Bude třeba najít náhradu za ty strojuvůdce. Pak spravit čelní část lokomotivy. Bylo toho moc. A znovu se ho začínala zmocňovat únava, aby ho dorazila.

IX.

Když se oba tanky s rachotem objevily, měl už Jan záchranný plán hotov a začal s přípravou. Mávl na ně, aby zastavily, opřel už téměř vybitý motocykl o kovové pásy prvního z nich a pomalu a unaveně se vyšplhal dovnitř. Poprvé za dlouhé hodiny otevřel průzor dýchacího obleku a hluboce se nadechl chladného vzduchu.

„Vypadá to tam příšerně,“ poznamenal Lajos a podíval se na zmrzačený vlak.

„Studenou vodu, plnou láhev,“ požádal Jan a pokračoval, až když vypil víc než litr životadárné tekutiny.

„Mohlo to být mnohem horší. Dva mrtví, to je všechno. Ted' musíme dohlédnout, aby živí zůstali naživu. Podej mi tuhle tabulku a já ti ukážu, co uděláme.“

Rychle nakreslil potopenou lokomotivu a první vozy vlaku, pak zařadil na jeden vůz tužkou.

„Tady musíme odpojit energii, to se právě zařizuje. Lokomotiva třetího vlaku se přitiskla předkem k poslednímu vozu dvojky a já jsem je propojil. Máme teď víc než dost energie pro oba vlaky. Vilho teď dole odpojuje energetické a komunikační linky, ale vlak ještě nerozpojuje. Z úhlu lokomotivy soudím, že jen díky hmotnosti vlaku dosud celá nezapadla do bažiny. Ted' potřebuji, abys z tohoto tanku připojil k lokomotivě dva pětisetunové tahu odolávající kabely, a to tady, tady a tady. Pak couvni natolik, aby se napjaly, a zablokuj pásy. Až to provedeš, budeme moci vlak rozpojit a druhý tank může vozy odtáhnout tak daleko, aby nám umožnil přístup k lokomotivě. Můžeme k ní pak připojit další dva kabely, zablokovat oba tanky a na daný signál ji vytáhnout ven.“

Lajos zamyšleně potřásl hlavou. „Upřímně doufám, že máš pravdu. Ale je tu obrovská mrtvá váha. Nemohla by pomoci sama lokomotiva? Co na ní spustit zpětný chod?“

„To nejde. Nemůžeme kola ovládat ze strojovny. Ale když požádáme Vilha, může zapínat a vypínat brzdy, má na to náhradní ovládání, víc od něho čekat nemůžeme.“

„Pak nemá cenu čekat,“ prohlásil Lajos. „Jsme připraveni, jakmile řekneš.“

„Ještě trochu vody a dáme se do toho.“

Byla to hrozná a vyčerpávající práce a strašlivý žár ji rozhodně neusnadňoval. Kabely se v silných rukavicích chladících obleků těžko připojovaly. Všichni pracovali bez přestávky, až byli hotovi. Jakmile byly kabely připevněny, byl vlak rozpojen; kabely na tancích skoro praskaly, jak byly napjaté. Ale vydržely. Druhý tank už k sobě připojil přední nápravu vozu, aby jej mohl odsunout. Vzhledem k danému

úhlu jej musel táhnout bokem, dokud nebyl pryč od lokomotivy. Za normálních okolností by to bylo nemožné, teď to ale umožňovala mrtvá těla zvířat, která celou nehodu způsobila. Se skřípěním a klouzáním byl vůz bezpečně odtážen přes Silnici. Jakmile měl tank dostatek místa, upustil kabel a zajel do původní polohy na samý okraj.

„Všechny kabely připojeny,“ ozval se konečně signál. Jan byl v kabině druhého tanku a sledoval mohutnou, ale přesto precizní operaci.

„Dobře. Začínám couvat, abych napjal kabely. Tak. Jedničko, máš napnuto?“

„Teď ano.“

„Dobře. Začni táhnout na signál teď. Mám spojení s Vilhem u brzd?“

„Slyším tě, Jane.“

„Tak drž ruku na spínači. Budeme mít tvoji tíhu na kabelu. Až bude ukazatel napětí ukazovat 300, dám ti signál brzdy a ty brzdy uvolníš. Jasně?“

„V pořádku. Jen mě odsud dostaň. Nechce se mi zrovna plavat.“

Plavat. Kdyby se kabel přetrhl nebo kdyby neudrželi tíhu lokomotivy, sklouzla by dopředu do vody. Vilho by neměl šanci se odsud dostat. Nechtěl na to ani pomyslet. Jan si otřel paži čelo – jak se může potit v klimatizovaném tanku? – a vydal příkaz.

„Tak pozor. Jedna, dvě, tři – teď!“

Lokomotiva i zadní vlak zabraly nápořem energie. Zvolna se sunuly dozadu a napínaly kabel připevněný k jednomu pásu. Jan sledoval, jak čísla na ukazateli napětí narůstají. V okamžiku, kdy se z 299 stalo 300, zařval do mikrofonu:

„Brzdy! To je ono! Drž to!“

Lokomotiva se pohnula, naklonila se na stranu – a zastavila se. Napětí vzrůstalo a blížilo se ke kritickému bodu pevnosti kabelů. Byl v nich zabudován bezpečnostní faktor, napětí se dalo ještě zvýšit. Jan se nedíval na údaje, když krátkým stisknutím přidal energii. Kabely vibrovaly, chvěly se napětím – a lokomotiva se pohnula. Začala pomalu couvat.

„To je ono! Pokračuj. Sleduj přední kola, až přejedou přes okraj, a vypni energii. Pozor... teď!“

Bylo po všem. Jan si povolil úlevné vydechnutí, než začal řešit další problém. Potopená kabina a strojvůdci v ní. Unavenější, než si sám chtěl přiznat, si znovu navlékl oblek.

Konal se pohřeb. Krátký, ale byl to pohřeb, jedinými svědky bylo několik mužů v chladicích oblecích. Pak hned zpátky k práci. Kabina byla vysušena a Jan prozkoumal všechny škody. Náhradní řízení mohli zapojit a opravit později. Jan osobně na práce dohlížel, i když padal vyčerpáním. V těžké ocelové desce vyhloubili nový otvor pro čelní okno, a to celé narychlo – ale opatrně – umístili na původní rozbité okno. Strojvůdce toho mnoho neuvidí – ale bude mít alespoň výhled ven. Obnovili klimatizaci, oddíly se začaly ochlazovat a vysychat. Byly umístěny a zapojeny nové řídicí přístroje. Mezitím tanky pečlivě srovnaly rozházený vlak a poškození spřáhel bylo pečlivě zkontrolováno. Zdálo se, že je vše v pořádku. Všechno muselo být v pořádku.

Za několik hodin vlaky opět vyrazily. Jely mnohem pomaleji, než budou opravy dokončeny – ale jely. Jan si to ani neuvědomoval. Zhroutil se na palandu ve strojovně a ztratil vědomí, než mu hlava dopadla na polštář.

Byla tma, když se o několik hodin později probudil. Unaveně opět vešel do kabiny strojvůdce. Otakar seděl u volantu, tvář zešedlou vyčerpáním.

„Otakare, jdi dolů a trochu se vyspi,“ nařídil mu Jan.

„Cítím se výborně...“

„Necítí,“ přerušila ho důrazně Alžběta. „Nechal mě odpočívat a ostatní taky, ale sám si vůbec neodpočinul.“

„Slyšel jsi dámu,“ Jan zvýšil hlas. „Pohyb.“

Otakar byl příliš unaven, než aby se hádal. Přikývl a udělal, co mu řekli. Jan se posadil do prázdného křesla, zkontroloval řízení a automatický deník.

„Teď přijde ten obtížný úsek,“ prohlásil zachmuřeně.

„Přijde?“ Alžbětu to šokovalo. „A jak bys nazval úsek, kterým jsme právě projeli?“

„Za normálních okolností by to byl jeden ze snadnějších úseků. Tvorové, kteří zde žijí, nám většinou nečiní potíže. Ti, mezi kterými teď budeme projíždět, to jsou nejhorší obyvatelé věčného léta. Veškerou energii, kterou potřebují, jim poskytuje žhavé slunce tam nahoře, všechno jídlo získávají zabíjením jiných tvorů kolem sebe. Zabít a být zabít, nikdy to nekončí.“

Alžběta se zadívala na džungli za okrajem Silnice pokrytým spálenými stromy a zachvěla se. „Nikdy mi takhle nepřípadala,“ zašeptala. „Tady v lokomotivě to všechno vypadá tak děsivě, stále vstupujeme do neznáma. Když se díváš z okna ve voze, je to jiné.“

Jan přikývl. „Nerad to říkám, ale tam venku může být ještě něco mnohem horšího, co vůbec nevidíme. Živočichové, kterých si nikdo nikdy nevšiml a nejsou zaznamenáni v žádném katalogu. Jednou jsem vyhodil sítě, jen na několik hodin, když jsme tudy projížděli, a chytil jsem aspoň tisíc různých druhů hmyzu. Musí jich tu být tisíce, možná stovky tisíc. Zvířata jsou vidět hůř – ale jsou tu také. Jsou dravá a napadnou cokoli. Proto tu nikdy nezastavujeme, dokud nejsme na ostrovech.“

„Ten hmyz – proč jsi ho chtěl chytat? Je snad k něčemu dobrý?“

Nezasmál se při její naivní otázce, ani se neusmál. Jak mohla cokoli vědět, když byla vychována na této

zaostalé planetě? „Odpověď zní ano i ne. Ne, není k ničemu dobrý tak, jak to obvykle chápeme. Nemůžeme ho jíst ani jinak využít. Ale ano, pátrání po vědomostech je účel sám o sobě. Jsme na této planetě, abychom získali vědomosti a jsme rádi, když něco objevíme. I když to možná není nejlepší příklad, který jsem ti mohl dát. Ber to takhle...“

„Hlášení o poruše na vlaku osm,“ ozval se Hyzo v komunikačním panelu. „Dávám ti ho.“

„Podejte hlášení,“ vyzval je Jan.

„Vniká nám sem zvenku vzduch a zanáší to tady.“

„Znáte rozkazy. Utěsnit a vzduch recyklovat.“

„Udělal jsem to na jednom voze, ale lidé si stěžují, že se tu těžko dýchá.“

„To si stěžují vždycky. Ty vozy nejsou vzduchotěsné... dost kyslíku proniká dovnitř. I když je to tam cítit, vzduch je stále v pořádku. Okna se nesmějí, opakuji nesmějí otvírat.“ Jan ukončil spojení a zavolal na Hyza: „Spoj mě, prosím tě, s Lajosem v tancích.“

Spojení přišlo poměrně rychle. Lajosův hlas zněl vyčerpaně.

„Některé z těch stromů mají deset metrů silný kmen, trvá to, než ho propálíme.“

„Tak zužte cestu. Nemůžeme mít za vámi větší zpoždění než pět hodin.“

„Pravidla říkají...“

„K čertu s pravidly. Máme naspěch. Brzy se vrátíme a pak to tu můžeme rozšířit.“

Zatímco Jan mluvil, znovu nastavil automatiku a zvýšil danou rychlost o 10 kilometrů za hodinu. Otakar se zadíval na tachometr, ale neřekl nic.

„Já vím,“ podotkl Jan, „jedeme rychleji, než bychom měli. Ale máme tam lidi nacpané jak sardinky, takhle nikdy předtím nejeli. Začne to tam brzy smrdět jak v zoo...“

Čelní radar varovně zapípal, když prováděli zatáčku. Jan vypnul automatiku. Na Silnici bylo něco velkého – ale ne dost velkého, aby lokomotivu zabrzdilo. Tvor před útokem couvl, když se k němu blížili. Alžběta vyjekla. Rychlý pohled na tmavozelené tělo barvy láhve, příliš mnoho nohou, drápy, dlouhé zuby – a pak do něj lokomotiva narazila.

Zazněla rána a nato skřípot, jak obrovská kola tělo drtila, potom už nic. Jan znovu zapnul autopilota.

„Takhle to potrvá ještě dalších osmnáct hodin,“ povzdechl si. „Za žádných okolností nesmíme zastavit.“

Uplynuly necelé tři hodiny, když zazněl poplach. Byl to zase vlak osm, někdo křičel tak hlasitě, že občas nebylo jednotlivým slovům rozumět.

„Opakujte,“ žádal Jan a sám přitom hulákal do mikrofону, aby ochraptělý hlas překřičel. „Opakujte, pomaleji, nerozumíme vám.“

„...kousli je... teď v bezvědomí, všichni otekli, zastavujeme, sežeňte doktora ze čtrnáctky.“

„Nezastavíte. To je rozkaz. Další zastávka je na ostrovech.“

„Musíme, děti...“

„Osobně vyhodím z vlaku každého strojvůdce, který tady zastaví. Co se stalo s dětmi?“

„Kousli je nějácí brouci, velcí; zabili jsme je.“

„Jak se dostali do vozu?“

„Okno...“

„Dal jsem rozkaz –“ Jan sevřel volant tak pevně, až mu klouby zbělely. Zhluboka se nadechl a pokračoval.

„Prosím spojení na všechny vlaky. Všem vedoucím vozů. Okamžitě zkontrolovat, zda nejsou otevřená okna. Všechna se musí zavřít. Osmičko, v každém voze je protijed. Okamžitě ho použijte.“

„To jsme udělali, ale na děti to zřejmě nezabírá. Potřebujeme doktora.“

„Nedostanete ho. Nezastavujeme. Nemohl by udělat nic jiného než aplikovat protijed. Spojte se s ním a popište mu všechny symptomy. Dá vám nějaké rady. Ale nebudeme zastavovat.“

Jan vypnul rádio. „Nemůžeme zastavit,“ zamumlal sám pro sebe. „Copak nechápou? Prostě nemůžeme zastavit.“

Po setmění bylo na Silnici ještě víc živých tvorů, stáli oslepeni čelními světly, dokud je nerozdrtila široká kola, vynořovali se náhle z temnoty a čelní štít je rozmačkal. Vlaky pokračovaly dál. Teprve ráno dojely k horám a k tunelu, který se do nich zakusoval a nabízel jakési útočiště. Na horské bariéře Silnice stoupala, a když vyjeli z tunelu, byli na pusté náhorní plošině, kterou inženýři vyrobili zploštěním horského vrcholku. Na obou stranách Silnice stály tanky, jejich řidiči vyčerpaně spali. Jan zpomaloval, až poslední vlak vyjel z tunelu, pak dal signál zastavit. Když zaskřípaly brzdy a motory byly vypnuty, rádio ožilo.

„Tady vlak osm. Chtěli bychom teď toho doktora.“ V hlase zněla chladná hořkost. „Máme sedm nemocných. A tři děti jsou mrtvé.“

Jan pozoroval úsvit, aby se nemusel dívat Alžbětě do tváře.

X.

Oba jedli spolu na skládacím stole v zadním oddíle lokomotivy. Silnice byla přímá a rovná a Otakar seděl u volantu sám. Když mluvili tiše, nemohl je slyšet. Hyzo byl dole s Einem; občasné výkřiky a šustění karet naznačovalo, co dělají. Jan neměl žádnou chuť, ale přesto jedl, protože věděl, že je to nutné.

Alžběta jedla pomalu, jako by ani nevěděla, co dělá.

„Musel jsem,“ vysvětloval šeptem Jan. Neodpověděla. „Copak mi nerozumíš? Od té doby jsi se mnou nepromluvila ani slovo. Už dva dny.“ Dívala se do talíře. „Odpovíš mi, nebo půjdeš zpět do vozu své

rodiny k ostatním.“

„Nechci s tebou mluvit. Ty jsi je zabil.“

„Věděl jsem, že jde o tohle. Nezabil jsem je – zabily se samy.“

„Byly to jen děti.“

„Hloupé děti, a teď jsou mrtvé. Proč je jejich rodiče nehlídali? Kde byl dozor? Zdejší rodiny překypují hloupostí. Všichni dobře vědí, jaká zvířata žijí v téhle džungli. Nikdy tady nezastavujeme. Co by mohl doktor udělat?“

„To nevíme.“

„To víme. Děti by stejně zemřely, a doktoři i ostatní možná taky. Nechápeš, že jsem neměl na vybranou?“

Musel jsem myslet na všechny ostatní.“

Alžběta se zadívala na své sevřené ruce, prsty měla pevně spletené. „Jen mi to připadá tak nespravedlivé.“

„Já vím – a nebylo to pro mě snadné. Myslíš, že jsem vůbec spal od doby, co zemřely? Tíží mě svědomí, pokud se budeš cítit líp. Ale jak bych se teprve cítil, kdybych zastavil a obětí by bylo víc? Děti by stejně zemřely, než by se k nim doktor dostal. Zastavit by znamenalo jen všechno zhoršit.“

„Snad máš pravdu; už si nejsem jistá.“

„A možná jsem se mýlil. Ale ať jsem se mýlil nebo ne, musel jsem takto jednat. Neměl jsem na vybranou.“ Nechali to tak; přímá odpověď neexistovala. Cesta pokračovala po řetězu ostrovů na zploštělých horských vrcholcích. Občas viděli na obou stranách oceán a z této výšky vypadal téměř lákavě. Hemžící se živočichové nebyli vidět, jen bílé vrcholky vln. Skvrna na obzoru se brzy proměnila v dlouhou řadu hor. Než dojeli k jižnímu kontinentu, nařídil Jan osmihodinovou zastávku. Všechny rychlostní skříně, pneumatiky, brzdy, kola, vše bylo přezkoušeno a vzduchové filtry byly znovu vyčištěny, i když to nebylo zapotřebí. Čekala je další džungle a nebude se zastavovat. Byla stejně široká jako ta na sever od řetězu ostrovů, a stejně nebezpečná.

To byla poslední překážka, poslední zkouška. Projeli ji za tři dny bez zastávky a honem do tunelu za ní.

Když byl poslední vlak v tunelu, zastavili, aby si odpočinuli, a za několik hodin pokračovali. To byl nejdelší z tunelů, ale táhl se celým řetězem. Když opět vyjeli do slunečního světla, obklopovala je poušť, písek a skála, lesknoucí se v záři čelních světel. Jan zkontroloval vnější teplotu.

„Devadesát pět stupňů. Dokázali jsme to. Projeli jsme. Hyzo, spoj se se všemi strojevodci. Na jednu hodinu zastavíme. Mohou otevřít dveře. Každý, kdo se chce projít, může vyjít ven. Jen je upozorni, aby nesahali na kov: stále je ještě horký.“

Byl to svátek, propuštění ze zajetí, veliké vzrušení. Podél všech řad vlaků se otevíraly dveře a exodus začal. Žebříky zaskřípaly o kamenitý povrch Silnice a lidé šplhali s křikem dolů. Bylo horko a nepříjemně – ale po pobytu v přeplněných vozech to byla svoboda. Byli tu všichni, muži, ženy, děti, chodili sem a tam ve světle z oken a z lokomotiv. Některé děti utíkaly k okraji Silnice, aby si hrály v písku, takže Jan musel přikázat, aby je přivedli zpátky. Kromě uhlíkovců příliš velké nebezpečí v poušti nehrozilo, ale další nehody nemohl riskovat. Dal jim všem hodinu; do té doby byli skoro všichni zpět v klimatizovaných vozech, unavení a pokrytí potem. Po nočním odpočinku pokračovali dál.

Krátký podzim planetárního roku už skoro skončil, a čím dál byli na jihu, tím byly kratší dny. Brzy slunce už vůbec nevyjde a na jižní polokouli začne zima, čtyři pozemské roky soumraku. Doba růstu. Jak kolem oken vozů běžela poušť, zapomínali cestující na všechno strádání, a dokonce navrhovali, aby se jelo déle. Brzy budou doma, a to bude konec jejich problémům.

Jan v lokomotivě spatřil stanoviště první. Slunce zapadalo na obzoru a stíny byly dlouhé. Už čtyři dny byl kolem jen písek a skála. Změna přišla náhle. Řada plotů blikáním označovala hranice spáleného a popraskaného pole. To se objevilo jako první, pak další okolostojící farmy. Ve všech vlcích lidé jášali.

„To je úleva,“ vydechl si Otakar. „Konečně jsme tady. Začínalo mě to unavovat.“

Jan nejásal, ani se neusmíval. „Budeš ještě unavenější, než tohle všechno skončí. Musíme vyložit obilí a obrátit vlaky.“

„Ani mi to nepřipomínej. Užiješ si hodně reptání.“

„Ať si reptají. Jestliže má mít tahle planeta nějakou budoucnost, bude to díky tomu, že budeme mít obilí, až lodě přiletí.“

„Pokud přiletí,“ poznamenala Alžběta.

„Ano, vždycky je tu to pokud. Ale musíme postupovat tak, jako kdyby se to stalo. Protože jestli lodě nepřiletí, bude to konec všeho. O tom ale můžeme uvažovat později. Já tady nechci kazit oslavy.“

Zastavíme vlaky u Ústřední cesty, nastavíme brzdy a uvidíme, zda by dnes mohla být oslava. Myslím, že by to ocenili všichni. Obilí začneme vykládat, až se pořádně vyspíme.“

S oslavou souhlasili všichni, nikdo neměl námitky. Venku teď bylo jen asi 80 stupňů, takže se mohla konat venku a všichni měli dostatek místa a volnosti. Když vlaky naposled zastavily před řadami holých základů, všechny dveře se otevřely. Jan pozoroval, jak se lidé valí ven do soumraku, pak pomalu slezl po žebříku na zem.

Stále měl spoustu práce. První židle a stoly se objevovaly venku, zatímco šel za hlavní budovu sila. Po čtyřech letech žhavého léta silné stěny stále ještě vyzařovaly žár, když kolem nich procházel. Před těžkými kovovými dveřmi zadního vchodu byla hromada prachu; odkopl ji botou. Dveře měly dva mechanické

zámky a jeden elektronický. Otevřel je klíči, jeden po druhém, pak zatlačil do dveří. Snadno se otevřely a obklopil ho chladný vzduch. Když byl uvnitř, zamkl za sebou dveře a rozhlédl se po známých prostorách. Tato ústřední vodárna byla stejná jako druhá, kterou před počátkem cesty vypnul v Severním městě. Obě centrály jako jediné byly vybaveny trvalou klimatizací a ovládáním teploty. Umožňovaly život lidí na této planetě.

Než Jan spustil program, usedl do křesla u pultu a postupně aktivoval scannery vodárny, 1500 kilometrů vzdálené v horách nad pobřežím. První byl upevněn na oceli a betonu na střeše vodárny, a když se začal otáčet, poskytoval panoramatický pohled do okolí. Všechno bylo v pořádku, jak věděl z výpisu počítače, který by ho dávno předtím upozornil, kdyby nastaly nějaké potíže. Ale vždycky měl pocit, že si nemůže být zcela jist, pokud se nepřesvědčí sám. Bylo to samozřejmě naprosto iracionální, ale každý dobrý technik má v sobě prvek iracionality. Člověk musí mít stroje rád, aby s nimi mohl pracovat.

Byla to pevnost technologie, silná a mocná. Zvenku bezvýrazný zvětralý beton, tři metry silný. Na římse budovy byly nějaké létající ještěrky; pomalu odletěly, když se k nim natočilo oko kamery. Hluboko dole bylo moře, vlny narážely na pevnou skálu. Jak se úhel pohledu změnil, objevily se nádrže, naplň plné bohatství moře jako vedlejší produkt odsolovacího procesu. Byla v nich alespoň tuna zlata. Na Zemi to znamenalo celé jmění, ale na Halvornöku měly cenu jeho vlastnosti – nikdy nebylo zašlé. Používalo se proto v lokomotivách a v kombajnech. Poslední věcí byl hluboký kanál, táhnoucí se pod horami k černému ústí prvního tunelu o dva kilometry níž.

Vnitřní kamery ukazovaly pevnost a mohutnost tohoto obrovského strojového komplexu, který měl trvale pracovat a všechno vydržet. Byl tak dobře navržen, že Jan do něho zašel osobně jen jednou za celou dobu svého pobytu na této planetě. Kontrola a údržba byla trvalá a automatizovaná. Byla to pravá katedrála vědy, málokdy ji někdo navštěvoval, ale fungovala nepřetržitě. Po čtyři roky zahálela, fúzní generátor fungoval jen tak slabě, aby poskytoval potřebnou energii pro údržbu. Teď ale opět ožije. Startovací program byl dlouhý a komplikovaný, navíc sám sebe při každém kroku kontroloval. Tvůrci před mnoha staletími programovali dobře. Jan přepnul na terminál počítače, byl potvrzen jako oprávněný uživatel a vyřkl příkaz spustit startovací program.

Nějakou dobu nebude vůbec nic vidět, protože jako první měla proběhnout interní kontrola všech komponentů. Když se stroj ujistil, že je vše v pořádku, pomalu zvýší výkon fúzního generátoru. Pak se spustí silová čerpadla, skrytá v pevné skále pod mořem. Tíse, bez jakéhokoli pohybu, začnou vytlačovat mořskou vodu potrubím nahoru k vodárně. Používala se tu varianta magnetické láhve, ve které probíhala jaderná syntéza, modifikovaná tak, aby uchopila vodu a postrčila ji dál. Voda se bude přečerpávat výš a výš, až přepadne do destilačních nádrží. Tam se okamžitě vypaří a většina vodních par bude odvedena do kondenzátoru. Gravitace sehraje svou úlohu.

Jan už viděl dost lidí a mluvil s nimi, a tak jediné, co si přál, byla trocha soukromí. Seděl a celé hodiny se díval na obrazovky a číselné ukazatele, dokud z potrubí nezačala proudit první voda a během několika vteřin se nezměnila v běsnící řeku. Valila se dolů, před sebou sunula písek a spadlé zbytky, až zmizela v tunelu. Potrvá dny, než první špinavý pramínek proteče tunely a kanály a dospěje do města. Další proud slané vody stekl kanálem, vyhloubeným v boku hory, a vrátil se zpět dolů do moře. Bude muset počkat alespoň týden, než spustí extraktory, které vylučují všechny prvky a chemikálie z mořské vody. Na začátku bylo jen třeba, aby proud byl nepřetržitý a kanály vyčistil. Všechno bylo, jak mělo být. Cítil se unaven. Slavnost, zapomněl na ni. Už bude určitě v plném proudu. Dobře, možná by se jí mohl vyhnout. Byl unaven a potřeboval se vyspat. Vzal z přihrádky přenosný scanner – bude trvale monitorovat přístroje ve vodárně – a připnul si ho k opasku.

Noc byla teplá, ale díky čerstvému větru bylo docela příjemně. Podle zvuků už slavnost začala, lidé dojedli a nápoje tekly proudem. Ať si užijí. I bez útrap cesty byl jejich život dost jednotvárný. Až začnou opět práce na poli, nebudou se oslavy konat celé roky.

„Jane, právě jsem chtěl za tebou jít,“ řekl Otakar a vyšel zpoza rohu. „Koná se setkání hlav rodin a chtějí s tebou mluvit.“

„Nemohli by počkat, až se všichni vyspíme?“

„Zřejmě je to naléhavé. Vytáhli mě od džbánu velice chladného piva, k němuž se vracím. Postavili kopuli a scházejí se tam. Uvidíme se ráno.“

„Dobrou noc.“

Jan nemohl kráčet příliš pomalu a kopule nebyla až tak daleko. Teď, když ukončili první cestu, vrátí se ke svým stížnostem a sporům. Bude s nimi muset mluvit, ať se mu to líbí nebo ne. Ať to ze sebe dostanou, aby se ráno mohli dát do práce a vykládat obilí. Proktor u dveří s pistolí u boku zaklepal, pak ho vpustil dovnitř.

Byli tam všichni, hlavy rodin i techničtí důstojníci. Mlčky čekali, než se posadil. První promluvila Hradil. Musela to být ona.

„Jsou zde vážná obvinění, Jane Kuloziku.“

„Kdo má zase potíže? A nemohlo to počkat do rána?“

„Ne. Tohle je stav nouze. Spravedlnosti musí být učiněno zadost. Jste obviněn, že jste napadl kapitána proktorů Heina Ritterspacha a že jste způsobil smrt tří dětí. Jsou to vážná obvinění. Zůstanete ve vazbě až do přelčení.“ Vyskočil na nohy, únava rázem zmizela. „Nemůžete...“

XI.

Uchopily ho silné ruce a otočily ho. Drželi ho dva proktoři a Hein se na něho šklebil s namířenou pistolí.

„Žádné triky, Kuloziku, nebo střelím. Jste nebezpečný zločinec a budete uvězněn.“

„Co se, vy blázní, pokoušíte udělat? Na takové malicherné nesmysly nemáme čas. Musíme vlaky obrátit a vrátit se pro zbytek obilí. Pak můžeme hrát vaše hry, když na tom budete trvat.“

„Ne,“ Hradil zavrtěla hlavou a usmála se chladným úsměvem, postrádajícím jakékoli lidské teplo. „Také jsme se rozhodli, že máme obilí dost. Další cesta by byla příliš nebezpečná. Vše tu bude pokračovat tak jako dřív. A bez vás, abyste nám nedělal potíže.“

Hradil to takto plánovala od samého začátku. Ta myšlenka chutnala hořce a Jan vychutnával nenávist, která v něm kypěla, když si na to vzpomněl. Naplánovala si to a provedla svým mozkiem za těma hadíma očima. Kdyby byla mužem, byl by ji zabil před ostatními, i kdyby ho měli také zabít.

Kamenná podlaha pod jeho nohama byla horká, stále vyzařovala letní žár. Sundal si košili a dal si ji pod hlavu jako polštář, ale stále byl zpocený. V tom malém skladišti muselo být 100 stupňů nebo i víc.

Určitě to připravili ještě před zasedáním, na němž byl obviněn; viděl stopy po věcech, které tu byly uskladněny předtím, než je odsunuli. Okno tu nebylo. Světlo vysoko nahoře stále svítilo. Kovové dveře byly zamčeny zvenčí. Mezi dveřmi a kamenem zela škvíra, kterou pronikal proud chladného vzduchu. Ležel s tváří přitisknutou ke škvíře a přemýšlel, jak je tu dlouho a jestli mu někdy přinesou vodu.

Někdo se o něj musel starat – ale nikdo se neobjevil. Připadalo mu neuvěřitelné, že jeden den byl ještě velitelem konvoje a měl na starosti všechny lidi i zdroje na této planetě a druhý den už byl zapomenutým vězněm.

Hradil. Dělal, co ona chtěla. Její spolupráce s ním, která umožnila, aby dovezl vlaky na jih, byla jen přechodnou nutností. Věděla, že tu práci zvládne. A věděla také, že ho musí ponížit a pokořit, až cesta skončí. Představoval příliš mnoho změn i svobody volby, a to nemohla připustit. Stejně tak ostatní.

Nenechají se přesvědčit, aby zabránili jeho pádu.

Ne!

Příliš mnoho se změnilo, příliš mnoho se stále měnilo, nesměla zvítězit. Kdyby prosadila svou, zaseli by osivo, které přivezli, a zbytek obilí by předali lodím, až přiletí. Uděli by pokorně čelem o zem a rádi by se vrátili ke starým způsobům, které znali.

Ne! Jan se pomalu vztyčil. Takhle tomu nebude. Jestliže lodě nepřiletí, budou všichni mrtvi a na ničem nebude záležet. Ale pokud přiletí, lidé se nevrátí ke starým způsobům. Kopal a kopal do kovových dveří, až se chvěly v pantech.

„Ticho tam,“ ozval se konečně jakýsi hlas.

„Ne, chci trochu vody. Okamžitě otevřete.“

Znovu kopal, až mu v hlavě začínalo tou námahou praskat. Nakonec se ozvalo zachrastění. Když se dveře otevřely, stál v nich Hein s namířenou pistolí a s dalším proktorem po boku. Stále měl ruku zavázanou, napřahoval ji k Janovi a mával mu jí před očima.

„Tohle jsi mi udělal a myslel sis, že ti to projde. Tak to tedy ne. Byl jsi odsouzen...“

„Bez soudu?“

„Měl jsi soud; bylo to všechno spravedlivé. Byl jsem tam.“ Uchechl se. „Důkazy byly jednoznačné. Za své zločiny jsi byl odsouzen k smrti. Tak proč bych na tebe měl plýtvat dobrou vodou?“

„To nemůžeš.“ Jan se malátně opřel o rám dveří.

„Pro tebe všechno skončilo, Kuloziku. Proč se přede mnou neplazíš a neprosíš, abych ti pomohl? Mohl bych o tom uvažovat.“

Přiblížil pistoli k Janově tváři. Jan se odtáhl, byl příliš slabý, aby zůstal na nohou, svezl se na podlahu...

...uchopil Heina za kotníky, zatáhl a vrhl hromotluka na druhého proktora. Jan se o nečistém způsobu zápasu naučil od svého učitele karate, který jej měl jako koníčka; tihle lidé nevěděli nic o nefér boji.

Hein držel pistoli v levé ruce značně nemotorně, a když stiskl spoušť, Jan ji odstrčil stranou. Zazněl jen jediný výstřel a pak Hein zařval, když mu Jan vrazil kolenem do rozkroku. Druhému proktorovi se nevedlo o nic lépe. Dostal ránu pěstí do žeber, která mu vyrazila vzduch z plic. Stále ještě měl v pouzdře pistoli, když jej tvrdý úder do krku zbavil vědomí.

Hein nebyl v bezvědomí, zíral skelnýma očima, kroutil se v agonii, svíral si klín, ústa měl otevřena v nezměrné bolesti. Jan mu sebral pistoli – pak ho tvrdě kopl ho hlavy.

„Chci, abyste teď byli chvíli oba zticha,“ nařídil. Odtáhl nehybná těla do skladiště a zamkl je.

Co teď? Momentálně byl volný – ale neměl kam utéci. A chtěl víc než jen svobodu. Potřebovali to obilí a vlaky budou muset jet ještě jednou. Jenže hlavy rodin se postavily proti tomu. Předstoupí před ně, ale věděl, že to nebude k ničemu. Odsoudili ho v nepřítomnosti k smrti, určitě ho teď nebudou chtít poslouchat. Kdyby tu nebyla Hradil, dokázal by je přesvědčit – ne, věděl, že v tom není žádný rozdíl. Její vraždou by ničeho nedosáhl.

Jediné, co by mohlo znamenat rozdíl, zachránit mu život a možná i životy a budoucnost všech na této planetě, bylo zavedení zásadních změn. Ale jakých změn – a jak by je dokázal prosadit? Žádná jednoduchá odpověď ho nenapadala. Nejdříve to hlavní – trochu vody. V rohu stálo vědro plné vody, proktoři si v něm

chladili pivo. Jan vytáhl několik zbylých lahví, zvedl vědro pil a pil, až nemohl dál. Zbytek si nalil na hlavu a spokojeně vydechoval, když se ochladil. Teprve pak otevřel jednu z láhví a napil se piva. V hlavě se mu začínal rodit plán. Ale sám nic nezmůže. Jenže kdo by mu pomohl? Ať udělá cokoli, bude to zákonitě proti vůli hlav rodin. Nebo to snad tentokrát přehnali? Jestliže ten soud i rozsudek proběhl o samotě, mohl by získat spolupráci. Potřebuje informace, než bude postupovat dál.

Zbraně, které sebral proktorům, zastrčil do prázdného pytle od osiva, pažba jedné z nich byla natolik vysunutá, aby ji v případě nouze mohl rychle vytáhnout. V kobce bylo ticho; nějakou dobu potrvá, než z této strany nastanou potíže. A teď – co se děje venku?

Jan pootevřel vnější dveře a vyhlédl ven. Nic. Prázdná ulice, šedivá a pokrytá prachem pod ztemnělou oblohou. Rozevřel dveře a vyšel ven, pak se pomalu odebral ke stojícím vlakům.

A zastavil se. Došlo tu k masakru? Všude ležela těla. Pak se usmál, jak pesimisticky uvažuje. Spali, samozřejmě. Vysvobozeni z vlaků, bezpečně dojeli, odpočívali po bouři; jedli a pili, až padli vyčerpáním. Pak, namísto aby se vrátili do malých a hlučných vozů, se rozložili na zemi a spali, kam ulehli. Bylo to nádherné; nemohlo to být lepší, kdyby to sám plánoval. I hlavy rodin určitě spaly, a ti byli jediní, kterých by se mohl obávat. Rychle prošel kolem vlaků, až spatřil rodinu Ciou. Jako vždy tu bylo vše dobře zorganizováno, matrace byly rozmístěny v úhledných řadách, ženy a děti spaly společně na jedné straně. Přesl k nehybným tělům mužů, našlapoval tiše, až stál před Lee Ciouem. Jeho tvář byla ve spánku pokojná, trvalá neklidná vráska mezi očima poprvé zmizela. Poklekl a lehce jím zatřásl za rameno. Tmavé oči se pomalu otevřely a vráska se okamžitě znovu objevila, jakmile Jan položil varovně prst na rty. Lee poslechl pantomimického příkazu a vstal. Následoval Jana až k příčlím nejbližší lokomotivy a díval se, jak zavírá dveře...

„Co se děje? Co chceš?“

„Mám tvoje kazety. Lee Ciou. Tvoje nelegální kazety.“

„Měl jsem je zničit – věděl jsem to!“ vykřikl Lee bolestně.

„Nestarej se o ně. Přišel jsem za tebou, protože jsi jediný člověk na této planetě, o kterém vím, že se nebojí porušit zákon. Potřebuji tvou pomoc.“

„Neměl jsem se nechat do toho zatáhnout. Nikdy jsem neměl...“

„Poslouchej mě. Ještě ani nevíš, co chci. Víš něco o mém soudu?“

„Soudu...“

„Nebo že mě odsoudili k smrti?“

„O čem to mluvíš, Jane? Jsi unavený? Všechno, co se po příjezdu stalo, je, že jsme příliš jedli a pili a usnuli jsme. Bylo to nádherné.“

„Víš o zasedání hlav rodin?“

„Myslím, že zasedaly. Vždycky zasedají. Víím, že nechaly postavit kopuli, než rozdaly pivo. Asi tam byli všichni. Slavilo se nám lépe bez nich. Mohl bych dostat trochu vody?“

„Hned za dveřmi.“

Takže soud byl tajný? Jan se při té myšlence usmál. Tohle byla páka, kterou potřeboval. Kdyby ho okamžitě zabili, lidé by jen trochu reptali, nic víc. Na tohle ale bylo příliš pozdě. Lee se vrátil a vypadal trochu probuzenější.

„Tady je seznam jmen,“ řekl Jan a rychle psal na objednávkový formulář. „Lidé z posádky mé lokomotivy, všichni dobří chlapi. A Lajos, naučil se sám myslet, když převzal od Heina velení nad tanky. To by mělo stačit.“ Podal seznam Leemu. „Nechci riskovat, že mě uvidí. Vezmi si, prosím tě, ten seznam, najdi ty muže a požádej je, aby se tu se mnou setkali. Musí přijít rychle a bez velkého povyku, jde o věc mimořádné důležitosti...“

„Cože?“

„Ještě chvíli mi důvěřuj, Lee. Prosím. Řeknu ti pak vše, co se stalo. A je to důležité. Ale je třeba, aby sem okamžitě všichni co nejrychleji přišli.“

Lee se zhluboka nadechl, jako by chtěl protestovat – pak vydechl. „Dělám to jen pro tebe, Jane. Jen pro tebe,“ prohlásil, otočil se a odcházel.

Přišli jeden po druhém a Jan krotil svou netrpělivost i jejich zvědavost, dokud Lee nebyl zpátky. Dveře se zavřely.

„Už se někdo probouzí?“ zeptal se Jan.

„Ještě ne,“ odpověděl Otakar. „Možná se někteří z nich doklopýtají napít, ale pak jdou znovu spát. To byl opravdu pořádný tah. Tak – o co vlastně jde?“

„Povím ti to, ale nejprve chci některé věci vyjasnit. Než cesta začala, měl jsem ostrou diskusi s Heinem Ritterspachem. Tvrdí, že jsem ho tehdy uhodil. Lže. Je tady svědek. Lajos Nagy.“

Lajos se snažil vyhnout se jim očima, když se na něj všichni podívali. Nebylo úniku.

„Nu, Lajosi?“ zeptal se Jan.

„Ano... byl jsem u toho. Neslyšel jsem všechno, co říkali...“

„Na to se neptám. Jen nám pověz, zda jsem udeřil Heina.“

Lajos do věci nechtěl být zatažen – ale už byl. Nakonec mu nezbylo než zavrtět hlavou. „Ne, neudeřil jsi ho. Chvilí jsem myslel, že se do sebe dáte, byli jste oba velmi rozčilení. Ale neudeřil jsi ho.“

„Děkuji. A ještě jedna věc není zcela jasná. Některé děti zemřely na kousnutí hmyzem, když jsme projížděli džunglí. Všichni o tom víte. Musel jsem učinit obtížné rozhodnutí. Nezastavil jsem vlaky, aby

je mohl doktor prohlédnout. Možná jsem udělal chybu. Zastavení je možná mohlo zachránit. Ale upřednostnil jsem bezpečnost všech zdraví několika z nás. Mám to na svědomí. Kdybychom byli zastavili, mohl snad doktor něco udělat...“

„Ne!“ přerušil ho hlasitě Otakar. „Nemohl udělat nic. Slyšel jsem ho. Byl u starého Beckera a ten na něj křičel. On křičel také, že ty děti nemohl v žádném případě zachránit, jen jim mohl aplikovat protijed. Obviňoval lidi, kteří nechali okno otevřít, i samotného Beckera.“

„Kéž bych to byl slyšel,“ povzdechl si Eino.

„Já taky,“ přidal se Hyzo.

„Děkuji vám. Rád tohle slyším,“ řekl Jan. „Z řady důvodů. Teď jste slyšeli podrobnosti o obviněních, která jsou mi připisována. Myslím si, že jsou falešná. Ale jestli mě chtějí hlavy rodin postavit před soud, půjdu před soud.“

„Proč soud?“ divil se Otakar. „Snad vyšetřování, ale soud teprve, až budou obvinění prokázána. Jen tak je to spravedlivé.“

Ostatní souhlasně přikyvovali a Jan počkal, až jejich tiché komentáře skončí. „Jsem rád, že jsme se dohodli,“ pokračoval. „Teď vám tedy mohu říci, co se stalo. Zatímco vy jste se bavili, měly hlavy rodin tajné zasedání. Nechaly mě zajmout a uvěznit. Uspořádaly k těmto obviněním soud – aniž bych u toho byl já přítomen – a shledaly mě vinným. Kdybych neutekl, byl bych teď mrtev, protože tak zněl jejich rozsudek.“

Nevěřicně naslouchali jeho slovům. Šok vzápětí vystřídal hněv, když začínali chápat situaci.

„Nesmíte mě brát za slovo,“ upozorňoval Jan. „Je to příliš důležité. Hein a druhý proktor jsou zamčeni ve skladu a potvrdí vám...“

„Nechci poslouchat, co bude říkat Hein,“ vykřikl Otakar. „Příliš mnoho lže. Věřím ti, Jane, my všichni ti věříme.“ Ostatní kývali na souhlas. „Jen nám řekni, co máme udělat. Lidé se to musí dozvědět. Tohle jim nemůže projít.“

„Ale projde,“ opáčil Jan. „Pokud je nezastavíme. Jen to povědět lidem – to nestačí. Dovedete si představit některého z Taekengů, jak se postaví svému stařešinovi? Ne, myslím, že ne. Jsem ochoten jít k soudu; chci to udělat. Ale podle Zákoníku. Na veřejnosti, aby byly slyšeny všechny důkazy. Jenže hlavy rodin se to pokusí zarazit. Budeme je muset k tomu přinutit...“

„Jak?“

Teď bylo ticho, čekali, ochotní pomoci. Ale zajdou dost daleko? Jan instinktivně věděl, že kdyby si uvědomovali, co chtějí udělat, neudělali by to. Ale kdyby jednali společně a v hněvu, mohli by to udělat. A až bude po všem, nebude cesty zpět. V jejich hlavách se rodily revoluční myšlenky – teď musí uvažovat o revolučních činech. Vážil pečlivě svá slova.

„Bez energie se nic nehýbe. Eino, jak bychom mohli co nejsnadněji lokomotivy dočasně vyřadit z provozu? Odstranit počítačové programovací jednotky?“

„To je příliš velká práce,“ zamyslel se strojník nad tím technickým problémem a ani ho nenapadlo, jak strašlivý je to zločin. „Řekl bych, že by se měl vytáhnout hromadný konektor řídicích přístrojů. Vlastně ho vytáhnout na obou koncích a odstranit kabel. Za několik vteřin to bude hotové.“

„Výborně. Tak právě to uděláme. Vytáhni je i z tanků. Dones je do tanku číslo šest, do toho velkého. Pak všechny probudíme a řekneme jim, co se stalo. Necháme konat soud neprodleně. Až to vše skončí, vrátíme kabely na místo a dáme se do práce. Co vy na to?“

Na poslední otázku nekladl důraz, i když to bylo nejdůležitější rozhodnutí ze všech. Byl to bod, za kterým není návratu. Kdyby si uvědomili, že přebírají do svých rukou veškerou moc rozhodování a skutečnou moc na této planetě, mohli by mít postranní myšlenky. Stačil okamžik zaváhání a byl ztracen. Ale oni byli technici, mechanikové a nikdy by takovým způsobem neuvažovali. Chtěli jen napravit zjevnou nespravedlnost.

Zazněly výkřiky souhlasu, pak si začali rozdělovat jednotlivé úkoly, a tím celou akci spustili. Jen Hyzo Santos se ke vzrušené diskusi nepřipojil, mlčky celou dobu seděl a pozoroval Jana širokýma inteligentníma očima. Jan mu nedal nic najevo a brzy se s mlčícím spojovacím důstojníkem ocitl sám. Promluvil, až když ostatní odešli.

„Viš určitě, co děláš, Jane?“

„Ano. A ty také. Porušuji stará pravidla a vytvářím nová.“

„Je to ještě víc. Jakmile jednou pravidla porušíme, nikdy už nezůstanou stejná. Hlavy rodin k tomu nebudou ochotny...“

„Budou k tomu přinuceny.“

„Já vím. A pojmenuji to, i když ty jsi to neudělal. Tohle je revoluce, že?“

Po dlouhém mlčení se Jan zahleděl do zachmuřené tváře svého společníka a odpověděl: „Ano, je. Je ti ta myšlenka proti mysli?“

Hyzoova tvář se pomalu roztáhla v širokém úsměvu. „Proti mysli? Myslím, že je to skvělé. Je to přesně to, co by se mělo stát, co se píše v Třídě a práci, věčném boji.“

„Nikdy jsem o tom neslyšel.“

„Myslím, že to málokdo zná. Dostal jsem to od jednoho člena posádky lodí. Říkal, že je to neviditelná kniha, v žádném seznamu nefiguruje, ale existovalo několik výtisků a z nich byly pořízeny duplikáty.“

„Dostal ses na nebezpečnou půdu...“

„Já vím. Říkal mi, že přiveze další – ale nikdy jsem ho už neviděl.“

„Není těžké uhodnout, co se mu stalo. Tak jsi v tom se mnou? Bude to větší, než by sis dokázal představit.“

Hyzo sevřel Janovu ruku do svých. „Jsem s tebou ve všem.“

„Dobře. Pak mně můžeš s jednou věcí pomoci. Chtěl bych, abys šel se mnou do skladu, kde jsou zamčeni Hein a ten druhý proktor. Byli připraveni na mně vykonat rozsudek smrti, takže oba věděli o tajném soudu. Jsou to naši svědci.“

Několik lidí se už začínalo protahovat, když se vraceli ke skladu. Vnější dveře byly stále otevřené tak, jak je Jan nechal.

Dveře od skladu však byly také otevřené a oba proktoři byli pryč.

XII.

Jan se rychle rozhlédl; zbytek skladiště byl prázdný.

„Kde jsou?“ zeptal se Hyzo.

„Na tom nezáleží. Budou z toho potíže, takže bychom měli rychle začít, než to přijde. Musíme je vyvést z rovnováhy, pokud to jde.“

Běželi a nevšímali si udivených pohledů, těžce dupali ve vířícím prachu až k řadě nehybných tanků. Nikdo je nezastavil. Jan zpomalil na rychlou chůzi.

„Stále máme před nimi náskok,“ vydechl s námahou. „Budeme pokračovat podle plánu.“

Vyšplhali se do tanku číslo šest a nastartovali. Toto bude jediný nevyřazený stroj. Jan pomalu popojížděl Ústřední cestou a dojel až k nafouknuté kopuli.

Lidé se začínali probouzet, ale přípravy k vyřazení tanků a lokomotiv z provozu proběhly přesto hladce.

Spiklenci se zprvu pohybovali opatrně, jako by je trápily výčitky, a snažili se, aby je nikdo nezpovozoval, až si všimli, že jim nikdo nevěnuje nejmenší pozornost. Byli to prostě technici, kteří prováděli ty svoje tajemné práce. Když si to uvědomili, nosili kabely naprosto otevřeně a s tajným potěšením na sebe pokřikovali. Bylo to pravdu vzrušující.

Nikoli tak pro Jana. Seděl u řízení tanku a hleděl na obrazovky, právě sledoval prvního přicházejícího muže s kabely pod paží; pěstí tiše bubnoval do řídicího panelu. Pak se objevil druhý technik, a třetí.

Hyzo seděl nahoře u vstupního otvoru a podával kabely Janovi, jak je přinášeli.

„Tak tady jsou,“ prohlásil. „Co mám dělat teď?“

„Zůstaňte všichni v davu. Myslím, že to bude nejlepší. Nepřeji si v první etapě žádnou konfrontaci nebo obvinění ze spiknutí.“

„To jim bude vyhovovat. Ale někdo tady bude muset zůstat s tebou.“

„To nemusíš, Hyzo...“

„Já vím. Jsem tu jako dobrovolník. Co bude dál?“

„Je to prosté. Jednoduše shromáždíme lidi.“ Když to říkal, stiskl tlačítko sirény a podržel je. Ozvalo se zahoukání, stoupalo a klesalo. Nikdo je nemohl ignorovat. Spící se najednou probudili; ti, kteří už pracovali, přerušili práci a utíkali ke zdroji zvuku. Jak se Ústřední cesta zaplňovala, Jan vypnul sirénu a odpojil hlavu mikrofonu. Hyzo na něj čekal na vrcholku tanku a uvolněn se opíral o fúzní dělo.

„Tady máš svůj dav,“ ukázal. „Všichni jsou ti k službám.“

„Vy tam,“ promluvil Jan do hlavy mikrofonu, jeho vlastní zesílená slova se k němu vracela. „Vy tam, všichni. Toto je důležité sdělení.“ Viděl, jak se Taekeng objevil ve dveřích svého vozu a hrozí pěstí.

„I hlavy rodin. Všichni.“ Taekeng opět pohrozil pěstí, pak se otočil, když k němu někdo přispěchal a cosi mu říkal. Otočil se a vrhl na Jana šokovaný pohled, pak následoval posla do kopule.

„Vy tam, všichni, pojdte sem,“ opakoval Jan a vypnul mikrofon. „Není tu ani jedna z hlav rodin,“ obrátil se k Hyzovi. „Něco plánujíte. Co uděláme?“

„Nic. Nemůžeme vyvolat nepokoje. Dej příkaz, aby se začalo vykládat obilí pro druhou cestu.“

„Ale oni změnili plán. Nenechají nás jet zpátky.“

„Tím lépe – ani to nikomu neřekli. Ať oni začnou – přede všemi.“

„Máš pravdu.“ Jan opět zapnul mikrofon a promluvil do něj. „Omlouvám se, že ruším váš odpočinek, ale oslava skončila a musíme se dát zase do práce. Musíme se vrátit, abychom dovezli zbytek obilí.“

Lidé začali reptat a několik z nich se pokusilo zmizet. Přes jejich hlavy Jan viděl, jak z kopule vychází Hein a začíná se protlačovat davem. Coś křičel, tvář měl zrudlou námahou. V pouzdře měl zasunutou pistoli. Nebylo možné ho ignorovat.

„Co chceš, Heine?“ zeptal se Jan.

„Ty... pojd' sem... do kopule. Okamžitě... zasedání.“

Většina jeho slov se ztratila v hučení davu. Rozčileně se tlačil vpřed a mával pistolí, aby zdůraznil svou autoritu. Jan dostal nápad; sklonil se k Hyzovi.

„Chci, aby ten hajzl byl tady, aby mluvil. Ať všichni slyší, co chce říci. Ostatní ti pomůžou.“

„To je nebezpečné...“

Jan se zasmál. „A tohle celé je šílenství. Jen jdi.“ Hyzo přikývl a zmizel; Jan se otočil zpět k mikrofonu. „Jde ke mně kapitán proktorů. Pusťte ho ke mně, prosím, chce vám něco říci.“

Heinovi pomáhali v postupu, možná víc, než mu bylo milé. Snažil se stát dole a řvát na Jana, ale vystrčili ho nahoru, a než si to uvědomil, stál vedle něj. Stále držel v ruce pistoli. Chtěl k Janovi

tiše promluvit – a ten mu strčil mikrofon před ústa.

„Musíš jít se mnou. Dej to pryč!“ Snažil se mikrofon odstrčit rukou, ale Jan jej držel tak blízko, že jeho hlasy hřměly nad davem.

„Proč bych měl jít s tebou?“

„Ty víš proč!“ Hein pěnil zlostí. Jan se vřele usmál a na rozzlobeného muže mrkl.

„Ale já nevím,“ pronesl nevinně.

„Viš. Byl jsi souzen a shledán vinným. Teď pojď se mnou.“ Vytáhl pistoli; Jan se snažil ignorovat, jak má bílé zaťaté klouby.

„O jakém soudu to mluvíš?“ Záměrně se otočil k Heinovi zády a oslovil dav. „Vš tady někdo o nějakém soudu?“

Několik lidí zavrtělo hlavou; všichni teď pozorně naslouchali. Jan se otočil a strčil mikrofon Heinovi k ústům, přitom pozorně sledoval pistoli, připraven udeřit, kdyby se Hein pokusil stisknout spoušť.

Doufal, že hlavy rodin zasáhnou dřív, než se tak stane. Hein začal křičet – pak jej přerušil další hlas.

„To stačí, Heine. Dej tu pistoli pryč a slez z toho stroje.“

Byla to Hradil, stála ve dveřích kopule a mluvila do megafonu. Musela to být ona, jediná hlava rodiny, která měla dost rozumu, aby pochopila, že Hein vyrazuje jejich hru – a jediná dokázala tak rychle reagovat.

Hein splaskl jako vyfouknutý balon, všechna barva mu zmizela z tváře. Zasunul pistoli zpět do pouzdra a Jan ho nechal odejít. Věděl, že z této strany se už žádné pomoci nedočká. Bude se muset postavit Hradil, a to nikdy nebylo snadné.

„O jakém soudu to mluvil, Hradil? Co tím myslel, že jsem byl souzen a shledán vinným?“

Jeho zesílená slova dospěla davem až k ní. Lidé teď mlčeli a pozorně naslouchali. Její hlas mu odpověděl stejně.

„Nemyslel tím nic. Je nemocný, paže se mu zanítila a má horečku. Už k němu jde doktor.“

„To je dobře. Ubožák. Takže žádný soud se nekonal – nejsem ničím vinen?“

Ticho se prodlužovalo a i na tu vzdálenost viděl, že si přeje jeho smrt víc, než co si kdy v životě přála. Nehýbal se a jako kámen čekal na její odpověď. Konečně přišla.

„Ne... žádný soud...“ dostala ze sebe ta slova.

„To je výborné. Máte pravdu, Hein je nemocný. Protože žádný soud se nekonal a já nejsem ničím vinen.“

Teď ji měl v hrsti, nechala se chytit na veřejnosti. Musí své výhody využít. „Dobře, všichni jste slyšeli Hradil. Teď se vrátíme k práci, cesta zpět začne co nejdřív.“

„NE!“ Její zesílený hlas přehlušil jeho. „Varuji vás, Jane Kuloziku, zašel jste příliš daleko. Budete mlčet a poslechnete. Druhá cesta pro obilí nebude, o tom bylo rozhodnuto. Vy...“

„Neposlechnu, vy dříve narozená. Pro dobro nás všech bylo rozhodnuto, že se musíme vrátit pro obilí. A my to děláme.“

„Dala jsem vám rozkaz.“

Teď už zuřila, byla stejně rozzlobená jako on, jejich hlasy hřměly nad davem jako hlasy bohů. Jakékoli dovolávání se logiky bylo teď nemožné, jakýkoli pokus zatáhnout do sporu diváky by byl zbytečný. Nemohli se nechat uklidnit, teď ne. Jan sáhl do tanku, vytáhl kus kabelu a zamával jím jejím směrem.

„Vaše rozkazy nepřijímám. Všechny tanky i lokomotivy jsou mimo provoz – a nepojedou, dokud to já nedovolím. Vrátime se pro obilí a vy nás nemůžete zastavit.“

„Chopte se ho, zabijte ho, nařizují to!“

Několik lidí se neochotně pohnulo vpřed a opět ustoupilo, když Jan sáhl do otvoru a zapnul fúzní děla.

Hlaveně děla se pomalu zvedla, pak oživila a vypustila do vzduchu sloup ohně; zazněl jakot a výkřiky.

Žár fúzní reakce promluvil hlasitěji, než by to Jan mohl dokázat. Hradil se předklonila, prsty napřažené jako pařáty – a pak se obrátila. Hein jí stál v cestě, odstrčila ho stranou a zmizela ve dveřích kopule.

Jan vypnul dělo, a to ztichlo.

„Tohle kolo jsi vyhrál,“ zašeptal Hyzo, ale jeho hlas nezněl vítězně. „Teď si ale na ni musíš dávat trvale pozor. Nakonec to bude mezi ní a tebou.“

„Já s ní nechci bojovat, chci jen změnit...“

„Změna znamená její porážku, na to nikdy nezapomínej. Nemůžeš se vrátit zpět, můžeš jen pokračovat.“

Jan najednou pocítil strašlivou únavu. „Teď vyložíme obilí. Lidé musí pracovat, aby neměli čas přemýšlet.“

„Hyzo,“ ozval se čísi hlas. „Hyzo, to jsem já.“ Hubený chlapec se vyšplhal na pás tanku a volal na něho.

„Chce tě vidět starý Ledon. Říkal, abys hned přišel a na nic nečekal, prý je to velmi důležité.“

Hyzo seskočil a následoval chlapce – ale strojník Eino zaujal jeho místo. „Přišel jsem pro kabely,“

prohlásil. „Nejprve musíme odpojit vozy rodin...“

„Ne,“ přerušil ho téměř bezmyšlenkovitě Jan. Kabely, nehybná vozidla, to byla jeho jediná zbraň. Měl pocit, že se jí teď nemůže vzdát, neboť proti němu už pracují mocné síly. „Počkej chvíli. Jen řekni ostatním, že se tu sejdeme... řekněme za tři hodiny. Abychom prošli plány vykládání.“

„Když to říkáš.“

Bylo to dlouhé čekání a Jan se cítil velice osamělý. Přes čelní sklo viděl, jak lidé jdou za svými povinnostmi; vše vypadalo celkem normálně. Ale pro něj to nebylo normální. Otrásl hlavami rodin, vyvedl je z rovnováhy, zvítězil nad nimi. Prozatím. Ale udrží si to, co získal? Nemělo smysl o tom spekulovat.

Mohl se jen snažit krotit svou netrpělivost, tiše sedět a čekat, jaký bude jejich další krok.

„Není to dobré,“ oznámil mu Hyzo, když se vsoukal do otvoru.

„Co tím myslíš?“

„Starý Ledon mi zakázal, abych jel s vlaky na druhou cestu. Prostě si to nepřeje.“

„Nemůže tě zastavit.“

„To je v pořádku, mě ne, ale já jsem jen jeden. Já vím, proč jsem tady a co to znamená. Neodpověděl jsem mu, jen jsem odešel. Ale kolik ostatních to podle tebe udělá? Právě teď si Starší volají k sobě všechny techniky a mechaniky. Řeknou jim, co mají dělat, a oni poslechnou. Takže budeme mít revoluci o dvou lidech a nemáme kam jít.“

„Ještě nejsme mrtví. Zůstaň tady, dávej pozor na kabely, zamkni otvor a neotvírej, dokud se nevrátím. Bez nich jsme ztraceni.“

„A kdyby se je někdo pokusil vzít? Jeden z našich vlastních lidí?“

„Nenech je vzít kabely. I kdyby...“

„I kdybych měl bojovat? Zabít je?“

„Ne, tak daleko nechceme zajít.“

„Proč ne?“ Hyzo teď mluvil smrtelně vážně. „Účel světí prostředky.“

„Ne, tak tomu není. Jen udělej, co je v tvých silách – aniž bys někoho zranil.“

Přiklop zaklapl a Jan slyšel, jak Hyzo uvnitř zamyká. Seskočil z pásů a pomalu kráčel ke kopuli. Dav se z velké většiny rozptýlil, ale tu a tam stál dosud hlouček lidí. Zvědavě se na něho dívali – ale odvrátili se, když se jim podíval do očí. Byli pasivní, zvyklí přijímat rozkazy, nebudou činit potíže.

Musel jednat se Staršími.

U vchodu nebyli žádní proktoři, což Jan uvítal; nechtěl s nimi mít žádné problémy. Tiše otevřel dveře a vstoupil. Byly tu všechny hlavy rodin, příliš zaměstnané vzájemnou hádkou, aby si ho všimly. Poslouchal.

„Zabít je všechny, to je jediné řešení,“ hřměl Taekengův hlas; řval až do ochraptění.

„Jsi blázen,“ zasyčela Hradil. „Potřebujeme vyškolené muže, aby udržovali stroje v chodu. Musíme jim nařídit, aby nás poslechl, a oni to udělají. To zatím stačí. Později, až on zemře, budou potrestáni, jeden po druhém, my nezapomeneme.“

„Nikdo nebude potrestán,“ Jan předstoupil, stejně klidný, jako oni byli rozčilení. „Vy hlupáci si vůbec neuvědomujete, jak moc jsme v malé. Jestliže loď nepřiletí, nedostaneme další náhradní díly a pohonné hmoty. Naše tanky a lokomotivy přestanou jeden po druhém fungovat a pak všichni zemřeme. Jestliže loď přiletí, budou potřebovat všechno obilí, které jsme jim schopni nabídnout. Budou ho potřebovat pro hladové obyvatelé jiných planet – a my ho potřebujeme jako jedinou zbraň...“

Hradil mu plivla do obličeje, sliny mu postříkaly tvář a stékaly mu po rtech. Otřel si je hřbetem ruky a snažil se ovládnout hněv.

„Uděláte, co říkám,“ rozkazovala. „Už nám nebudete nařizovat, že máme udělat to nebo ono. My jsme hlavy rodin a budete nás všichni poslouchat. Další cesta nebude. Vy...“

„Vy stará hloupá ženská, copak mě nechápete? To jste tak pitomá, že nevíte, že nic se tu nepohne, dokud to nedovolím? Mám díly od všech strojů a ty se nerozběhnou, dokud ty díly nebudou na svém místě. Jinak je zničím a zemřeme o to rychleji. Okamžitě to udělám, jestliže nepovolíte zpáteční cestu pro obilí.“

„Udělejte to a já slibuji, že od vás nebudu chtít nic víc. Až se vrátíme, budete mít velení jako vždy.“

„Budete vydávat rozkazy a všichni budou poslouchat. Je to pro vás přijatelné?“

„Ne! Vy nám nemůžete přikazovat, co máme dělat.“ Hradil nebyla ochotna přijmout žádný kompromis.

„Nic vám nepřikazuji. Jen vás žádám.“

„Není to tak špatný plán,“ ozval se Ivan Semjonov. „Když se vydáme zpět pro obilí, nic tím neztratíme. A slíbili jsme...“

„Navrhnete hlasování, Ivane,“ přerušil ho Jan. „Nebo vás tahle kráva všechny děsí?“

Pak se najednou uklidnila. V jejích očích byla stále divoká nenávisť, ale v jejím hlase už ne. „Dobře, už se nebudeme přít. Vlaky vyrazí co nejdříve. Jsem si jistá, že všichni souhlasíte.“

Byli zmateni, nechápali náhlou změnu jejího postoje. Ale Jan ano. Nebyla připravena na závěrečné střetnutí. A ve skutečnosti jí nezáleželo na tom, jestli vlaky vyjedou nebo ne. Ona si přála jeho smrt, pokud možno dlouhou a bolestivou. Od nynějška se nad ním bude vznášet hrozba – a on ji přijal.

„Vím, že všichni s Ivanem a Hradil souhlasíte,“ oslovil přítomné Starší. „Odjedeme, jakmile bude obilí vyloženo.“

Budeme potřebovat všechny strojvůdce i nové navigátorky...“

„Ne,“ přerušila ho Hradil. „Pojedou jen muži. Mladým dívkám není povoleno být samy s tolika muži. Žádná z nich nesmí jet. Alžběta nepojede.“

Poslední větu mu předhodila jako výzvu a na okamžik by ji téměř přijal. Pak si uvědomil, že kdyby naléhal, mohl by všechno ztratit. Postavil se jejímu ledovému chladu vlastním klidem.

„Dobře, odjedou jen muži. Tak jděte a přikazte jim, aby se mnou spolupracovali. Aby každý přesně věděl, co se stalo. Už žádné lži.“

„To byste neměl říkat,“ ohradil se Ivan.

„A proč ne? Je to pravda, ne? Tajná zasedání, tajné soudy, tajné plány na popravu a další lež, aby to všechno odnesl ten blázen Ritterspach. Nevěřím nikomu z vás, jakmile vytáhnu paty. Jděte ke svým rodinám a řekněte jim, co je třeba udělat. Teprve až všichni budou vědět, co se děje, budou stroje zase

fungovat.“

„Chopte se ho a zabijte ho!“ zaječel Taekeng.

„To můžete – ale někdo jiný zničí kabely.“

„Je to Hyzo,“ stěžoval si Ledon. „Postavil se mi jako tenhle.“

„Vydáme příkazy,“ řekla Hradil. „Okamžitě jděte.“

XIII.

Vlaky byly připraveny k odjezdu, už skoro dvě hodiny stály tiše ve tmě. Strojvůdci seděli ve svých křeslech a čekali na rozkazy. Potraviny a zásoby na cestu byly v obytném voze spolu s nešťastným adeptem lékařství, Savasem Tsituridem. Doktor Rosbagh prohlásil, že jeho asistent ještě není zcela vyučen a sám nemůže jet. Tsituriides vřele souhlasil. Ale stejně jel. Jan nemohl riskovat život svých mužů na této cestě bez minimální lékařské pomoci. Byly dohodnuty poslední podrobnosti, strojvůdci mimo směnu už spali a on se již nemohl déle vymlouvat.

„Za pět minut jsem zpátky,“ oznámil a ignoroval tázavé pohledy svých druhů. Sešplhal z tanku číslo šest; na zpáteční cestě pojedí s tanky osobně, a šel zpět podél vlaků. Tady bylo to místo – ale nikdo tu nebyl. Zdálo se riskantní poslat první zprávu a šílenství poslat druhou. Ale musel to udělat. Ústřední cesta byla tichá, nastala doba spánku.

„Jane. Jsi tady?“

Otočil se a byla tu, stála u skladiště. Běžel k ní.

„Nevěděl jsem, jestli přijdeš.“

„Dostala jsem zprávu, ale nemohla jsem přijít dřív, musela jsem počkat, až všichni usnou. Nechala mě hlídat.“

„Pojeď se mnou.“

Měl v úmyslu logicky a racionálně obhajovat své argumenty a vysvětlit jí, jak je důležité, aby si udržela tu trošku vybojované svobody. Aby se zdokonalila v technických vědomostech. Byly to dobré argumenty. Nechtěl se přitom zmínit, jak moc ji miluje a potřebuje ji. Ale když ji uviděl, zapomněl na všechny argumenty a jen vykřikl ta slova. Alžběta šokované couvla.

„To nemůžu. Budou tam jen muži.“

„Nejsme zvířata. Nikdo ti neublíží, ani se tě nedotkne.“

„Hradil to nikdy nedovolí.“

„Jistě. Proto musíš odjet bez dovolení. Všechno se mění a my musíme ty změny urychlit. Pokud loď vůbec nepřiletí, zbude nám jen několik let života. Až přijde další léto a my nebudeme moci cestovat, shoříme.“

Chci ty roky strávit s tebou. Nechtěl bych z nich ztratit ani den.“

„Ano, já vím.“

Vrhla se mu do náručí a on ji pevně držel, tiskli se k sobě a ona se nebránila, ani se nesnažila odtáhnout. Přes rameno zpozoroval, jak k nim běží Ritterspach a dva proktoři. V rukou drželi obušky. Byla to past, proto se Alžběta opozdila. Zachytili jeho zprávu a naplánovali si přistihnout je spolu. Hradil všechno připravila a teď se kochala úspěchem.

„Nel!“ vykřikl Jan, odstrčil Alžbětu a dřepěl si s rukama nataženýma před sebe. Měli ho těmi obuškami jen zmlátit, ne zabít, měli ho přivést před její soud. „Nel!“ opakoval ještě hlasitěji a skočil pod obušek prvního proktora.

Ten minul a Jan ho silně udeřil. Vyrázil mu vzduch z plic a paží ho tvrdě sekl do krku, pak se otočil k ostatním.

Do hlavy ho udeřil obušek a sklouzl na rameno. Jan vykřikl bolestí, popadl muže za krk a vtáhl ho jako štít mezi sebe a Ritterspacha. Naštěstí byl obrovitý muž natolik zbabělý, že zaváhal a nechal své dva druhy, aby to odnesli za něj. Teď už ale nemohl čekat. Rychle se v bezpečné vzdálenosti otočil a udeřil proktora, kterého Jan držel, tak prudce, že vykřikl a znovu se otočil.

„Ne, nechte toho, prosím!“ křičela Alžběta a snažila se bojující muže roztrhnout. První proktor ji tvrdě odstrčil a oběhl Jana, aby ho napadl zezadu. Alžběta se k nim s křikem znovu přiblížila a vběhla přímo do rány obušku, který Ritterspach hodil směrem k Janovi.

Jan slyšel ostré prásknutí, když ji obušek udeřil do hlavy. Bez hlesu se skácela.

Chtěl jí pomoci, ale nejprve to musel skoncovat. Ovládl ho hněv, sevřel muže paží tak pevně, že chraptivě vykřikl a omdlel. Jan popadl jeho obušek a mužovo tělo odstrčil, ani si nevšímal ran obuškem, které na něho dopadaly. Mrští bezvědomým útočníkem na jeho druhu a sám bušil obuškem, mlátil je tak dlouho, až oba ztratili vědomí, pak se obrátil k Ritterspachovi.

„To ne...“ začal Ritterspach a divoce se bránil. Jan neodpovídal, jeho obušek mluvil za něho, bušil do kapitánovy paže, až jeho prsty zmalátněly a upustil obušek. Znovu ho udeřil do hlavy, když se chystal utéci.

„Co se děje?“ zazněl čísi hlas. Podél vlaku běžel jeden z mechaniků.

„Napadli mě, praštili ji, sežeňte doktora, asistenta Tsituriida. Rychle.“

Jan se sehnul a jemně Alžbětu zvedl, sklonil k ní svou tvář v obavách, co zjistí. Bylo ale ještě horší to nevědět. Po bledé kůži jí tekla krev. Dýchala pomalu, ale pravidelně.

Opatrně ji odnesl k nejbližšímu vozu, vstoupil dovnitř a položil ji na špinavou rohožku.

„Kde jste?“ ozval se jakýsi hlas. „Co se stalo?“

Byl to Tsiturides, právě se skláněl nad muži na zemi. Když se zvedl od Ritterspacha, měl ve tváři šokovaný výraz. „Ten druhý je v bezvědomí. Tenhle – mrtev.“
„Tak dobře, už pro něj nemůžete nic udělat. Je tady Alžběta, to prase ji udeřilo. Postarejte se o ni.“
Doktor k ní přistoupil, Jan vylezl z vozu a díval se, jak otvírá brašnu. Zazněl dupot kroků. Jan zavřel dveře, prohlédl si je, vytáhl z opasku klíče a dveře zamkl.
„Je po legraci“, prohlásil a obrátil se k přicházejícím mužům. „Napadli mě a já jsem se o ně postaral. Teď s vlaky vyrazíme, než nastanou další potíže.“

Bylo to hloupé a impulzivní. Ale stalo se. Zkusil postupovat podle zákona, prosil Hradil, strpěl její odmítnutí i pokoření s tím spojené. Teď to udělá po svém. A také si uzavře cestu zpět.
Cvakly nárazníky, vozy se pomalu rozjely, pak začaly zrychlovat. Jan se otočil a utíkal ke svému tanku, netrpělivě čekal, až vlak projede, pak proběhl téměř pod koly další lokomotivy.
„Jedeme“, přikázal a zavřel za sebou vstupní otvor. „Předjedte před vlaky.“
„Už je načase“, poznamenal Otakar a zapnul motor.
Jan si oddechl, až když se Ústřední cesta změnila v kamenný povrch Silnice, až když se sklady zmenšily a zmizely za posledním vozem vlaku. Pak minuli i hraniční ploty a poslední farmu a on stále sledoval obrazovku. Nikdo je nemohl sledovat – tak co hledal? Jediná lokomotiva, kterou nechali ve městě, byla přeměněná na elektrárnu a musela zůstat na místě. Před čím tedy utíkal?

XIV.

Jan rozhodl, že musí jet alespoň čtyři hodiny, než mohou zastavit. Ale nedokázal se přinutit čekat tak dlouho. I tři hodiny bylo příliš; musel zjistit, jak se vede Alžbětě. Zdálo se, že rána nebyla příliš prudká, ale když odcházel, byla dosud v bezvědomí. Mohla by být stále ještě v mdlobách – anebo mrtvá. To pomyšlení bylo nesnesitelné; musel to zjistit. Když uběhly dvě hodiny, přiznal porážku.

„Všem jednotkám“, nařídil. „Krátká zastávka na odpočinek. Můžete vyměnit stroje, jestli chcete. Začněte zpomalovat.“

Už při těch slovech vybočil s tankem z řady, otočil jej na páscech o 180 stupňů a vrátil se podél stále jedoucích vlaků. Našel vůz, ve kterém zanechal Alžbětu, zařadil zpětný chod a projížděl podél něj, spolu s ním zpomaloval a přeskočil, jakmile zastavili. V ruce už měl správný klíč, odemkl dveře a rozrazil je před rozzlobeným doktorem Tsituridem.

„Tohle je urážka, takhle mě tu zamykat...“

„Jak je jí?“

„Vůz je špinavý, nevyčištěný, není tu vhodné vybavení.“

„Ptal jsem se – jak je jí?“

Chladný hněv v Janově hlase přerušil doktorovy námitky a ten ustoupil. „Je jí celkem dobře, jak lze za jejího stavu očekávat. Teď spí. Slabý otřes mozku, nic jiného to není. Je nejlepší nechat ji o samotě, a o to se teď snažím.“

Zvedl brašnu a spěchal pryč. Jan chtěl nahlédnout dovnitř, ale bál se ji probudit. Tehdy se Alžběta sama ozvala.

„Jane? Jsi tam?“

„Ano, už jdu.“

Ležela na hromadě prostěradel, kterou dal doktor dohromady, na hlavě měla bílý obvaz. Oknem bez záclon pronikalo dost světla, aby bylo vidět její tvář, téměř stejně bílou jako obvaz.

„Jane, co se stalo? Pamatuji se, že jsme spolu mluvili, a pak už nic.“

„Hradil na mě nastražil past – a ty jsi měla posloužit jako vějička. Ritterspach a několik jeho lidí.

Měli mě zajmout nebo zabít, nevím. Ať už měli v plánu cokoli, selhalo to, když ses jim dostala do cesty.

Bojím se... že jsem se přestal ovládat.“

„A to je tak špatné?“

„Ano, pro mě ano. Nechtěl jsem, aby to takhle skončilo – ale Ritterspach je mrtev.“

Vyjekla, jakékoli násilí jí bylo zcela cizí a on nechal její ruku klesnout.

„Je mi to líto“, hlesl. „Je mi líto, že někdo musel umřít.“

„Nechtěl jsi to udělat.“ Řekla to, ale neznělo to přesvědčivě.

„Ne, opravdu jsem nechtěl. Ale udělal bych to znovu, kdybych musel. Stejně jako teď. Nesnažím se omlouvat, jen to chci vysvětlit. Udeřil tě a ty jsi upadla na zem, mohla jsi být mrtvá. Měli obušky, byli tři proti jednomu a já jsem se bránil. Takhle to skončilo.“

„Chápu, ale násilná smrt, to je... nezvyklé.“

„Kéž by při tom zůstalo. Nemohu tě nutit, abys pochopila nebo cítila to, co já. Chceš, abych odešel?“

„Ne!“ vykřikla. „Řekla jsem, že to těžko chápu. Ale to neznamená, že bych k tobě cítila něco jiného.

Miluji tě a budu tě vždycky milovat.“

„Doufal jsem, že ano. Jednal jsem iracionálně, možná hloupě. To, že jsem to udělal z lásky k tobě, není žádná omluva.“ Jeho ruce byly v jejích jako led. „Pochopím, jestli mi vytkneš, co jsem pak udělal. Vzal jsem tě do tohoto vlaku a odvezl tě. Mluvili jsme o tom, když mě napadli. Tvou odpověď jsem dosud neslyšel.“

„Ne?“ Poprvé se usmála. „Na to může být jen jedna odpověď. Hradil budu vždycky poslouchat. Ale teď, když tu není, aby rozkazovala, to není otázka uposlechnutí nebo neuposlechnutí. Můžu tě milovat, jak jsem to

vždycky chtěla, a být s tebou už stále.“

„Jane,“ zavolal někdo venku, pak ještě dvakrát, než jej Jan uslyšel. Cítil, že se usmívá jako blázen, a na okamžik ji jemně držel v náručí, beze slov, pak ji odstrčil a vstal.

„Musím jít. Nedovedu ti povědět, jak se cítím...“

„Já vím. Teď budu spát. Už je mi mnohem lépe.“

„Nechceš něco k jídlu nebo k pití?“

„Nic. Jen tebe. Přijď co nejdřív.“

Navigátor tanku se vykláněl z otvoru. „Jane, mám tu zprávu,“ hlásil. „Semjonov chce vědět, proč zastavujeme a kdy můžeme pokračovat.“

„Právě jeho chci vidět. Řekni mu, že vyrazíme, jakmile za ním přijdu do jeho lokomotivy. Pojdme.“

Ivan Semjonov byl stále velitelem konvoje. Když teď rodiny i se svými problémy zůstaly ve městě, vrátil mu Jan velení nad první lokomotivou. Jakékoli problémy, které je mohou čekat, budou pravděpodobně spojeny se Silnicí a on je zvládne lépe v tanku. Jan se vyšplhal po příčlích do kabiny strojvůdce a Ivan nastartoval, jakmile zavřel dveře.

„Proč to zdržení?“ vyptával se. „Každá hodina je teď důležitá, jak často opakujete.“

„Pojďte do strojovny a já vám to povím.“ Jan mlčel, dokud strojník neodešel a příklop nebyl uzavřen.

„Chtěl bych se oženit.“

„Já vím, ale to je mezi vámi a Hradil. Mohu s ní promluvit, pokud chcete, zákon přesně neurčuje, do kterých rodin se smí dívka provdat. Hradil by mohla rozhodnout, ale je to na ní.“

„Vy nechápete. Jste hlava rodiny a máte tedy právo oddávat. Prosím vás právě o to. Alžběta je zde, v jednom vlaku.“

„To není možné!“

„Ale je. Tak co uděláte?“

„Hradil by to nikdy nepovolila.“

„Hradil tu není, aby tomu zabránila. Tak pro jednou myslíte sám za sebe. Rozhodněte se bez cizí pomoci. Jakmile to uděláte, už to nebude možno zrušit. A ta ďábelská žena vám nic neudělá.“

„Nejde o to. Je tu zákon...“

Jan si znechuceně odplivl na podlahu, pak slinu setřel botou. „Takhle se dívám na váš zákon. Je to výmysl, copak to nevíte? Na Zemi žádné rodiny, tak, jak je znáte, ani hlavy rodin neexistují, ani tabuizovaná manželství mezi vybranými skupinami. Vaše takzvané zákony jsou výmysly vytvořené najatými antropology. Snažili se vytvořit poslušnou společnost, tak prolezli staré knihy a dali dohromady střípky ze starých kultur, aby získali pokornou a povolnou populaci, pracovitou – a hloupou.“

Semjonov nevěděl, jestli má být šokován nebo se zlobit; nevěřicně vrtěl hlavou jako fyzik, jehož základní zákon o zachování energie je ohrožen.

„Proč říkáte takové věci? To nemůžete myslet vážně, nikdy předtím jste nic takového neříkal.“

„Jistěže ne. Byla by to sebevražda. Rittertspach byl policejním agentem – kromě dalších milých vlastností. Byl by podal hlášení o všem, co jsem řekl, jakmile by loď přiletěla, a já bych byl okamžitě mrtev. Ale když loď nepřiletěla, už na tom nezáleží. Všechno se změnilo. Mohu vám vyprávět o staré dobré Zemi...“

„Nebudu poslouchat další lži.“

„Je to pravda, Semjonove, poprvé v životě slyšíte pravdu. Povím vám o kulturách. Vytvořilo je lidstvo. Jsou umělé, byly vymyšleny stejně jako například kolo. Jsou rázné, ale všechny musí nějak fungovat, aby přežily. Ale to všechno je už historie, protože na Zemi jsou teď jen dvě třídy – vládci a ovládaní. A každého, kdo chce daný stav změnit, čeká rychlá smrt... Nu a tato nevyvíjející se monolitická společnost se dostala ke hvězdám. Na všechny bohaté planety, které lidstvo objevilo. Ale ne na všechny planety – jen na ty pohostinné. Když je třeba osídlit skutečně nepohostinnou planetu, jako je tahle, povolají se ochočení profesori a ti dají své dobrozdání. Poskytnou nám stabilní a poslušnou kulturu, protože jakékoli potíže by utlumily výrobu potravinové základny, a lidstvo potřebuje množství výživné a levné potravy. Vytvoří pěknou nevědomou kulturu, jelikož farmáři mohou být stále hloupí, a přesto odvést svou práci. Ale je zapotřebí i technických znalostí, tak je třeba udělat výjimku. Takže tu i onde vybírat, dosáhnout potřebné rovnováhy, to všechno dát dohromady a máte zde Beta Aurigae III. Tuhle planetu. Trpělivi průmysloví farmáři, celý život otročí v okovech hlouposti...“

„Přestaňte, vaše lži už nehodlám dále poslouchat,“ Semjonov byl zjevně zmaten.

„Proč bych vám měl teď lhát? Jestliže loď nepřiletí, budeme stejně všichni mrtví. Ale než k tomu dojde, chci opět žít jako muž, ne jako tichý otrok tak jako ostatní. Vy aspoň máte dobrou omluvu, byl jste otrokem nevědomosti. Já jsem byl otrokem svého strachu. Byl jsem pod dohledem, tím jsem si jist. Dokud zůstanu v řadě a nebudu činit potíže, nic se mi nestane. Léta se mi nic nestalo. Dohlížitelé mě tu vidí rádi. Planeta jako vězení – a současně jim mé schopnosti přinášejí zisk. Ale nepotřebují mě. Pokud začnu činit potíže, zabijí mě. A mezitím celé ty roky a peníze investované do mého vzdělání nebudou promarněny. Poslali mě sem, abych svých znalostí používal. S přísným rozkazem, že tu mám žít v klidu po zbytek svých dní a nikdo mě nemá obtěžovat. Ale jakmile bych řekl jediné slovo o tom, jaký je skutečný život na této planetě, byl bych mrtev. No a já jsem mrtev, copak si to neuvědomujete, Semjonove? Jestliže loď nepřiletí, budu mrtev. Jestliže přiletí a budou v nich stejní lidé, stačí, abyste řekl jediné slovo – a budu rovněž mrtev. Takže se vám vydávám do rukou a dělám to z nejstaršího důvodu na

světě. Z lásky. Oddejte nás, Semjonove, to je vše, oč vás žádám.“

Semjonov si mnul ruce a nevěděl, co si má pomyslet. „Tohle jsou znepokojivé věci, Jane. Když jsem sám, kladu si jistě otázky, ale nikdy jsem se neměl koho zeptat. I když historické knihy píší naprosto jasně...“

„Historické knihy jsou hloupou fikcí.“

„Jane,“ zazněl hlas v interkomu ze strojovny. „Volají tě.“

„Přepoj mi to.“ Zapraskala statika a pak promluvil Lee Ciou.

„Jane. Máme jisté potíže. Jednomu z tanků upadl pás. Zajeli na okraj Silnice a pracují na tom. Měl bys k němu za několik minut dojet.“

„Děkuji, postarám se o to.“

Když ho Jan opouštěl, byl Semjonov pohroužen do sebe, snad si ani nevšiml jeho odchodu. Lokomotiva zpomalila, když se objevily oba stojící tanky. Jan zařadil.

„Zpomalte na deset kilometrů, až budeme kolem nich projíždět, vyskočím ven.“

Otevřel dveře a obklopil ho závan tropického vzduchu. Při příštím výstupu už bude pravděpodobně potřebovat chladicí oblek. Slezl až k dolní příčli a zůstal viset, pak seskočil a dal se do běhu, přitom zamával opět zrychlující lokomotivě. Lee Ciou a dva mechanici rozložili rozbitý pás na kamenný povrch Silnice a vytloukávali z poškozené části zbývající hřeby.

„Rozbitý spoj,“ hlásil Lee Ciou. „Nedá se to opravit. Kov krystalizoval, vidíš to v bodu zlomu.“

„Skvělé,“ zabručel Jan a škrábl do křehkého kovu nehtem. „Tak nasad' náhradní.“

„Žádné nemáme. Všechny jsme je použili. Ale můžeme vzít jeden z druhého tanku...“

„Ne. To nepřichází v úvahu.“ Vzhlédl k obloze. Stane se to, pomyslel si. Lodě nepřilétají, věci se opotřebovávají a nedají se nahradit. Takhle to skončí. „Nechte tank tady a připojíme se k ostatním...“

„Ale nemůžeš ho přece tady nechat.“

„A proč ne? Když použijeme součástky z jiných tanků, co použijeme, až se opotřebují další? Necháme ho tady a jedeme dál. Zamkněte ho, a až lodě přiletí, spravíme ho.“

Trvalo jen několik minut, než vytáhli z tanku všechny osobní věci osádky a uzavřeli i vstupní otvor.

Mlčky nastoupili do druhého tanku a zrychlili, aby dohonili vlaky, které mezitím projely. Tehdy se v rádiu ozval Semjonov.

„Hodně jsem přemýšlel, o čem jsme mluvili.“

„Doufal jsem, že budete, Ivane.“

„Chci mluvit – víte s kým – než rozhodnu. Rozumíte?“

„Jinak bych si to ani nepřál.“

„A pak chci mluvit s vámi – mám určité otázky. Neříkám, že s vámi souhlasím, ne ve všem. Ale myslím, že udělám, oč mě žádáte.“

Řidič tanku vyskočil a jeho ruce divoce zatřáslы řízením, až sebou tank při Janově vítězném výkřiku prudce trhl.

XV.

Inženýři, kteří Silnici postavili, museli mít obzvláštní potěšení z tak dramatického vítězství nad přírodou, jaké si jen bylo možno představit. Obrovský horský řetěz, na mapě označený prostě Řetěz 32-BL, se dal prorazit řadou způsobů. Prostý dlouhý tunel vedoucí až k pobřeží, kde byla stavba Silnice snadnější, by naprosto postačoval. Ale tvůrci se s tak jednoduchým řešením nespokojili. Namísto toho stoupala Silnice v dlouhých a snadných zatáčkách téměř až k vrcholům řetězu; dalo se říci, že vedla přes urovnané vrcholky některých nižších hor. A na této úrovni zůstala, prorážela jeden vrchol za druhým řadou tunelů. Materiál získaný ražbou tunelů byl použit k zaplnění údolí mezi nimi a žhavou lávou opět stmelen v pevnou skálu. Byla k tomu zapotřebí obrovská energie, ale nebyla promarněna. Vznikla tu Silnice, památník jejich umu a schopností.

U vjezdu do tunelu vedoucího skrz největší horu se rozkládala rozlehlá plošina, kterou stavitelé nepochybně používali jako parkoviště pro své obrovské stroje. Bylo možno získat částečnou představu o jejich mohutnosti z faktu, že všechny vlaky, lokomotivy i vozy se na plošinu vešly najednou. Bylo to dobré místo zastávek pro všechny rodiny, daly se tu provádět opravy i běžná obsluha vlaků, lidé si mohli po nekonečných dnech ve stejných vozech konečně mezi sebou popovídat.

Velkou výhodou byla výška a skutečnost, že se plošina nacházela ve stínu hory. Díky tomu byla teplota snesitelná, třebaže bylo stále ještě horko, a nemuseli tudíž vycházet v chladicích oblecích. Muži chodili pomalu, protahovali se a smáli, byli rádi, že běžnou rutinu něco narušilo, i když nevěděli proč.

Bylo 21.30 podle hodin na první lokomotivě. Příjemná změna.

Ivan Semjonov čekal, až se všichni shromáždí, pak se vyšplhal na improvizovanou tribunu, vyrobenou z plastického plátu spočívajícího na mazacích bubnech. Promluvil do mikrofonu a jeho zesílený hlas hřměl nad plošinou a přiměl je, aby ztichli.

„Přišel jsem se s vámi poradit,“ začal a muži za ním si začali šuškat. Hlavy rodin se nikdy neradily, jen vydávaly rozkazy. „Může vám to připadat neobvyklé, ale žijeme v neobvyklých časech. Řád našeho života i našeho bytí byl narušen a možná se už nikdy neobnoví. Lodě nepřiletěly, když přiletět měly – a možná nikdy nepřiletí. Pokud se tak stane, budeme mrtví a nebude o čem mluvit. Protože nepřiletěly, vzali jsme obilí do Jižního města, kolik jsme ho jen pobrali, a vracíme se, abychom ho ještě dovezli co

nejvíc. Aby toho mohlo být dosaženo, postavili jste se proti vůli hlav rodin. Nepopírejte to – přiznejte si pravdu. Postavili jste se nám a zvítězili jste. Pokud vás to zajímá, byl jsem jediný z hlav rodin, který s vámi souhlasil. Možná proto, že stejně jako vy pracuji se stroji a jsem jiný. Nevím. Ale vím to, že změny začaly a nelze je zastavit. Proto vám povím o další změně. Všichni jste už slyšeli nějaké chýry, takže vám povím fakta. Nejsme tu jen samí muži. Je tu s námi žena.“

Tentokrát ho šepot úplně zahltil a lidé se snažili zahlédnout, kdo všechno na plošině je. Postupně opět utichali, když Semjonov zvedl ruce.

„Je to Alžběta Mahrova, kterou všichni znáte. Je tu z vlastního rozhodnutí. Jejím dalším rozhodnutím je provdat se za Jana Kulozika, který si ji rovněž chce vzít.“

Pak už musel křičet, aby mu rozuměli, žádal o ticho, zvyšoval hlasitost v amplionech, až se jeho hlas dunivě odrážel od skalní stěny za ním. Když ho konečně slyšeli, pokračoval.

„Ticho, prosím, vyslechněte mě. Řekl jsem, že se s vámi chci poradit, a myslím to vážně. Jako hlava rodiny mám právo oddat tento mladý pár. Avšak hlava Alžbětiny rodiny zmíněný svazek zakázala. Myslím, že vím, co mám dělat, ale jak bych podle vás měl rozhodnout?“

Nemohlo být pochyb. Výbuch souhlasu otřásl skalami větším rachotem, než by to ampliony dokázaly. Pokud byly nějaké nesouhlasné hlasy, naprosto zanikly v jásotu drtivé většiny. Když Jan a Alžběta vystoupili z vlaku, křičeli všichni ještě hlasitěji, zvedli Jana a se smíchem ho nesli na ramenou. Cítili se však dosud natolik vázání starými zákony, které porušovali, že se Alžběty ani nedotkli.

Obřad byl krátký, ale upřímný, byl jiný než všechny, kterých se až dosud zúčastnili. Snoubencům byly položeny otázky a oni odpověděli, spojili jim ruce a pak i jejich životy, když jim přinesli prstýnky.

Všichni si připili a obřad skončil. Přípitek byl krátký, protože je tlačil čas. Líbánky stráví novomanželé v jedoucím vlaku.

Skrz horský řetěz a do věčného žáru tropického slunce. Jeli rychleji než na cestě tam, protože Silnice byla volná a byli jen lehce naložení. Osádky tanků byly daleko vpředu a jediným problémem bylo přejet potopený úsek Silnice. Prázdné vozy měly tendenci plavat na vodě a musely se přepravit z jednoho konce na druhý postupně. Jediní, komu zdržení nevadilo, byli Jan a Alžběta, kterým zakázali při operaci pomáhat a nařídili zůstat ve voze. Byl to jediný svatební dar, který jim mohli ti těžce pracující muži dát, a oba ho tím víc oceňovali.

Jakmile přejeli vodu, byla Silnice opět bez jakýchkoli překážek – i když nikdy nebyla zcela bez rizik.

Nikdy nezapadající slunce mělo barvu mosazi a všude kolem byla mlha.

„Co se děje?“ ptala se Alžběta. „Co není v pořádku?“

„To nevím. Nikdy jsem nic takového neviděl,“ pokrčil Jan rameny.

Znovu seděli v jedné z lokomotiv jako řidič a navigátorka. Mohli být takhle spolu pořád, během směny i v době spánku. Nevadilo jim to; těšili se jeden z druhého. Pro Alžbětu to bylo vrcholné uspokojení jejího života jako ženy, pro Jana zase konec samoty. Ale tohle nebyl svět, který by jim umožnil mít a štěstí bez hranic.

„Prach,“ odpověděl Jan a vzhlédl k obloze. „A napadá mě jediné místo, odkud by mohl pocházet. Aspoň si to myslím, ale nemůžu si být jist.“

„Odkud?“

„Ze sopečné činnosti. Když sopky vybuchnou, vyvrhnou prach vysoko do atmosféry a tam jej větry roznesou po celé planetě. Doufám jen, že k tomu výbuchu nedošlo někde poblíž Silnice.“

Byl ale blíž, než jim bylo milé. Během dvaceti hodin tanky ohlásily, že na obzoru je na dohled činná sopka. Džungle byla spálená a mrtvá, zatímco Silnice byla hustě pokryta seškvařenými úlomky stromů a prachem. Snažili se pročistit si cestu. Vlaky brzy tanky dohnaly.

„Je to... strašné,“ zašeptala Alžběta a zadívala se na zčernalou krajinu a oblaka kouře a prachu.

„Pokud je tohle to nejhorší, na co narazíme, budeme v pořádku,“ uklidňoval ji Jan.

Ploužili se co nejnižší rychlostí, když projížděli kolem sopky, protože Silnice se nedala zcela očistit a neustále míjeli padající sopečný odpad. Sopka nebyla od Silnice dál než deset kilometrů, stále činná, ponořená do mraků kouře a páry, osvětlovaných rudými záblesky a kapičkami lávy.

„Jistým způsobem mě překvapuje, že jsme na tyhle potíže nenarazili už poprvé,“ připustil Jan. „Muselo to znamenat řadu umělých zemětřesení, vystavět tuto Silnici. To je zaznamenáno. A energie potřebná k výbuchu sopky je jen zlomkem té, které tu bylo použito. Tvůrci Silnice znali svou práci a neodešli, dokud se seismické procesy nesnížily. Ale nemůžeme mít záruku, že zcela skončily. Jak vidíš,“ zachmuřeně ukázal na sopku, která se za nimi zmenšovala.

„Ale projeli jsme,“ namítla. „Je to za námi.“

Jan jí nechtěl z tváře smazat šťastný úsměv připomínkou, že se budou ještě vrátet. Ať si svého štěstí užijí.

Pak dojeli k sežehnutým polím a k obrovským silům, pekoucím se v nemilosrdném slunečním žáru. Začali nakládat obilí; šlo to pomalu, protože měli málo chladicích obleků. Přesto práce pokračovala, jeden člověk přebíral směnu po druhém, nasadil do obleku čerstvě nabitou baterii a dával si přitom pozor, aby se nedotkl žhavého kovu na vnějším konci. A ven do horka, mávat přečerpávací trubici nad otvorem ve střeše vozu, naplnit jej, až bude přetékat. Pak vůz přesunuli, otvor uzavřeli a zatavili, přisunuli další. Brodili se po kolena v obilí, protože se nesnažili být opatrní; rychlost byla přednější než čistota. Museli nechat víc obilí na místě, aby shořelo, než byli schopni odvézt. Když plnili poslední

vlak, poradil se Jan se Semjonovem.

„Okamžitě vyjždím s tanky. Ale dělá mi starosti úsek Silnice poblíž sopky.“

„Snadno jej vyčistíte.“

„O to mi nejde. Zdá se, že sopečná činnost ustala. Ale před několika dny tu bylo silné zemětřesení. Když jsme je cítili tady, jaké muselo být poblíž epicentra? I samotná Silnice může být poškozena. Potřebuji veliký náskok.“

Semjonov neochotně přikývl. „Jen doufám, že se mýlíte.“

„Já rovněž. Podám vám zprávu, jakmile dojeďu na místo.“

Jeli maximální rychlostí a celý úsek projeli bez zastávky. Když dojeli k sopečné oblasti, Jan spal a

Otakar, který jel v tanku s ním jako náhradník, ho vzbudil.

„Silnice je silně zanesena, ale jinak to nevypadá špatně.“

„Už jdu.“

Nechali ostatní tanky s buldozerovými čepelemi, aby čistily Silnici, a projeli kolem nakupeného odpadu. Vzduch byl čistý a brzy spatřili i sopku, konečně mlčící, z kuželovitého vrcholu stoupal jen proužek dýmu.

„To je úleva,“ oddechl si Otakar.

„Nemohu než souhlasit.“

Pokračovali, až se tank zastavil před vysokým nánosem prachu a kamení, který Silnici úplně zablokoval. Nezbylo jim než zajet na stranu a čekat na buldozerové tanky. Ty dojely rychle, protože na první zastávce jen hloubily dostatečný otvor, aby jím samy mohly projet. Později se vrátí a rozšíří jej pro vlaky.

Řidič buldozerového tanku zamával, jak najížděl na obrovskou horu, a brzy byl mimo dohled. „Je to tu zase mělké,“ hlásil rádiem. „Na této straně to vůbec není hluboké...“ Jeho hlas přerušil náhlý výkřik.

„Co se děje?“ vyptával se Jan. „Ohlaste se. Slyšíte mě?“

„Raději se podívejte sám,“ odpověděl řidič. „Ale projíždějte pomalu.“

Jan se sunul s tankem vpřed před propast, spatřil stopy pásů druhého tanku a zjistil, že se přesunul na okraj, aby viděl Silnici před sebou.

Teď mu bylo jasné, proč řidič vykřikl. Před ním nebyla žádná Silnice. Končila na okraji trhliny, aspoň kilometr široké.

Zem se otevřela a spolkla Silnici. Namísto ní zůstala nepřekročitelná propast.

XVI.

„Je pryč – Silnice je pryč,“ Otakar nebyl schopen slova.

„Nesmysl,“ rozzlobil se Jan. Nehodlal se nechat zastavit. „Tahle trhlina se nemůže táhnout do nekonečna.

Budeme ji sledovat směrem od sopky, pryč od oblasti seismické aktivity.“

„Doufám jen, že máš pravdu.“

„Nu, nemáme příliš na vybranou – nebo snad ano?“ V úsměvu nebyla žádná srdečnost.

Byla to pomalá a nebezpečná práce, jakmile se vzdálili od tvrdého povrchu Silnice. Spálená džungle tvořila bariéru zbytků stromů, otvory mezi nimi, zaplněné popelem a prachem, se klidně mohly stát smrtelnou pastí pro kterýkoli tank. Každou chvíli do nich některý z tanků skutečně zajel. Když k tomu došlo, vyšel unavený řidič v chladicím obleku ven, aby připevnil kabely a vytáhl vozidlo ven. Prach i popel jim přiléhaly k oblekům, na nichž se dostal až do tanků, takže bylo všechno zaprášené a špinavé. Po nekonečných hodinách námahy byli muži blízko vyčerpání. Jan si to uvědomil a vyhlásil přestávku.

„Zastavujeme. Trochu to tu vyčistíme, dáme si něco k jídlu a pití.“

„Mám pocit, že už nikdy nebudu čistý,“ stěžoval si Otakar a šklebil se, jak mu prach v jídle skřípal mezi zuby. Zablikalo rádio a Jan je zapnul.

„Tady je Semjonov. Jak to jde?“

„Pomalou. Objíždím to velkým obloukem, protože doufám, že budeme moci tu trhlinu objet. Nechci znovu hloubit cestu. Už je nakládání skončeno?“

„Poslední vlak byl naplněn a zapečetěn. Popojel jsem s vlaky dva kilometry po Silnici. Rozsypané obilí začíná hořet a chtěl jsem, abychom už byli mimo nebezpečí.“

„Ano, držte se daleko. Sila jsou další na řadě – pravděpodobně díky vnitřnímu tlaku vybuchnou. Budu vás informovat, jak pokračujeme.“

Uběhly další dvě doby spánku; setrvali zamčení ve špinavých tancích, než opět dojeli k trhlině. Jan ji náhle uviděl, jak spálený strom, který odsunoval, zmizel za okrajem Silnice. Zapnul obě brzdy a očistil zevnitř čelní okno od usazených mračen popela.

„Je tam pořádek,“ hlásil Otakar a nedokázal potlačit zoufalství v hlase.

„Ano – ale teď není širší než sto metrů. Pokud není hlubší, můžeme ji začít zaplňovat a nebudeme muset hledat dál.“

Vyšlo to tak tak. Tanky rozšiřovaly a urovnávaly novou trasu, kterou vyhloubily, a odpady odsunovaly přes okraj. Fúzní děla hromadu štěrku spálila a zatavila. Nakonec se hromada nakupila až do výše Silnice a první tank se opatrně rozjel po nové ploše. Vydržela.

„Musí se to ještě víc zaplnit,“ nařídil Jan. „A sledujte to fúzními děly. Lokomotivy a vlaky jsou mnohem těžší než tanky. Rozdělíme se na dvě skupiny. Jedna bude vyplňovat trhlinu, druhá připraví cestu zpět k

Silnici na druhé straně. Zavolám sem vlaky, aby přejely, jakmile to bude možné.“

Byla to tvrdá a nepříjemná práce, ale dělali vše, co bylo v jejich silách. Dřeli více než sto hodin, než byl Jan s výsledkem spokojen.

„Projedu s prvním vlakem. Zbytek zůstane na místě.“

Nesvlékl si šaty od doby, kdy začali s touhle prací, kůži měl špinavou a zčernalou, oči zarudlé a zapadlé. Alžběta vyjekla, jakmile ho spatřila; když se podíval do zrcadla a viděl se, musel se sám usmát.

„Pokud mi uděláš trochu kafe, umyji se a převléknu. Tuhle práci bych podruhé dělat nechtěl.“

„Tak už je to hotovo?“

„Všechno kromě přejezdu vlaků. První jsem nechal vyprázdnit, a jakmile budu hotov, přejedu s ním.“

„Nemohl by s ním jet někdo jiný? Proč to musíš být právě ty?“

Jan mlčky pil kávu, pak položil prázdný šálek a vstal. „Ty víš proč. Jeď s druhým vlakem a uvidíme se na druhé straně.“

V jejich pevně sevřených pažích bylo cítit strach, ale už nic neřekla, když ho na rozloučenou políbila.

Pak se dívala, jak odchází. Prála si jet s ním, ale znala jeho odpověď bez ptaní. Udělá to sám.

S vypnutou automatickou navigací se vlak odklonil od středu Silnice k vyhloubenému průjezdu spálenou džunglí. Lokomotiva opustila hladký povrch Silnice, propadala se a zase vyjížděla. Vozy ji jeden po druhém poslušně následovaly, jejich kola sledovala stopy vyhloubené lokomotivou.

„Zatím je to bez problémů,“ hlásil Jan do mikrofону. „Drcá to, ale není to zlé. Udržuji celou dobu pětikilometrovou rychlost. Ostatní strojvůdci udělají totéž.“

Nezastavil, když dojel k zaplněné trhlíně, ale pomalu pokračoval po jejím povrchu. Pod tíhou lokomotivy se drolily kameny i štěrky po stranách a padaly do hlubin. Řidiči tanků na obou stranách trhlíny vše napjatě sledovali. Jan vyhlédl z lokomotivy a viděl, jak se k němu pomalu blíží protější okraj; po obou stranách byla jen prázdnota. Nespouštěl oči z okraje a lokomotiva mířila přesně ke středu umělé hráze.

„Projel!“ zařval Otakar do rádia. „Všechny vozy sledují lokomotivu. Cesta drží.“

Vrátit se zpět na Silnici bylo jednoduché, jakmile byl přejezd trhlíny za ním. Nasměroval vlak k okraji a pokračoval vpřed, až byly všechny vozy v bezpečí. Teprve pak si navlékl chladicí oblek a přestoupil do tanku, který jel za ním.

„Vrátíme se k trhlíně,“ přikázal a otočil se k rádiu. „Převezeme vlaky jeden po druhém, pomalu. Na novém úseku pojede vždy jen jeden vlak, abychom se k němu v případě potíží snadno dostali. Dobře – ať vyrazí dvojka.“

Čekal na okraji propasti, když se vlak objevil, zpod jeho kol vystupoval oblak prachu a kouře.

Strojvůdce vedl lokomotivu přesně po stopách kol Janova vlaku, bez problémů přejel a pokračoval. Pak přejel další a další, poté už to byl pravidelný proud.

Třináctý vlak měl problémy.

„Šťastná třináctka,“ zamumlal Jan, když se objevil na opačné straně. Promnul si ospalé oči a zívł.

Lokomotiva najela nad propast a byla v polovině cesty, když se začala naklánět. Jan popadl mikrofon, ale než stačil cokoli říci, země poklesla a lokomotiva se pomalu nakláněla víc a víc.

Pak náhle zmizela. Přes okraj dolů, vozy se řítily jeden na druhý proudem smrti a roztrhly se na dně v obrovském mraku úlomků. Jeden vůz za druhým se skládaly na sebe v obrovské hromadě zkázy.

Nikdo se z vraku nedostal živý. Jan byl jedním z prvních, kdo se spustil po provaze dolů, aby prohledával úlomky pokřiveného kovu. Další se k němu připojili a tiše pátrali pod nekonečnou sluneční září, ale nic neobjevili. Nakonec od hledání upustili a nechali mrtvé pohřbené v troskách. Opravili okraj cesty, zpevnili ho a vyztužili. Další vlaky projely bez problémů, a když se všichni shromáždili na Silnici, zpáteční cesta pokračovala.

Nikdo to nevyslovil nahlas, ale všichni to cítili. Muselo to stát za to, vozit obilí z pólu na pól. Smrt

těch mužů musela mít nějaký význam. Lodě musely přiletět. Měly zpoždění – ale musely přiletět.

Teď už Silnici dobře znali, byli z ní unaveni. Přejeli zatopeným úsekem, kilometry zvolna ubíhaly, slunce pálilo neztenčeným žářem a cesta pokračovala. Byly zastávky, došlo k poruchám, dva vozy museli rozebrat na náhradní díly a zanechat na místě. A jeden tank. Výkon všech lokomotiv postupně klesal, takže museli jet pomaleji než obvykle.

Nebyla to radost, která se jich zmocnila, když přejížděli ze světla do soumraku, spíše víc než konec dlouhé únavy a touha konečně si odpočinout. Byli sotva deset hodin daleko od cíle, když Jan přikázal zastavit.

„Jídlo a pití,“ vyhlásil. „Potřebujeme oslavovat.“

Všichni souhlasili, ale byla to dost umírněná oslava. Alžběta seděla vedle Jana, a i když jim tu nikdo nezáviděl, muži se už těšili na příští den a na své ženy, které na ně čekaly. Byli v rádiovém kontaktu s Jižním městem, takže ti, kdo je čekali, věděli o sedmi mrtvých v hrobě z kovu.

„Tohle je oslava, ne tryzna,“ stěžoval si Otakar. „Vypijte pivo a já vám doliju.“

Jan vyprázdnil sklenku a podržel ji, aby ji naplnili. „Přemýšlím o návratu,“ vysvětloval.

„To my všichni, ale já a ty o to víc,“ odpověděla Alžběta a přisedla si k němu, když si vzpomněla na možné odloučení. „Ona mi tě nemůže vzít.“

Nebylo nutné dodávat, kdo je ona. Hradil, tak dlouho nepřítomná, se opět blížila, připravena ovlivnit jejich životy.

„Jsme všichni s vámi,“ ujišťoval je Otakar. „Byli jsme svědky na vaší svatbě i její součástí. Hlavy rodin mohou protestovat, ale nemohou nic dělat. Už dříve jsme je přinutili, aby pochopily – půjde to znovu. Semjonov nás podpoří.“

„Tohle je můj boj,“ namítl Jan.

„Náš boj. Byl to náš boj od doby, kdy jsme se zmocnili lokomotiv a přinutili je povolit druhou cestu. Uděláme to znovu, bude-li to nutné.“

„Ne, Otakare, nemyslím,“ Jan se zadíval na dlouhou Silnici, mizící v dálce za obzorem. „Tehdy jsme měli za co bojovat. Bylo to něco, co mělo vliv na všechny. Hradil se pokusí dělat potíže, ale Alžběta i já to zvládneme.“

„A já,“ připojil se Semjonov, „já budu muset vysvětlit své jednání, zodpovídat se z něho. Je proti zákonu...“

„Zákonu, který platí zde,“ přerušil ho Jan. „Drobná fikce, aby domorodci byli pokorní a mlčeli.“

„Řeknete jim všechno to, co jste řekl mně?“

„Rozhodně. Řeknu to hlavám rodin i všem ostatním. Pravda musí někdy vyjít najevo. Pravděpodobněji neuvěří, ale řeknu jim to.“

Když se vyspali, pokračovali v cestě. Jan a Alžběta si příliš neodpočinuli, ani po tom netoužili. Cítili se bližší jeden druhému než kdykoli předtím a jejich milování bylo plné prudké vášně. Ani jeden o tom nemluvil, ale báli se budoucnosti.

Měli k tomu dobrý důvod. Nikdo je nepřišel přivítat, neshromáždil se žádný dav. Muži to pochopili. Chvilku si pohovořili, rozloučili se a odešli ke svým rodinám. Jan a Alžběta zůstali ve vlaku a sledovali dveře. Nemuseli dlouho čekat, než se ozvalo očekávané klepání. Před dveřmi stáli čtyři ozbrojení proktoři.

„Jane Kuloziku, jste zatčen...“

„Na čí rozkaz? Z jakého důvodu?“

„Byl jste obviněn z vraždy kapitána proktorů Ritterspacha.“

„To se dá vysvětlit, svědkové.“

„Půjdete s námi do vazby. Takové máme rozkazy. Tato žena se okamžitě vrátí ke své rodině.“

„Ne!“

Alžbětin výkřik hrůzy přiměl Jana jednat. Snažil se jít k ní, ochránit ji, ale zasáhl ho výstřel. Byla to slabá dávka, energetické pistole byly nastaveny na minimum, aby ho zastavily, ale nezabily. Ležel na podlaze, byl při vědomí, ale nemohl se hýbat, jen se dívat, jak ji vyvlékají ven.

XVII.

Janovi bylo jasné, že jeho přijetí bylo pečlivě a se sadistickou přesností naplánováno. Hradil, samozřejmě. Už jednou ho nechala zatknout, ale zfušovali to. Tentokrát nikoli. Neukázala se osobně, ale její pečlivý dotyk byl všude znát. Žádné přijetí při návratu, žádné vítající davy. Neměl možnost za sebou shromáždit své muže ani ostatní. Rozděl a panuj, bylo to perfektně provedeno. Obvinění z vraždy, to bylo dobré, jeden muž byl skutečně zabit, takže bylo namístě. A když se bránil zatčení, jen jí práci usnadnil, jak to bezpochyby předpokládala. Předvídala jeho jednání a vyhrála. Byla tam venku a stahovala kolem něho síť, zatímco seděl v pečlivě připravené cele. Žádné skladiště, to by mohlo vyvolat vůči němu sympatie, ale řádně vybavený pokoj v jedné z budov z pevných stěn. Úzké zamřížované okno ve vnější stěně, umyvadlo a sociální zařízení, pohodlná lavice, něco na čtení, televize – a pevné ocelové dveře se zámek na druhé straně. Jan ležel na lavici a nevidoucima očima se díval do stropu, snažil se najít cestu ven. Cítil, že ho proktor sleduje plastovým pozorovacím okénkem ve zdi, a obrátil se na druhou stranu.

Dojde k soudu. Kdyby byl spravedlivý, musela by být přijata jeho obhajoba. Soudci bude pět hlav rodin, tak zněl zákon, a všichni se budou muset shodnout na rozhodnutí o jeho vině. Semjonov, jedna z nejstarších hlav, bude mezi nimi. Měl tedy šanci.

„Máte návštěvu,“ ohlásil strážný, jeho hlas Chraptel z amplionu těsně pod oknem. Ustoupil a na jeho místě se objevila Alžběta.

I když byl štasten, že ji vidí, bylo pro něj utrpením tisknout se na chladný plastový povrch, vidět její prsty jen několik centimetrů od jeho a nemoci se jich dotknout.

„Chtěla jsem tě vidět,“ řekla. „Myslela jsem, že odmítnou, ale nechali mě.“

„Jistě. Tentokrát žádné lynčování. Poučila se ze svých chyb. Všechno bude podle pravidel, podle zákona a pořádku. Návštěvy jsou samozřejmě povoleny. A konečný verdikt bude samozřejmě vinen.“

„Musí existovat nějaká možnost. Budeš bojovat?“

„Nedělám to vždy?“ Snažil se usmát, kvůli ní, a odměnou mu byl její slabý úsměv. „O žádný případ vlastně nejde. Byla jsi svědkem útoku, sama jsi byla omráčena, ostatní proktoři to budou muset pod přísahou dosvědčit. Všichni měli obušky, já jsem se bránil, když tě udeřili. Ritterspachova smrt byla nešťastná náhoda – to budou muset připustit. Budu se hájit, ale v jedné věci mi můžeš pomoci.“

„Udělám cokoli!“

„Sežeň mi kopii kazet o právu, abych si je tu mohl na televizi přehrát. Chci si oprášit detaily o Zákoníku práva. Musím se dobře připravit.“

„Přinesu je, jakmile budu moci. Říkali, že ti mohu přinést jídlo; uvařím něco speciálního. A ještě

něco,“ dodala, rozhlédla se a ztlumila hlas. „Máš přátele. Chtějí ti pomoci. Kdyby ses dostal odsud...“ „Ne! Řekni jim co nejdůrazněji, že nechci utíkat. Já si odpočinku docela užívám. Nejen že se nemám na této planetě kam skrýt, já to chci dělat správným způsobem. Chci tu ženu porazit podle práva. Je to jediný možný způsob.“

Neřekl Alžbětě, že každé jejich slovo, které si komunikátorem vymění, je nepochybně zaznamenáno. Nechtěl, aby se kvůli němu kdokoli dostal do potíží. A to, co jí řekl, byla v zásadě pravda. Teď bylo třeba postupovat právní cestou. Když bude potřebovat něco sdělit, najde si způsob. Cela byla holá, nebyly tu žádné skryté kamery. Mohla přechít písemný vzkaz, kdyby ho přitiskl k pozorovacímu okénku. Schová si to pro nouzové situace.

Ještě chvíli povídali, ale neměli si příliš co říci. Bolest z její blízkosti, aniž by se jí mohl dotknout, byla téměř nesnesitelná a ulevilo se mu, když jí strážný řekl, že musí odejít.

Druhým návštěvníkem byl Hyzo Santos. Komunikační důstojník nepochybně dobře věděl, že je jejich rozhovor odposloucháván, a vedl rozhovor zcela neutrálně.

„Alžběta mi řekla, že si užíváš odpočinku, Jane.“

„Nemám příliš na vybranou, že?“

„Využij klidu, jak to jde, brzy zase budeš přímo v akci. Přinesl jsem ti kopii Zákoníku, o kterou jsi požádal. Předpokládám, že ti ji strážný dá.“

„Děkuji ti. Chci si jej podrobně prostudovat.“

„Doporučuji ti, abys to udělal co nejdůkladněji.“ Hyzo se zamračil. „Hlavy rodin několikrát zasedaly.

Byly tu samozřejmě dohady, ale dnes ráno se potvrdily, když oficiálně oznámili, že Ivan Semjonov už není hlavou své rodiny.“

„To nemohli udělat!“

„Mohli a udělali to. Najdeš popis procesu ve svém Zákoníku. Porušil zákon, když tě oddal s Alžbětou bez povolení Hradil. Chudáka Semjonova zbavili všech privilegií a titulů. Pracuje teď jako pomocník kuchaře.“

„Sňatek je stále platný, ne?“ ujistoval se Jan s obavami.

„Naprosto. To nemůže nikdo změnit. Svazek manželský je trvalý a nezrušitelný, jak dobře víš. Ale vybrali už soudce k procesu...“

Jan pochopil. „No ovšem. Není už hlavou rodiny, takže nebude mezi nimi. Bude tam Hradil a čtyři takoví jako ona.“

„Obávám se toho. Ale budou muset rozhodovat spravedlivě. Ať jsou proti tobě jakkoli zaujatí, nemohou na veřejném soudu postupovat protizákonně. Mnoho lidí je na tvé straně.“

„A mnoho dalších se těší, až mě vyřídí, ne?“

„Řekl jsi to sám. Nemůžeš změnit člověka přes noc. I když změny už probíhají, lidem se to nelíbí. Tohle je konzervativní svět a lidi změny většinou znepokojují. Teď je to na tobě. Soud bude probíhat podle zákona a ty se z toho musíš dostat.“

„Chtěl bych sdílet tvůj optimismus.“

„Budeš, jakmile si dáš trochu toho kuřete s nádivkou, které ti Alžběta s kazetou posílá. Tedy, jestli ti z něho žalávníci něco nechají, až ho prohledají, nejsou-li v něm skryty zbraně.“

Všechno podle zákona. O tom nebylo pochyby. Tak proč měl obavy? Do soudu zbývalo necelých sedm dní a Jan se ponořil do studia Zákoníku, který nikdy dřív podrobněji nečetl. Ukázalo se, že to je velmi zjednodušená verze právního řádu Společenství Země. Velká část byla vypuštěna – rozhodně nebylo třeba upravovat podrobnosti o penězokazectví na planetě, kde neexistovaly peníze. Nebo krádež nákladu z kosmických lodí. Ale byly v něm naprosto striktní doplňující ustanovení poskytující hlavám rodin absolutní nadvládu. Ty zbytky osobní svobody z původního znění zde naprosto chyběly.

V den procesu se Jan hladce oholil a oblékl si čisté šaty, které mu přinesli. Pečlivě si navlékl pásku s odznakem svého postavení. Byl kapitánem údržby a chtěl, aby si to všichni uvědomili. Když pro něj strážní přišli, byl připraven, skoro se nemohl dočkat. Ale ustoupil, jakmile vytáhli pouta.

„To nebude zapotřebí,“ prohlásil. „Nemám v úmyslu utíkat.“

„Mám své rozkazy,“ opáčil proktor Scheer, týž člověk, kterého Jan omráčil obuškem. Stál mimo jeho dosah se zdviženou pistolí. Nemělo smysl klást odpor. Jan pokrčil rameny a natáhl ruce.

Byla to spíše slavnost než soud. Podle zákona měl každý právo zúčastnit se veřejného soudu – a vypadalo to, že tak hodlají učinit všichni obyvatelé planety. Neměli toho příliš na práci, co zaseli osivo. Tak přišli všichni, zaplnili Ústřední cestu od jednoho konce ke druhému. Rodiny, vybavené jídlem a pitím, se připravovaly na dlouhý pobyt zde. Ale děti tu nebyly: dokud jim nebylo šestnáct, neměly právo se soudu zúčastnit, aby neslyšely zakázané věci, které by případně mohl někdo vyslovit. Ostatní děti hlídaly ty mladší, a nenáviděly to.

Do žádné budovy by se takový dav nevešel, takže se soud konal pod stále šedivým širým nebem. Postavili plošinu s křesly pro soudce a obhájce. Systém amplionů byl překontrolován, aby všichni dobře slyšeli. Ve vzduchu byla cítit atmosféra karnevalu; bezplatná zábava, při níž mohli všichni zapomenout na svoje problémy. A na lodě, které nepřiletěly.

Jan vystoupil po schodišti a usadil se ve svém boxu, pak si prohlédl soudce. Hradil, ovšem. Její přítomnost byla tak samozřejmá jako zákon přitažlivosti. A Chun Taekeng, senior Starších, měl rovněž své místo jisté. Neočekávaná tvář, starý Krelšev. Jistě – stal se Starším, když byl Semjonov zbaven své

funkce. Neoplýval inteligencí ani trpělivostí. Byl pouhým nástrojem, stejně jako další dva, kteří seděli vedle něho. Hradil tu byla dnes jediná, kdo něco znamenal. Nakláněla se k nim, bezpochyby je instruovala, pak se vztyčila a obrátila se k Janovi. Její vrásčitá tvář byla chladná jako vždy, oči jak ledové studně bez emocí. Ale usmála se, když na něj pohlédla, třebaže slabě, pak její úsměv zmizel. Byl to vítězný úsměv; byla si sebou zcela jistá. Jan se přinutil nijak nereagovat a sedět v kamenném tichu naprosto bez výrazu. Projevit jakýkoli cit by mu při soudu jen přitížilo. Ale stále přemýšlel, čemu se to Hradil usmívá. Netrvalo dlouho a zjistil to.

„Ticho, ticho při přelíčení,“ zvolala Hradil, její zesílený hlas se nesl celou Ústřední cestou a odrážel se od okolních domů. Řekla to jen jednou, ale odezva byla okamžitá. Byl to vážný okamžik.

„Jsme tu dnes, abychom soudili jednoho z našeho středu,“ začala. „Jana Kulozika, kapitána údržby. Byla proti němu vznesena vážná obvinění, a proto se sešel tento soud. Ptám se technika, funguje záznamové zařízení?“

„Funguje.“

„Pak bude proveden patřičný záznam. Z protokolu vyplývá, že Kulozik byl proktorem Scheerem obviněn z vraždy kapitána proktorů Ritterspacha. Je to vážné obvinění a Starší společně tuto záležitost prošetřili. Bylo zjištěno, že svědci takzvané vraždy se s proktorem Scheerem neshodli. Ukázalo se, že Ritterspach zemřel, když se Kulozik bránil před nevyprovokovaným útokem. Sebeobrana není zločinem. Soud proto dospěl k závěru, že k Ritterspachově smrti došlo nešťastnou náhodou, a Kulozik je zproštěn obvinění. Proktor Scheer byl za své nepřiměřené jednání pokárán.“

Co to znamenalo? Dav stejně jako Jan nic nechápal a mezi diváky se šířil šepot. Všichni zmlkli, když Hradil zvedla ruku. Janovi se to nelíbilo. Bylo mu ale jasné, že má stále na rukou pouta, i když ho zprostili obvinění. A ten tupec Scheer se na něj troufale šklebil. Byl pokárán, a teď se usmívá? Tady se dělo víc, než se zdálo na první pohled, a Jan byl rozhodnut zaútočit první. Vstal a naklonil se k mikrofonu.

„Jsem rád, že pravda vyšla najevo. Takže mi, prosím, uvolněte ruce...“

„Vězeň se posadí,“ přerušila ho Hradil. Oba proktoři Jana tvrdě zatlačili zpět do křesla. Ještě to neskončilo.

„Proti vězni byla vznesena mnohem vážnější obvinění. Je obžalován z vyvolávání nepokojů, vybízení k neposlušnosti a nezákonné propagandy, ale jeho nejzávažnějším zločinem je velezrada.“

Všechny tyto zločiny jsou nanejvýš vážné, poslední z nich je nejtěžší ze všech. Trestá se smrtí. Jan Kulozik je vinen všemi těmito zločiny, což dnes bude prokázáno. Jeho poprava se uskuteční den po soudu, tak zní zákon.“

XVIII.

V mohutném davu zazněl křik a otázky. Rozčilení muži, Janovi přátelé, se tlačili vpřed, ale zastavili se, když se všech dvanáct proktorů postavilo do řady před plošinu s připravenými pistolemi.

„Držte se dál,“ zvolal varovně proktor Scheer. „Všichni ustupte. Pistole jsou nastaveny na maximum.“

Muži cosi volali, ale příliš se k nabitým pistolím nepřibližovali. Zesílený hlas Hradil všechny přehlušil.

„Nikdo nebude vyrušovat. Kapitán proktorů Scheer má rozkaz střilet, bude-li to nutné. V davu mohou být disidenti, kteří se mohou pokusit vězni pomoci. Nesmí jim to být umožněno.“

Jan seděl v boxu a uvědomoval si, co se stalo. Nejdříve byl Scheer pokárán a vzápětí povýšen na kapitána proktorů. Hradil ho měla pevně v rukou. Stejně jako Jana. Zaměřil se pouze na zločin vraždy a nepřipravil si dokonalou obranu; neuvědomil si, že toto obvinění je jen pláštíkem, který zakrýval všechna další. Teď nebylo úniku; soud musí pokračovat. Jakmile Hradil přestala hovořit, hlasitě promluvil do mikrofonu.

„Žádám, aby tato fraška skončila a abych byl okamžitě osvobozen. Pokud zde došlo k velezradě, je to pouze ze strany této staré ženy, která si přeje smrt nás všech...“

Přestal mluvit, když mu vypnuli mikrofon. Neměl na vybranou; mohl jen doufat, že Hradil přinutí, aby ztratila nervy. Ovládal ji hněv – bylo to slyšet v sykotu jejího hlasu, když mluvila – ale stále se ovládala.

„Ano, uděláme, co vězeň navrhuje. Poradila jsem se s ostatními soudci a oni se mnou souhlasí. Bude zproštěn všech obvinění kromě jediného – velezrady. Máme už dost tohoto člověka a jeho přivlastňování si oficiální autority. Až dosud jsme byli tolerantní, protože žijeme v nebezpečné době a bylo třeba jisté tolerance, aby bylo vše dokončeno. Snad jsme udělali chybu, když jsme vězni poskytli přílišnou svobodu, aby jednal proti zavedeným zvykům. Tato chyba musí být napravena. Žádám technika, aby přehrál příslušnou pasáž Zákoníku. Třetí část nazvanou „Velezrada“.“

Technik přeběhl prsty po klávesnici počítače, našel příslušnou pasáž a promítl ji na obrazovku. Jakmile našel správný vstup, zapnul akustický záznam. Zaduněl rozhodný hlas.

„Velezrada. Kdokoli vyzradí státní tajemství, dopouští se velezrady. Kdokoli vyzradí podrobnosti o postupu úřadů, dopouští se velezrady. Kdokoli se vzepře pravomoci úřadů a navádí jiné, aby jednali proti orgánům státu, dopouští se velezrady. Velezrada se trestá smrtí, rozsudek je vykonán přesně dvacet čtyři hodiny po jeho vynesení.“

Nastalo ohromené ticho, když hlas zmlkl. Pak Hradil pokračovala.

„Slyšeli jste skutkovou podstatu zločinu i trest, který je s ním spojen. Nyní uslyšíte důkazy, jež poskytnu osobně. Před rodinami i hlavami rodin se vězeň posmíval jejich pravomoci, přestože jsou hlavy rodin řádně ustavené zdejší orgány. Když mu bylo nařízeno, aby svého vzpurného jednání zanechal a uposlechl příkazů, postavil se jim. Nařídil, aby stroje byly jemu známými mechanickými metodami zastaveny, pokud se neuskuteční druhá cesta pro obilí. Cesta se uskutečnila a mnoho lidí kvůli tomuto člověku zahynulo. Svým jednáním a pobízením dalších osob, aby se stejným způsobem vzepřely autoritě orgánů, je tento člověk vinen zločinem velezrady. Toto jsou důkazy, soudci nyní rozhodnou.“

„Žádám o slovo,“ zvolal Jan. „Jak mě můžete soudit, aniž byste mi dovolili promluvit?“

I když měl mikrofon před sebou vypnutý, lidé stojící nejbliž plošině jeho slova slyšeli. Z řad jeho přátel zazněly výkřiky, pak volali i ostatní, aby mu bylo dovoleno mluvit. Nebylo žádným překvapením, že další výkřiky požadovaly jeho umlčení. Hradil to vše tiše poslouchala, pak se začala radit s ostatními soudci. Byl to Chun Taekeng jako senior Starších, kdo nakonec promluvil.

„Jsme milosrdní a musíme dodržovat zákon. Vězni bude povoleno promluvit, než bude vynesena rozsudek. Ale varuji ho, že pokud se opět dopustí velezrady, bude ihned umlčen.“

Jan pohlédl na soudce, pak vstal a obrátil se k davu. Co by mohl říci, aby to nebylo nazváno velezradou?

Kdyby řekl jediné slovo o jiných planetách nebo o Zemi, přerušili by ho. Bude muset hrát jejich hru.

Neměl velkou naději – ale musel to zkusit.

„Lidé Halvornöku, dnes tu stojím před soudem, protože jsem udělal vše, co bylo v mých silách, abych vám zachránil život a zároveň i obilí, které budou lodě určitě potřebovat, až přiletí. To je vše, co jsem udělal. Někteří se stavěli proti mně, mylili se, a já to dokážu. Mým jediným zločinem, a není to zločin, bylo upozorňovat na novou a nebezpečnou situaci a navrhopvat způsoby, jak ji řešit. Dělal jsem věci, které se nikdy předtím nedělaly – ale to neznamená, že nebyly správné. Byly jen nové. Stará pravidla se v nové situaci nedala použít. Musel jsem jednat co nejdůrazněji, protože jinak by se nové věci udělat nedaly. Svým jednáním jsem se nedopustil velezrady, jen jsem postupoval podle zdravého rozumu. Za to nemohu být odsouzen...“

„To stačí,“ přerušila ho Hradil. Mikrofon byl vypnutý. „Vězhovy argumenty budou zváženy. Soud se teď poradí.“

Byla arogantní ve své moci. Nikdo se s nikým neradil. Napsala jen cosi na kus papíru a podala jej dalšímu soudci. Ten také psal a podal lístek dál. Všichni psali rychle; bylo jasné, jaké slovo to je.

Nakonec dostal papír Chun Taekeng, který na něj sotva pohlédl, než promluvil.

„Vinen. Vězeň je vinen. Bude popraven uškrcením za čtyřadvacet hodin. Uškrcení garotou je trest za velezradu.“

Nikdy dříve na této planetě nedošlo k popravě, nikdy za života všech přítomných. Nikdy neslyšeli o takových způsobech trestu. Křičeli na sebe a hlasitě kladli soudcům otázky. Hyzo Santos se protlačil davem k okraji plošiny a jeho hlas přehlušil ostatní.

„To, co Jan udělal, není velezrada. Je to jediný rozumný člověk z nás všech. Jestliže se dopustil velezrady, pak jsme vinni velezradou my všichni...“

Kapitán proktorů Scheer zvedl pistoli a vypálil. Plamen obklopil Hyzovo tělo, v okamžiku jej usmažil a změnil výraz hrůzy na jeho tváři v černou masku. Byl mrtev, než dopadl na zem.

Okolostojící lidé se začali tlačit zpět, zazněly výkřiky hrůzy a bolesti těch, které výstřel zčásti popálil. Hradil promluvila.

„Tento muž byl popraven. Nahlas přiznal, že se dopustil velezrady. Jsou tu snad další, kteří se k tomu chtějí přiznat? Předstupte, mluvte směle, budete vyslechnuti.“

Přímo předla a doufala, že někdo odpoví. Ti nejbližší se tlačili zpět na pokraji paniky. Nikdo nevystoupil. Jan pohlédl na tělo svého přítele a pocítil podivnou prázdnotu. Mrtev. Byl zabit kvůli němu. Možná byla obvinění oprávněná a on sem opravdu přinesl chaos a smrt. Trhl sebou, když si Scheer stoupl za něho a popadl ho za paže, aby se nemohl hnout. Jan pochopil, jakmile spatřil Hradil, jak kráčí směrem k němu.

„Vidíte, kam vás vaše šílenství přivedlo, Kuloziku?“ zaječela. „Varovala jsem vás, abyste se nestavěl proti mně, ale vy jste neposlouchal. Musel jste hlásat velezradu. Lidé zemřeli kvůli vám, poslední z nich teprve před okamžikem. Ale to skončilo, protože váš život taky skončil. Brzy s vámi skoncujeme. Alžběta s vámi skoncuje.“

„Nepokoušejte se pošpinit její jméno svými shnilými rty!“

Jan neměl v úmyslu mluvit, ale dohnala ho k tomu.

„Alžběta už nebude vaší ženou, až budete mrtev, ne? To je jediný způsob, jak ukončit manželství, a toto manželství bude ukončeno. A vaše dítě vychová jiný muž, bude nazývat svým otcem jiného muže.“

„O čem to mluvíte, babizno?“

„Ach, ona vám to neřekla? Snad zapomněla. Snad si myslela, že by vám myšlenka jejího nového sňatku mohla být odporná. Čeká dítě, vaše dítě...“

Zarazila se s otevřenými ústy, když se Jan dal do hlasitého smíchu a zmítal sebou v Scheerově sevření.

„Nesmějte se, je to pravda!“ zakřičela.

„Odvedte mě od ní, odvedte mě do cely,“ zvolal Jan, odvrátil se a stále se smál. Ta zpráva měla zcela opačný účinek, než Hradil zamýšlela. Byla to tak dobrá zpráva. Řekl to Alžbětě, když ho přišla navštívit do cely poté, co ho opět zamkli.

„Měla jsi mi to říci,“ vytkl jí jemně. „Musela jsi vědět lépe než ta stará babizna, jak budu reagovat.“ „Nebyla jsem si jistá. Byla to tak nádherná zpráva, jen před chvílí. Musel jí to říci doktor. Nevěděla jsem, že ona to ví. Nechtěla jsem ti přitížit.“

„Přitížit mi? Trochu těch dobrých zpráv se v dnešních časech šíří pomalu. Hlavní je miminko. Mohl bych kdykoli zemřít – ale ty budeš stále mít naše dítě. To je pro mě důležité. Měla jsi vidět tvář té bestie, když jsem se začal smát. Teprve později jsem si uvědomil, že to bylo nejlepší, co jsem mohl udělat. Je tak zlá, že nedovede pochopit, že ostatní by mohli mít jakékoli nezištné myšlenky.“

Alžběta přikývla. „Bolelo mě, když jsi o ní dříve takto mluvil, hrozně mi to vadilo. Koneckonců je to Hradil. Ale máš pravdu. Je skrzna skrz zlá a ještě hůř...“

„Nemluv takhle, ne tady.“

„Kvůli záznamu? Teď už to vím, jeden z tvých přátel mě na to upozornil. Ale chci, aby to slyšela, chci jí to říci sama. Tolik se snažila nás rozdělit.“

A nakonec se jí to podaří, pomyslel si Jan zachmuřeně. Zvítězila. Pohled na Alžbětu, tak blízkou, a přesto nedotknutelnou, byl na něho příliš.

„Teď běž, prosím,“ požádal ji. „Ale vrať se později, slibuješ?“

„Samozřejmě.“

Padl na lůžko zády k oknu, protože ji nechtěl vidět odcházet. Tak to tedy všechno skončilo. Hyzo byl jediný, kdo mohl něco udělat a pomoci mu. Ale Hyzo byl mrtev, nechal se vyprovokovat, jak si to bezpochyby naplánovala. Stejně jako připravovala i jeho smrt. Nikdo jiný by v tak krátké době, která mu zbývala, nedokázal zorganizovat pomoc. Měl přátele, mnoho přátel, ale ti byli bezmocní. A byli tu i nepřátelé, všichni, kteří nenáviděli změny a kladli mu vinu za všechno. Pravděpodobně většina lidí na této planetě. No, udělal pro ně, co mohl. Nebylo toho příliš. I když pokud by loď teď přiletěla, našly by obilí připravené. Ne že by zdejší lidé z toho měli nějaké výhody. Sklonili by se jako všichni sedláci, vrátili by se na pole a do služby a otročili by dále po celý život bez jakékoli odměny či budoucnosti. Nic. Byl mu dopřán krátký čas s Alžbětou; už to stálo za mnoho. Raději to málo než nic. A jí zůstane jejich syn, snad to bude syn. Nebo snad raději dcera. Jeho syn by mohl zdědit příliš mnoho otcových vlastností. Dcera by byla lepší. Ženy tu nedědily půdu, ale snad žily déle a šťastněji. Jenže to všechno byly akademické otázky, jestliže loď vůbec nepřiletí. Mohli by dostat většinu lidí se stále poruchovějším vybavením ještě jednou na sever. Ale zřejmě ani to ne, pokud tu on nebude, aby všechno řídil.

A on tu nebude, protože během několika hodin bude mrtev. Pevně se zapřel o mříže okénka a vyhlédl na věčně šedivou oblohu. Garota. Nikdy dřív tady o ní neslyšel. Vládcí Země ji oživil pro nejtěžší zločince. Jednou byl nucen být svědkem takové popravy. Vězeň byl usazen na speciální židli s vysokým opěradlem. Za krkem měl díru. Kolem krku měl omotanou smyčku pevného provazu, jejíž konce procházely dírou. K provazu byla připevněna klika, která se točila, utahovala a zkracovala provaz, až byl vězeň za nesmírných bolestí uškrcen a zemřel. Musel tu být sadista, který provaz utahoval. Rozhodně jich zde nebyl nedostatek. Scheer se určitě dobrovolně přihlásí.

„Máte návštěvu,“ ohlásil strážný.

„Nechci návštěvy. Nechci nikoho vidět kromě Alžběty. Respektujte poslední přání člověka. A sežeňte mi nějaké jídlo a pivo. Hodně piva.“

Napil se, ale na jídlo neměl chuť. Alžběta přišla ještě jednou a tiše spolu hovořili, tak blízko, jak to šlo. Byla přítomna, když pro něj přišli proktoři a poslali ji pryč.

„Nedívám se, že vás tu vidím, Scheere,“ poznamenal Jan. „Budete tak laskav a zatočíte tou klikou na stroji?“

Muž náhle pobledl a Jan z jeho mlčení pochopil, že tušil správně. „Ale možná vás nejdřív zabiju,“ pokračoval a pozvedl pěst.

Scheer couvl a sahal po pistoli jako pravý zbabělec. Jan se neusmál. Byl z nich všech unaven, ten hloupý svět sedláků se mu hnusil. Byl téměř připraven uvítat zapomnění.

XIX.

Jednalo se o stejnou plošinu, které použili pro soud; týž systém zesilovačů, nic tu nebylo zbytečné, vše bylo pečlivě připraveno. Ale křesla a stoly, jež zde byly během soudu, mezitím odstranili, jejichž místo zaujal jediný předmět. Židle s vysokým opěradlem jako součást garoty. Jan si nezúčastněně všiml, že byla s pečlivostí připravena, rozhodně to nešlo o práci jediného dne. Všechno bylo připraveno. Nevědomky se při pohledu na ni zastavil a jeho proktorská stráž s ním.

Byl to okamžik, kdy se čas zastavil, jako by si nikdo nebyl jist, co má dělat. Pět soudců, němých svědků vlastního rozhodnutí, stálo na plošině. Dav se díval. Muži, ženy, děti, každý obyvatel planety schopný chůze tu musel stát na Ústřední cestě. Bylo smrtící ticho v očekávání smrti samotné. Věčně zatažená obloha jako by v tichu padala.

Náhle je porušil Chun Taekeng, věčně netrpělivý, stále rozzlobený, netečný k citům, které zachvátily ostatní.

„Přiveďte ho sem, nestůjte tu tak. Skončíme s tím.“

Kouzlo okamžiku pominulo. Proktoři Jana prudce postrčili, takže zakopl o nejnižší stupeň a málem upadl. Rozzlobilo ho to; nechtěl v tuto chvíli vypadat jako zbabělec. Vzepřel se a setřásl jejich ruce z paží.

Na okamžik byl volný. Vystoupil sám po schodech, takže za ním museli pospíchat. Dav to vše sledoval a začal si tiše mumlat. Znělo to téměř jako vzdech.

„Pojďte sem. Posadte se,“ nařídil Chun Taekeng.

„Nemohu vyslovit poslední slova?“

„Co? Ovšemže ne! Tak to není nařízeno. Sednout!“

Jan přešel k židli, proktoři mu opět pevně svírali paže. Viděl jen Chuna Taekenga, Hradil, ostatní soudce a vzkypěl v něm nesmírný odpor, který se zformoval ve slova.

„Jak vás všechny nenávídím, s vašimi hloupými zločinnými mozky. Jak vy ničíte lidské životy, plýtváte jimi, podřizujete si je. Vy byste měli zemřít, ne já...“

„Zabijte ho!“ zaječela Hradil a v její tváři se poprvé zračila čirá nenávist. „Okamžitě ho zabijte, chci ho vidět umírat.“

Proktoři Jana násilím tlačili ke garotě, zatímco se snažil vyvléci se jim, dostat se k soudcům a pomstít se jim. Všichni sledovali tento tichý boj.

Nikdo si nevšiml muže v tmavé uniformě, který se protlačil davem. Uvolňovali mu cestu, řady se za ním zavíraly, ale zírali na plošinu. Probojoval se přečpanými předními řadami a vystoupil po schodech, až stál na plošině.

„Uvolněte toho muže,“ nařídil. „Tato záležitost je skončena.“

Pomalů kráčel po plošině, sebral mikrofon z ochablých prstů Chuna Taekenga a opakoval svá slova, aby ho všichni slyšeli.

Nikdo se ani nepohnul. Bylo naprosté ticho.

Onen muž byl cizinec. Nikdy předtím ho neviděli.

Bylo to naprosto nemožné. Na planetě, kam nikdo nepřicházel, odkud nikdo neodcházel, znali každého člověka od vidění, když už ne jménem. Nemohli tu být cizinci. Ale ten muž byl přesto cizinec.

Ať už chtěl střítet nebo ne, kapitán proktorů Scheer se chystal zvednout pistoli. Nově přichozí pohyb zpozoroval a obrátil se k němu. V ruce držel malou a zlověstně vypadající zbraň.

„Jestliže neupustíte tu pistoli, zastřelím vás na místě,“ pohrozil. V jeho hlase zněla chladná rozhodnost, Scheerovy prsty se rozevřely a pistole upadla na zem. „Vy ostatní také. Odložte zbraně.“

Udělali, co jim přikázal. Teprve když byly pistole bezpečně mimo jejich dosah, pozvedl mikrofon a znovu do něj promluvil.

„Vy ostatní proktoři. Chci, abyste věděli, že ze všech stran na vás míří moji lidé. Jestliže se pokusíte o odpor, budete okamžitě usmrceni. Otočte se a uvidíte.“

Celý dav se otočil, stejně jako proktoři. Poprvé si všimli ozbrojených mužů, kteří se tiše objevili na střeších budov podél Ústřední cesty. V rukou drželi dlouhé a smrtící teleskopické zbraně, namířené dolů. Nebylo pochyb, že by jich rychle a účinně použili.

„Proktoři, přineste zbraně sem nahoru,“ nařídil hlas.

Jan předstoupil a zahleděl se na muže i na dva další ozbrojence, kteří se k němu připojili na plošině, a pocítil nesmírnou úlevu. Jen na okamžik. Jeho poprava mohla být pouze odložena.

„Vy jste z lodí,“ konstatoval.

Cizinec odložil mikrofon a obrátil se k němu. Byl to prošedivělý muž s tmavou kůží a jiskřícíma modrýma očima.

„Ano, my jsme z lodí. Jmenuji se Debhu. Okamžitě Kulozika pusťte,“ vyštěkl na proktory, kteří rychle uposlechli. „Přistáli jsme na Silnici před dvaceti hodinami. Lituji, že jsme museli čekat, než se ukážeme, ale chtěli jsme, aby byli všichni najednou na jednom místě. Byl byste zabít, kdyby věděli, že přicházíme. Došlo by k boji, další by zahynuli. Je mi líto, že jste musel tímhle vším projít, i s tím rozsudkem smrti, který nad vámi visel.“

„Vy jste z lodí – ale ne ze Společenství Země!“

V Janovi při těch slovech vybuchla naděje. Stalo se něco velikého, něco neuvěřitelného. Debhu pomalu přikývl.

„Máte pravdu. Došlo... ke změnám...“

„Co to tu děláte? Vykliďte plošinu!“ Chun Taekeng se rozzuřil a dokázal překonat ochromení, které se zmocnilo všech ostatních. „Dejte mi mikrofon a odejděte. Tohle se nebude tolerovat...“

„Stráže, odstraňte soudce. Bedlivě je sledujte.“

Statní muži s připravenými zbraněmi se na Debhuův rozkaz hbitě pohnuli, zatlačili šokované Starší do skupinky a namířili na ně zbraně. Debhu přikývl a pokračoval.

„Lidé Halvornöku, prosím o vaši pozornost. Lodě se opozdily, protože došlo ke změnám v řadě planetárních vlád. O tom vám povíme později. Prozatím postačí informace, že absolutní moc pozemských úřadů známých jako Společenství Země byla zlomena. Jste svobodní lidé. Co to znamená, vám vysvětlíme. Zatím ale musíte vědět, že válka stále pokračuje a mnoho lidí hladovělo. Každého zrnka obilí, které máte, je zapotřebí, a my jsme vám za ně vděční... Teď se rozejděte do svých domovů a čekejte na další informace. Děkuji vám.“ Zvedla se zmet' hlasů, lidé se otáčeli, huhlali, cosi volali. Někteří se pokoušeli zůstat, technici, Janovi přátelé, ale i ti byli ozbrojenci vytlačováni pryč. Cizinců bylo na Ústřední cestě stále víc. Jan tiše čekal; musel se dozvědět víc, než promluví.

„Vy víte o soudu i o rozsudku?“ zeptal se. Debhu přikývl. „Jak?“

„Na této planetě je agent.“

„Já vím, Ritterspach. Ale ten je mrtev.“

„Ritterspach byl pouhým nástrojem. Jen přijímal rozkazy. Ne, skutečný agent je dobře vyškolený a pracoval zde po celá léta. Podával zprávu na tajné frekvenci sítě Bezpečnosti. My jsme se zmocnili části jejího vybavení, a když jsme vystoupili z prostoru Skoku, zaslechli jsme jeho hlášení. Proto jsme neoznámili svůj přilet.“

Jan byl stále ohromen vývojem událostí a s obtížemi přijímal všechny nové informace. „Aktivní agent zde? Ale kdo...?“ „Už při té otázce ho napadla odpověď. Otočil se a ukázal prstem na soudce. „Toto je váš tajný agent, ne?“

„Ano, je to ona,“ přisvědčil Debhu.

Hradil divoce vriskla a vrhla se k němu s pozvednutýma rukama, prsty měla napřažené jako pařáty připravené škrábat a trhat. Jan už na ni čekal, udělal krok vpřed a zachytil ji, uchopil ji za zápěstí a pevně je držel. Upřeně se díval do její nenávisti stažené tváře, jen několik centimetrů od jeho.

„No ovšem. Můj nepřítel. Nejmazanější a nejzákladnější člověk na této planetě. Příliš inteligentní, aby pocházela z tohoto primitivního prostředí. Přišla ze Země. Byla ochotná strávit celý život ve vyhnanství na této nehostinné planetě výměnou za absolutní moc. Mohla vládnout, jak si přála, ničit, koho si přála. Tajně podávala hlášení lodím, když přilétaly, aby její nadřízení na Zemi věděli, jak dobře si vede. Měla se postarat, aby zemřel každý, kdo by jí stál v cestě...“

„Nebyly tu problémy, dokud jsi nepřiletěl,“ zaječela, od úst jí stříkala pěna. „Varovali mě, že můžeš být narušitel pořádku. Měla jsem tě sledovat, získat důkazy.“

Kývala se, když jí zatřásl, pomalu, jemně, aby nepolámal její staré kosti. Jeho hluboký hlas zněl teď vítězně.

„Lhali ti, nechápeš to? Věděli o mně všechno, odsoudili mě a poslali mě sem. Byl to pro mě pouze rozsudek smrti – na této vězeňské planetě. Ty jsi byla jen mým žalávníkem, měla jsi jim posílat zprávy. Ale nic víc. Slyšíš to, agentko? My jsme zvítězili a ty jsi prohrála. Netěší tě to?“

Jan se cítil příšerně. Její dotek mu byl odporný. Pustil ji a odstrčil směrem ke strážným, kteří ji zachytili, než upadla na zem. Otočil se k ní zády, znechucen dotekem její mrtvolné kůže.

„Nezvítězili jsme všude,“ upozornil ho Debhu. „Ale můžeme zvítězit alespoň zde. Až odletíme, vezmu tuto ženu s sebou. I toho proktora, který zavraždil vašeho přítele. Tahle vláda násilí je u konce. Uspořádáme soudy, veřejné soudy, které budeme vysílat na všech obsazených planetách. Spravedlnosti bude učiněno zadost – ne jako v té frašce, kterou zorganizovala tahle kreatura. Doufáme, že soudy i tresty pro viníky nakonec přinesou mír. Musíme se zbavit starých nenávistí. Budeme toho muset hodně rekonstruovat, až tohle všechno skončí. Ale konec už je na dohled. Planety jsou naše, to bylo nejjednodušší. Nikomu se nelíbilo být vyhnán ze Země. Naše kosmická flotila byla rozptýlena a mohla být napadena v boji o jedinou planetu. Využili jsme momentu překvapení. Pozemská flotila, zbavená svých základů a podpory, se musela stáhnout – ale nebyla v bojích příliš poškozena. Utrpěla ztráty, nebyla však zničena. Teď se vrací k Zemi, aby hlídala domovský svět. Pro nás je to příliš tvrdý oříšek.“

„Ale ani oni teď nemohou napadnout jiné planety – žádný astronaut si nemůže myslet, že obsadí dobře opevněnou planetární základnu.“

„Souhlasím – ale my jsme na tom stejně jako Země. Takže teď tu máme patovou situaci. Země měla rezervy jídla i nerostů, nicméně její současná ekonomika nemůže dlouhodobě vydržet bez ostatních planet.“

„Ani nikdo jiný bez nich nemůže existovat.“

„Přesně tak. Mají značné hmotné rezervy – ale málo potravin. Pochybuji, že by dokázaly zajistit obživu pro vlastní obyvatelstvo, i se syntetickou potravou. Budoucnost je stále nejistá. Vyhrali jsme první bitvu, nikoli však válku.“

A potřebujeme potraviny ještě naléhavěji než Země. Nemáme žádnou rezervu. To byla politika Země. Hladomor se blíží – proto potřebujeme obilí. Okamžitě. Nákladní lodě jsou na přistávací oběžné dráze; začaly sestupovat, jakmile jsem jim dal signál, že je tu bezpečno. Děkujeme vám, že jste tu přes všechny problémy zajistili dostatek obilí. Začneme okamžitě nakládat.“

„Ne,“ opáčil Jan temně. „Tak tomu v žádném případě nebude. Obilí nebude naloženo, dokud k tomu nedám příkaz.“

Debhu ustoupil a instinktivně zvedl zbraň. „Zabijte mě, jestli chcete. Zabijte nás všechny. Ale obilí je naše.“

XX.

Debhuovy oči se zúžily do zuřivých štěrbin v jeho tváři. „Kam míříte, Kuloziku? Vedeme válku a potřebujeme potraviny – musíme mít ty potraviny. Nikdo nám nesmí stát v cestě. Mohu vám vzít život tak snadno, jak jsem ho zachránil.“

„Nevyhrožujte mi – a nevykládejte mi o své válce. My jsme také vedli válku, proti této cizí planetě. A přivezli jsme to obilí pro vás. Nedostalo se sem náhodou. Kdybychom je byli nechali na místě, shořelo by už na popel. Tihle lidé jsou poměrně chudí, ale ztratili to málo, co měli, jenom kvůli vám. Své ošacení, nábytek, osobní věci, to všechno nechali na místě, aby uvolnili místo pro vaše obilí, kterého se teď chcete zmocnit, jako byste na ně měli právo. To obilí je naše – chápete to? Dobří lidé kvůli němu zemřeli, když jsme pro ně jeli podruhé, a já bych nerad, aby zemřeli nadarmo. Dostanete obilí, ale máme jisté podmínky. A vy je splníte, jinak nás budete muset postřílet. Pak to obilí stejně dostanete,

nicméně naposledy. Rozhodnutí je na vás.“

Debhu Jana pozorně sledoval se sevřenými pěstmi a vystupujícími svaly na rukou. Dlouho tak stáli a mlčky se navzájem měřili. Až nakonec hněv z Debhuovy tváře zmizel a nahradil jej slabý úsměv. Kývl a schoval zbraň.

„Jste tvrdý muž, Kuloziku, jak vidím,“ povzdychl si. „Budu to s vámi muset probrat. Je to jedna jedna. Bylo to úmorné dopoledne. Myslím, že máte na výdobytky vzpoury stejné právo jako všichni ostatní. I když toho nemáme příliš. Pojdme za vaší ženou, která vás pravděpodobně bude chtít vidět, něčeho se napijeme a promluvíme si.“

„Souhlasím!“

Alžběta nebyla schopna slova, stále nemohla uvěřit tomu, co se stalo. Zabořila mu tvář do ramene, tiskla se k němu, plakala a nevěděla proč.

„To je v pořádku,“ uklidňoval ji Jan. „Už je po všem. Teď to nebude stejné jako předtím – bude to mnohem lepší. Tak udělej našim hostům trochu čaje a já ti řeknu proč.“

Vytáhl láhev destilátu a nalil ho trochu do sklenek. Doufal, že čajem se zlepší chuť. Debhuovi se rozšířily oči, když si usrkl.

„Musíte si na to zvyknout,“ upozornil ho Jan. „Tak se napijeme? Na zdravý rozum a mírovou budoucnost.“

„Ano, na to si přijíj. Ale rád bych také věděl, o co šlo při vaší vzpouře.“

„Nebyla to vzpoura,“ opravil ho Jan, dopil sklenku a postavil ji na stůl. „Jen je třeba stejně brát a dávat. Rovnoprávnost. Zdejší lidé už nejsou ekonomickými otroky a musí to navždy skončit. Budou muset pro svoji svobodu pracovat – a už začali. Budou i nadále dodávat veškeré potraviny, které budete potřebovat. Ale chtějí za to něco nazpátek.“

„Nemáme toho příliš, co bychom mohli dát. Hodně se toho zničilo, víc, než bych byl ochoten na veřejnosti přiznat. Je tam chaos. Potrvá staletí, než všechno obnovíme.“

„Všechno, co chceme, je jen rovnost a to, co k ní patří. Vláda Starších bude muset skončit. Ne hned; je to jediný systém, jaký znají, a nic by bez něho nefungovalo. Ale časem sám zanikne. Chceme úplný kontakt se zbytkem Společenství – s ostatními planetami. Chci, aby ti lidé viděli, jak funguje demokracie, a mohli ji porovnat s ekonomickým otrokářstvím. Chci, aby děti byly vychovávány mimo tuto planetu. Ne všechny, jen ty nejlepší. Přivezou zpět inteligentní uvažování a nové myšlenky, pak se všechno změní k lepšímu. Starší nebudou moci odolávat donekonečna.“

„Žádáte mnoho...“

„Žádám velmi málo. Ale musí to začít hned. Pro začátek, na tuhle cestu, jen několik dětí. Pravděpodobně je budeme muset odtrhnout od rodičů. Ale budou se učit, ať chtějí nebo ne, a nakonec pochopí, proč jsme to museli udělat. Bude to pro ně těžké, pro nás všechny, protože jsem přesvědčen, že výuka a přístup k informacím je na vnějších planetách stejně omezený jako na Zemi. Ale fakta jsou zde. Je třeba je jen odhalit a pochopit. My všichni musíme mít neomezený přístup k dědictví Země, o němž jsme až dosud byli připraveni. Na této planetě to nakonec bude znamenat konec strnulé kultury, která na tyto lidi doléhala. Potraviny, jež dodáváme, mají ekonomickou moc, takže musíme za svou práci něco dostávat. Budoucnost musí být jiná. Lidé tu žili své životy, a byla to jen hra poslušných loutek. Pro ně to snad bylo skutečné, ale pro vládce na Zemi byli pouhými loutkami na provázku. Hradil byla nástrojem, který měl zajistit, aby nikdo nevybočil z bezduchých pravidel, podle nichž měli všichni hrát. Nebyli jsme pro ně ničím, ani ne stroji, byli jsme nedůležitými a nahraditelnými součástkami obrovského organického soustrojí vytvořeného pro výrobu levné šlichty bez chuti pro chudé. Ale nic víc. Budeme dodávat potraviny, ale chceme za to postavení člověka.“

Debhu usrkával ochucený čaj a pak přikývl.

„No proč ne. Z materiálního hlediska toho příliš mnoho nežádáte, a to je teď to hlavní. My toho můžeme nabídnout jen málo. Ale vezmeme děti s sebou, najdeme pro ně školy...“

„Ne, o to se postarám sám. Letím s vámi.“

„To nemůžeš!“ vykřikla bolestně Alžběta. Vzal ji za ruce.

„Bude to jen na chvíli. Vráť se, slibuji. Ale tam venku, ve všech těch zmatcích na nás nikomu nezáleží. Budu muset bojovat za všechno, co máme dostat. Já vím, co tahle planeta potřebuje, a získám to. I když jsem si jistý, že to neocení ani jedno procento zdejších lidí. Odvezu děti pryč na výchování a vzdělání, zavedu tu změny, budu podsouvat zrádné myšlenky, za to mě tady rozhodně milovat nebudou.“

„Odletíš, a nikdy se nevrátíš,“ vzlykla tak tiše, že ji sotva slyšel.

„Nevěř tomu ani na vteřinu,“ přesvědčoval ji Jan. „Můj život je zde s tebou. Na této zvláštní planetě soumraku a ohně. Země je součástí mé minulosti. Miluji tě a mám tady přátele a – s určitými změnami – tu může být život velmi příjemný. Teď musím jít, ale jen proto, že tu práci za mě nikdo nezastane. Budu se snažit být zpátky, než se náš syn narodí, i když to nemohu slíbit. Ale vrátím se, než vlaky znovu vyrazí, protože přivezu zásoby a náhradní díly, které to umožní.“ Pohlédl na Debhu. „Předpokládám, že jste s sebou nepřivezli bateriové tyče nebo něco jiného, co tu potřebujeme?“

„Bohužel ne. Víte, všude byl chaos. A zoufale jsme potřebovali potraviny. Většina věcí pro tuto planetu se vyrábí na Zemi.“

„Vidíš, co mám na mysli, Alžběto? Budeme se teď muset o sebe postarat sami a já s tím musím začít osobně. Ale bude to fungovat. Lidé musí pořádku jít.“

Seshora zazněl rachot brzdících trysek. Lodě přistávaly. Alžběta vstala a postavila konvici na táč.

„Udělám ještě čaj. Promiň, že jsem o tobě pochybovala, že jsem mluvila hloupě. Vím, že se vrátíš. Vždycky jsi tu chtěl všechno změnit, a možná se to teď stane. Ne, určitě se to stane. Ale až to skončí – budeme šťastni?“

„Ano,“ přikývl a její úsměv byl odpovědí na jeho.

Šálky zacinkaly na podšálkách, jak hukot zesílil, až nebylo slyšet vlastního slova.

Lodě konečně přiletěly.